

**T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**HOLDİNG ŞİRKETLERİNİN
KONSOLİDE VE BİREYSEL FİNANSAL TABLOLARININ
DÜZENLENME ESASLARININ
TMS 27 İLE ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTLARI
KAPSAMINDA İNCELENMESİ VE UYGULAMA ÇALIŞMASI**

**Hazırlayan
MEHMET PORSUK**

**Danışman
YRD. DOÇ. DR. SİBEL KARGIN**

**MANİSA
2008**

**YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ FORMU**

Tez No:

Konu:

Üniv.Kodu:

Not: Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tezin yazarının

Soyadı:

PORSUK

Adı: Mehmet

Tezin Türkçe adı:

Holding Şirketlerinin Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolarının
Düzenlenme Esaslarının TMS 27 ile Uluslararası Muhasebe
Standartları Kapsamında İncelenmesi ve Uygulama Çalışması

Tezin Yabancı adı:

A Research for Holding Corporations' Consolidated and
Individual Financial Statements' Preparation Rules
According to the TMS 27 and International Accounting Standarts
and a Case Study

Tezin yapıldığı

Üniversite: CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
Yılı: 2008

Enstitü: SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Tezin Türü:

Yüksek Lisans

Dili:

Türkçe

Sayfa sayısı:

153

Referans sayısı:

46

Tez Danışmanının

Ünvanı: Yrd.Doç.Dr.

Adı: Sibel

Soyadı: KARGIN

Türkçe anahtar kelimeler:

- 1- Konsolidasyon
- 2- Finansal Tablolar
- 3- TMS 27
- 4- Uluslararası Muhasebe Standartları
- 5- Holding Şirketleri

İngilizce anahtar kelimeler:

- 1- Consolidation
- 2- Financial Statements
- 3- TMS 27
- 4- International Accounting Standarts
- 5- Holding Corporations

Tarih:

İmza:

ÖZET

Dünya üzerinde ekonomi alanında yaşanan hızlı gelişmelere ülkelerin ve işletmelerin adapte olabilmeleri, ancak bir takım yapısal değişikliklere maruz kalmalarıyla mümkün olabilmektedir. Sermayenin global dolaşımı, güçlü mali yapılara sahip çok uluslu şirketlerin ortaya çıkmasına neden olmuş, böylece rekabet de küresel bir boyut kazanmıştır. İşletmelerin çetin rekabet koşulları altında ayakta kalabilme çabaları, gerek birleşme, gerek satın alma, gerekse holdingleşme gibi büyüme stratejileri izlemelerine neden olmuştur.

Holdingleşme, işletmelerin başka işletmelere yatırım yapmalarına, ortak olmalarına, yönetimlerini kontrol etmelerine ve böylece ekonomi içerisinde güçlü yapılarıyla yer almalarına olanak tanıyan bir büyüme şeklidir. Holding, şirketler grubudur. Grubun mali yapısının ne derece güçlü olduğunu belirleyebilmek ise, grup içerisindeki ayrı birer tüzel kişiliğe sahip işletmelerin tamamının finansal yapılarının analizi ile mümkün olabilir. Bu durum konsolidasyon işlemlerinin gerekliliğine dikkati çekmektedir.

Grubun genel mali yapısı, ancak bireysel mali tabloların bir takım işlemlerden geçirilerek konsolide edilmeleri ve tek bir mali tablo halini almaları neticesinde ilgililer tarafından görülebilir. Bu bakımdan araştırma konumuzun temelini oluşturan konsolidasyon konusu, işletme sahipleri ve ortakları, sermaye piyasası yatırımcıları, çeşitli finans ve devlet kurumları gibi pek çok taraf açısından önem arz etmektedir.

Holding şirketi bünyesinde hazırlanan konsolide tablolar, bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. Konsolidasyon sayesinde, holding bünyesinde yer alan grup şirketlerinin birbirleriyle olan ilişkileri ve sermaye yapılarının elimine edilerek, gerçek ticari ve finansal faaliyetleri belirlenir.

Çalışmamız holding şirketlerinin konsolide ve bireysel finansal tablolarının düzenlenme esaslarını 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı ile uluslararası muhasebe standartları kapsamında incelemiş ve konuyla ilgili gerçek verilerden oluşan örnek bir uygulama ile konuya açıklık getirmiştir.

ABSTRACT

Countries and corporations can only be adapted to the economic development that can be seen all over the world, if they have some structural innovations. The multinational corporations with strong financial structures have appeared because of the global transmission of capitals, and competition has become global. The efforts of the corporations that want to stand against the strict competition circumstances cause the appearances of the growth strategies like merger, purchasing or being holding.

To become a holding is a growth strategy which let the corporations invest in other corporations, control their managements, and also let them take a part with their strong structure in the economy. The holding is the group of some corporations. In order to determine how strong the group's financial structure, the financial structures of the corporations that are different from each other have to be analyzed. Our research pays attention to the necessity of the consolidation process.

General financial structure of the group can be analyzed, if the individual financial tables are consolidated by some processes and are combined into one financial table. That's why, the consolidation, that is the main subject for our research, is very important for owners and partners of the corporation, share market investors, various financial and government institutes.

The consolidated tables, that are prepared by the holding corporation, exist because of people's needs. By means of the consolidation, corporations' intragroup commercial and financial activities can be determined and their capital structures are eliminated.

Our research examines the arrangement principles of the consolidated and individual financial tables of the holding companies within The 27th Turkish Accounting Standart and International Accounting Standarts and clarifies the case with a sample which consists the real data.

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum ‘Holding Şirketlerinin Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolarının Düzenlenme Esaslarının TMS 27 ile Uluslararası Muhasebe Standartları Kapsamında İncelenmesi ve Uygulama Çalışması’ adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

15 / 09 / 2008

Mehmet Porsuk

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 11/09/2008 tarih ve 22/2 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisans Üstü öğretim Yönetmeliği'nin 24. Maddesi gereğince Enstitümüz İşletme Anabilim Dalı Muhasebe – Finansman Programı öğrencisi Mehmet Porsuk 'Holding Şirketlerinin Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolarının Düzenlenme Esaslarının TMS 27 İle Uluslararası Muhasebe Standartları Kapsamında İncelenmesi Ve Uygulama Çalışması' Konulu tezi incelenmiş ve aday 15/09/2008 tarihinde saat 14:00'de jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 90 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

- BAŞARILI olduğuna OY BİRLİĞİ
- DÜZELTME yapılmasına * OY ÇOKLUĞU
- RED edilmesine ** ile karar verilmiştir.

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.

** Bu halde adayın kaydı silinir.

BAŞKAN

Yrd. Doç. Dr. Sibel KARGIN (Danışman)

ÜYE

Prof. Dr. Semra ÖNCÜ

ÜYE

Doç. Dr. Türker SUSMUŞ

Evet

Hayır

*** Tez, burs, ödül veya Teşvik prog. (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir.

Tez, mutlaka basılmalıdır.

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır.

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

Tez, basımı gereksizdir.

ÖNSÖZ

‘Holding Şirketlerinin Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolarının Düzenlenme Esaslarının TMS 27 İle Uluslararası Muhasebe Standartları Kapsamında İncelenmesi Ve Uygulama Çalışması’ isimli tezimi hazırlarken benden destek ve yardımlarını esirgemeyen danışmanım, hocam, Sayın Yrd. Doç. Dr. Sibel Kargın’a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Eylül 2008, Manisa

Mehmet Porsuk

İÇİNDEKİLER

KAPAK.....	-
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU.....	i
TÜRKÇE ÖZET.....	ii
İNGİLİZCE ÖZET.....	iii
YEMİN METNİ.....	iv
TUTANAK.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM.....	3
1. HOLDİNG ŞİRKETLERİ VE TEMEL FİNANSAL TABLOLAR.....	3
1.1. HOLDİNG ŞİRKETLERİ.....	3
1.1.1. HOLDİNG KAVRAMI, TANIMI VE TARİHSEL GELİŞİMİ.....	3
1.1.2. HOLDİNG ŞİRKETLERİNİN YAPISI VE KURULUŞ AMAÇLARI.....	7
1.1.3. HOLDİNG ÇEŞİTLERİ.....	7

1.1.4. HOLDİNGLERİN YARARLARI VE ZARARLARI.....	8
1.2. TEMEL FİNANSAL TABLOLAR.....	10
1.2.1. BİLANÇO.....	13
1.2.1.1. BİLANÇONUN TANIMI, ÖNEMİ VE DÜZENLENME İLKELERİ.....	13
1.2.1.1.1. VARLIKLARA İLİŞKİN İLKELER.....	15
1.2.1.1.2. YABANCI KAYNAKLARA İLİŞKİN İLKELER.....	17
1.2.1.1.3. ÖZKAYNAKLARA İLİŞKİN İLKELER.....	18
1.2.1.2. BİÇİM AÇISINDAN BİLANÇOLAR.....	18
1.2.1.3. KAPSAM AÇISINDAN BİLANÇOLAR.....	21
1.2.1.4. BİLANÇO DİPNOTLARI	29
1.2.2. GELİR TABLOSU.....	32
1.2.2.1. GELİR TABLOSU İLKELERİ.....	32
1.2.2.2. GELİR TABLOSUNUN BİÇİMSEL YAPISI.....	34
1.2.3. DİĞER FİNANSAL TABLOLAR.....	40
1.2.3.1. SATIŞLARIN MALİYETİ TABLOSU.....	41
1.2.3.2. FON AKIM TABLOSU.....	43
1.2.3.3. NAKİT AKİM TABLOSU.....	49
1.2.3.4. KAR DAĞITIM TABLOSU.....	57
1.2.3.5. ÖZKAYNAKLAR DEĞİŞİM TABLOSU.....	62

2. BÖLÜM.....	67
2. KONSOLİDASYON VE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR.....	67
2.1. KONSOLİDASYONUN TANIMI VE AMACI.....	67
2.1.1. KONSOLİDASYONLA İLGİLİ TANIMLAR VE KAVRAMLAR.....	70
2.2. KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR.....	71
2.2.1. KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN KAPSAMI VE DÜZENLENME ESASLARI.....	72
2.2.2. KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SINIRLARI.....	76
2.2.3. KONSOLİDASYON İŞLEMLERİ İLE İLGİLİ 27 NUMARALI TÜRKİYE MUHASEBE STANDARDINDA YER ALAN İLKE VE ESASLAR.....	77
2.2.4. KONSOLİDE BİLANÇONUN DÜZENLENMESİNE İLİŞKİN İLKE VE ESASLAR.....	82
2.2.5. KONSOLİDE GELİR TABLOSUNUN DÜZENLENMESİNE İLİŞKİN İLKE VE ESASLAR.....	85
2.2.6. KONSOLİDE FİNANSAL TABLO DİPNOTLARI.....	86
2.3. KONSOLİDE FİNANSAL TABLO DÜZENLENMESİ YÖNTEMLERİ..	86
2.3.1. SATIN ALMA YÖNTEMİ	88
2.3.1.1. ANA ŞİRKETİN YAVRU ŞİRKET SERMAYELERİNİN TÜMÜNE SAHİP OLMASI DURUMU.....	90

2.3.1.2. YAVRU ŞİRKETİN KISMEN SATIN ALINMASI DURUMU.....	93
2.3.2. KONSOLİDE GELİR TABLOSUNUN DÜZENLENMESİ.....	98
2.4. KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR İLE İLGİLİ ULUSAL VE ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTLARININ İNCELENMESİ.....	102
3. BÖLÜM.....	109
3. KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN HAZIRLANMASINA İLİŞKİN HİPOTETİK BİR UYGULAMA.....	109
SONUÇ.....	148
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	150

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
FASB	: Financial Accounting Standarts Board (Finansal Muhasebe Standartları Kurulu)
FMSK	: Amerikan Finansal Muhasebe Standartları Kurulu
FSAP	: Financial Services Action Plan
GKGMİ	: Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri
IAS	: International Accounting Standart (Uluslararası Muhasebe Standardı)
IASB	: International Accounting Standards Board (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu)
IASC	: International Accounting Standarts Committe (Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi)
IFRS - UFRS	: Internetalional Financial Reporting Standarts (Uluslararası Finansal Raporlama Standardı)
IOSCO	: International Organization of Securities Commissions (Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü)
s.	: sayfa
SEC	: ABD Sermaye Piyasası Kurulu
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standardı
TMS	: Türkiye Muhasebe Standardı
TMSK	: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu

TTK	: Türk Ticaret Kanunu
UMS	: Uluslararası Muhasebe Standardı
UMSK	: Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
US GAAP	: Amerika' da Genel Kabul Görmüş Muhasebe Standartları
vb.	: ve benzeri

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Bir İşletmenin .././... Tarihli Bilançosu (Hesap Tipi).....	19
Şekil 2. Rapor Tipi Bilanço.....	20
Şekil 3. İşletme Özet Bilanço Tipi.....	22
Şekil 4. X Şirketi'nin .... Yılı Ayrıntılı Bilançosu.....	24
Şekil 5. X Şirketi .... Yılı Gelir Tablosu.....	39
Şekil 6. Satışların Maliyeti Tablosu.....	43
Şekil 7. X İşletmesi Fon Akım Tablosu.....	48
Şekil 8. X İşletmesi Nakit Akım Tablosu.....	56
Şekil 9. Kar Dağıtım Tablosu.....	61
Şekil 10. Özkaynaklar Değişim Tablosu.....	64
Şekil 11. Konsolidasyon Süreci.....	68
Şekil 12. X ve Y Şirketi Edinme Öncesi Bilançoları.....	90
Şekil 13. X ve Y Şirketi Edinme Sonrası Bilançoları.....	91
Şekil 14. X ve Y Şirketi Konsolide Bilanço Çalışma Tablosu.....	92
Şekil 15. Yavru Şirketin Kısmen Satın Alınması Durumu Örneğine Göre X ve Y Şirketi Edinme Öncesi Bilançoları.....	93
Şekil 16. Yavru Şirketin Kısmen Satın Alınması Durumu Örneğine Göre X ve Y Şirketi Edinme Sonrası Bilançoları.....	94
Şekil 17. Yavru Şirketin Kısmen Satın Alınması Durumu Örneğine Göre X ve Y Şirketi Konsolide Bilanço Çalışma Tablosu.....	95
Şekil 18. Kar Elde Etme Sonrası X ve Y Şirketlerinin Bilançoları.....	96
Şekil 19. Kar Elde Etme Sonrası X ve Y Şirketlerinin Konsolide Bilanço Çalışma Tablosu.....	97

Şekil 20. Konsolidasyon Öncesi X ve Y Şirketlerinin Gelir Tabloları.....	99
Şekil 21. X ve Y Şirketleri Konsolide Gelir Tablosu Çalışma Tablosu.....	101
Şekil 22. A, B, C, D Şirketleri Konsolidasyon Öncesi Bilançoları.....	111
Şekil 23. A, B, C, D Şirketleri Konsolidasyon Öncesi Gelir Tabloları.....	116
Şekil 24. A, B, C, D Şirketleri Konsolidasyon İşlemleri Bilanço Çalışma Tablosu.....	130
Şekil 25. A, B, C, D Şirketleri Konsolidasyon İşlemleri Gelir Tablosu Çalışma Tablosu.....	138
Şekil 26. A Holding Şirketi Konsolide Bilançosu.....	141
Şekil 27. A Holding Şirketi Konsolide Gelir Tablosu.....	146

**HOLDİNG ŞİRKETLERİNİN
KONSOLİDE VE BİREYSEL FİNANSAL TABLOLARININ
DÜZENLENME ESASLARININ
TMS 27 İLE ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTLARI
KAPSAMINDA İNCELENMESİ VE UYGULAMA ÇALIŞMASI**

GİRİŞ

Günümüzde global boyutta gerçekleşen ekonomik gelişmeler, işletmelerde yapısal anlamda bir takım değişiklikler yaşanmasını zorunlu kılmıştır. Küreselleşme ile çok uluslu şirketlerin sayılarının artması sonucu değişen rekabet koşulların ve ekonomik gelişmelere etkin bir şekilde entegre olabilmek, uyum sağlayabilmek adına şirketler ekonomik işbirlikleri içine girmişlerdir. Bu ekonomik işbirliklerinin en yaygın olanı kuşkusuz holdinglerdir.

Holdingle, ekonomik anlamda büyümenin vermiş olduğu olanaklardan faydalanabilmek için, şirketlerle bağlı ortaklık ya da iştirak ilişkisine giren onları bünyesi altında toplayan bağımsız şirket türleridir. Holding çatısı altında bulunan şirketler (bağı şirketler) yasal olarak varlıklarını korurlar; ancak yönetimleri ile kendileri adına belirlenecek strateji ve politikaları açısından ana şirkete bağlı olmaktadır. Hukuksal yönden birbirinden bağımsız olan topluluk içi şirketler belirli hesap dönemleri sonunda bireysel mali tablolarını hazırlamakta ve ilgililere sunmaktadır. Fakat, ekonomik topluluğu oluşturan bağı şirketlerin bir bütün olarak finansal güçleri ve faaliyet sonuçları ana işletme tarafından konsolide mali tablolar düzenlenerek sunulmaktadır. Böylece holdingin genel mali durumu analiz edilebilir.

Konsolide finansal tablolar, münferit tabloların birleştirilmesi, düzeltme ve giderme süreci olarak kısaca tanımlayabileceğimiz 'konsolidasyon işlemi' ile elde edilir. Konsolidasyon kapsamında, topluluğun gerçek mali durumu belirlenebilir.

Bu çalışmada, 27 Numaralı 'Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı' ışığında, konsolidasyon ve konsolide finansal tabloların hazırlanma işlemlerinin nasıl yapılabileceği konusu ortaya konmaya çalışılmıştır.

Üç bölüm olarak hazırlanan tezimizin birinci bölümünde, konsolidasyona konu olan holding şirketleri ayrıntılı olarak ele alınmış; konsolidasyona tabi tutulan temel finansal tablolar ile şirketlerin hazırladığı diğer finansal tablolar tüm yönleriyle incelenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, ilk olarak, holding şirketlerinin tarihsel gelişimleri, yapıları, kuruluş amaçları, çeşitleri ile yarar ve sakıncaları üzerinde durulmuştur. Daha sonra temel ve diğer finansal tablolar ilgili yasal mevzuat, kanun ve düzenlemeler çerçevesinde, önemleri ve tanımları, düzenlenme ilkeleri, biçimsel yapıları bakımından ele alınmışlardır.

İkinci bölümde, tezimizin odak noktası olan konsolidasyon ve konsolide finansal tablolar konusu üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda, konsolidasyonla ilgili tanımlar ve kavramlar ele alınmış, konsolide finansal tabloların kapsamı, düzenlenme ilkeleri, sınırları, ilgili standart kapsamında değerlendirilmesi, düzenlenme yöntemleri ve konuyla ilgili ulusal ve uluslararası muhasebe standartlarının incelenmesi gerçekleştirilmiştir.

Üçüncü ve son bölümümüzde ise konsolide finansal tabloların hazırlanmasına ilişkin hipotetik bir uygulamaya yer verilmiştir. Uygulama çalışmamızda gerçek verilerle yola çıkılmış; bir ana şirket ve ona bağlı üç şirketten oluşan bir holding grubunun bireysel finansal tabloları kullanılarak, sermaye yapıları ile ilgili dönem içinde birbirleriyle olan ilişkileri incelenmiş ve böylece konsolidasyon işlemleriyle ilgili örnek çözüm gerçekleştirilmiştir.

1. BÖLÜM

1. HOLDİNG ŞİRKETLERİ VE TEMEL FİNANSAL TABLOLAR

Bir şirketin belirli bir dönemde gerçekleştirdiği faaliyetleri ve mali durumunu görebilmek, analiz edebilmek için finansal tablolardan yararlanır. Bir veya birden çok, aynı ya da farklı alanlarda faaliyette bulunan şirketlerden oluşan bir grubun mali yapısını görebilmek için ise, grubu oluşturan şirketlerin mali yapıları bir bütün olarak değerlendirmeye alınmalıdır. Bu kapsamda bir holding çatısı altında faaliyette bulunan şirketlerin mali tabloları birleştirilerek (konsolide edilerek), konsolide mali tablolar oluşturulur. Böylece şirketler grubu sanki tek bir işletmeymiş gibi düşünülerek, bir bütün olarak mali açıdan değerlendirilebilir.

Araştırma konumuzun gereği olarak, holding şirketleri ile temel finansal tablolar konusunun incelenmesi konsolidasyon sürecinin ve işlemlerinin anlaşılabilmesi açısından önem arz etmektedir.

1.1. HOLDİNG ŞİRKETLERİ

1.1.1. HOLDİNG KAVRAMI, TANIMI VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Bu bölümde, araştırma boyunca incelenecek konsolidasyon konusuna açıklık getirebilmek amacıyla, holding şirketlerinin ayrıntılı bir şekilde açıklanması uygun görülmüştür.

Dünyadaki küreselleşme hareketi nedeniyle, işletmelerin ayakta kalabilmeleri, artan rekabet ortamında faaliyetlerini sürdürebilmeleri, değişen ekonomik koşullara ne derece uyum sağladıklarına bağlı olmaktadır. Günümüzdeki ekonomik koşullar işletmelerin münferit girişimlerinin yetersiz kaldığı bir zeminin yaratılmasına neden olmuştur. Dolayısıyla işletmeler bir araya gelerek ekonomik birleşmeler ile bir takım gruplar oluşturarak gelişmeye ayak uydurmuşlardır. Bu ekonomik birleşmeler sonucu oluşan yapılardan biri de holdinglerdir.

İşletmelerin büyümesi genel olarak satın alma, birleşme ve holdingleşme biçimlerinde gerçekleştirilir. Aşağıda işletmelerin büyüme biçimlerine kısaca değinilmiştir.

- Satın alma:

Burada bir şirket diğer bir şirketi satın alarak onun ticari ünvanını ortadan kaldırır. Satın alınan şirket böylece satın alanın içerisinde erimiş olur.¹

- Birleşme:

Burada en az iki şirket birleşerek yeni bir şirket oluştururlar. Birleşen şirketlerin ticaret ünvanları yok olurken, yerine yeni oluşturulan şirketin ticaret ünvanı geçer.²

İşletme birleşmeleri teşebbüs veya işletmelerin tek raporlayan işletme oluşturmak üzere bir araya gelmesidir. İşletme birleşmelerinin büyük bir çoğunluğunda edinilen olarak ifade edilen bir ya da daha fazla işletmenin kontrolünü ele geçiren edinen olarak ifade edilen bir işletme bulunmaktadır. Bir işletmenin, ticari işletme olmayan bir veya birden fazla işletmenin kontrolünü elde etmesi halinde, bu işletmelerin bir araya gelmesi işletme birleşmesi olarak nitelendirilmez. İşletme tarafından varlık veya net varlık gruplarının elde edilmesi halinde bu işlemler de işletme birleşmeleri kapsamında değerlendirilmez, grubun maliyeti satın alma tarihinde gerçeğe uygun değerlerine bağlı olarak grup içerisindeki tanımlanabilir varlıklar, yükümlülükler ve koşullu yükümlülüklerle dağıtılır.³

İşletme birleşmelerinin muhasebeleştirilmelerinde Finansal Raporlama Standartları Tebliği'ne göre satın alma yöntemi uygulanmaktadır. Konsolidasyon yöntemleri ile ilgili kısmımızda konu ayrıntısıyla ele alınmıştır.

- Holdingleşme:

Bir şirketin başka bir şirketin veya şirketlerin yönetimine hakim olacak oranda sermayesine sahip olması sonucu oluşan şirketler topluluğuna holding diyoruz. Diğer

---

¹ TENKER, Nejat; 'Finansal Muhasebe'; 2. Baskı Gazi Kitabevi; s. 315

² TENKER, Nejat; 'Finansal Muhasebe'; 2. Baskı Gazi Kitabevi; s. 315

³ İşletme Birleşmelerine İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 3) Hakkında Tebliğ, Sıra No:35, Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 3) İşletme Birleşmeleri Amaç, 4. Madde

şirketlerin sermaye payının tamamını veya bir bölümünü elinde bulunduran şirkete holding şirket, tabi şirketlere ise yavru veya bağlı şirketler denilmektedir.⁴

Ülkemizde holdingleşme yoluyla büyüyen işletmeler, son yıllarda, giderek artan bir biçimde, ekonomiye yön veren dinamikler olarak rol oynamaktadırlar. 1960'lardan sonra Türk iş hayatına giren holdingler, günümüzde de önemini sürdürmektedir. Hatta gelecekte de gittikçe önem kazanacağı kuvvetle muhtemel görünmektedir.⁵

Birçok kaynağa göre holding kelimesinin İngilizce 'to hold' kökünden türediği düşünülmektedir. 'To hold' sahip olmak, tutmak anlamındadır.

Holding'in, konuyla ilgili değişik kaynaklar taranacak olursa, çok çeşitli tanımlarının yapılmış olduğu görülebilir.

Holding, işletmeler arası bir birleşme şeklidir. Holding, başka şirketlerin hisse senetlerini satın alarak, bu şirketlerin yönetim ve denetimini ele geçiren bir şirket şeklidir. Görüldüğü gibi holding, herhangi bir mal veya hizmet üretmek amacıyla değil, mevcut olan işletmelerin yönetim veya denetimini ele geçirmek amacıyla kurulmuş olan bir şirket şeklidir. Başka bir tanımda da; 'Bir ya da birden fazla şirketin hisselerini belirli bir miktarda elinde bulundurarak yönetimini denetleyen veya etkileyebilen şirkettir.' denilmektedir.⁶

Holding şirketlerin tanımlanmasında yer alacak unsurlar arasında yazarlar farklı görüşler öne sürmektedir. Yapılan en geniş anlamlı tanım; 'Bir şirketin başka bir şirket sermayesine iştirakidir.' şeklindedir. Ancak bu tanımın yetersizliği pratikte ortaya çıkmaktadır. Zira gerek yurt dışında, gerek Türkiye'de şirketler, holding olmamalarına rağmen iştirakte bulunabilmektedirler. Bu yazarlar denetim ölçüsünü bir tanımlama unsuru olarak göstererek, bu konuyu açıklığa kavuşturmuşlardır. Bu ölçü ile iştirakte bulunan ancak denetlenmeyen şirketlerin holding gibi görünmeleri engellenmektedir. Ülkemizde özellikle bankalar, çeşitli kamu kurumları ve şirkette iştirakte bulunmalarına karşın holding değillerdir.⁷

---

⁴ TENKER, Nejat; 'Finansal Muhasebe'; 2. Baskı Gazi Kitabevi; s. 315

⁵ SOYDAN, Hakkı; ILDIR, Ali; 'Şirketler Muhasebesi'; Alfa Yayınları; 2002; s. 251

⁶ USTA, Öcal; 'İşletme Finansı ve Finansal Yönetim'; s. 154

⁷ SOYDAN, Hakkı; ILDIR, Ali; 'Şirketler Muhasebesi'; Alfa Yayınları; 2002; s. 251

Ülkemizde holding işletmeler ile ilgili özel bir yasa bulunmamaktadır. Sadece TTK. Md. 466'da 'Gayesi esas itibariyle başka şirketlere katılmaktan ibaret olan holding şirket' cümlesinin varlığıyla yer almaktadır. Dolayısıyla Türk Hukuk Sistemi'nde herhangi bir yasal düzenlemeye tabi olmadıklarından anonim şirket gibi görülmektedirler.

Holding, bir şirketin başka şirketlerin hisse (pay) senetlerinin büyük bir bölümünü (%50'den fazlasını) satın alarak onların yönetim ve denetimini ele geçirmesiyle oluşan şirketler grubudur. Örneğin bir A şirketi B, C, D ve E gibi şirketlerin sahip oldukları hisse senetlerinin büyük bir bölümünü satın almakla bu şirketlerin yönetimini ele geçirir. Bu durumda A, B, C, D ve E gibi tüm şirketlerin oluşturduğu topluluğa holding ya da grup adı verilir. Burada A şirketine holdingin ana şirketi, diğerlerine ise bağlı şirketler denir. Holdingler anonim şirket biçimlerinde oluşmaktadırlar. Holdingi oluşturan tüm şirket veya işletmeler yasal açıdan varlıklarını ve görünüşlerini korurlar. Fakat ekonomik bağımsızlıklarını zayıflatmış veya yitirmiş sayılırlar. Zira ana şirket, bağlı şirketlerin yönetimini ele geçirdiğinden bu şirketlerin her türlü politika ve stratejilerini saptar ve yönlendirir.⁸

Holding tipi şirketler 1830'larda ABD'de demiryolu şirketlerinden bazılarının birleşmeleri sonucu ortaya çıkmıştır. Maryland Eyaleti 1832 yılında 'Baltimore and Ohio Railroad Şirketi'ne, 'Washington Branch Road' adlı firmanın senetlerinden bazılarını satın alma yetkisi verdi. 1846 yılında kurulan 'Pennsylvania Railroad' Şirketi'ne 1853 yılında özel bir yasa ile başka şirketlerin hisselerinden satın alma olanağı sağlandı. Tam holding tipi ABD'de 1868 yılında kurulmuş ve 1972 yılına kadar Pennsylvania'da özel yasalarla 40 kadar holding şirket meydana gelmiştir.⁹

Türkiye'de holdingleşme denilince, 1960'lardan günümüze değin ulaşan bir gelişme anlaşılmaktadır. Ancak bu gelişmenin 1950'lerden kaynaklandığı da bir gerçektir. Zira, 1950 yılındaki siyasi iktidar değişikliğinin ülkemize bu olanağı getirdiği ileri sürülebilir. Gerçekten de bu yıllarda gelişmeye başlayan özel teşebbüs anlayışı ve

---

⁸ DOĞAN, Muammer; 'İşletme Ekonomisi ve Yönetimi'; Anadolu Matbaacılık; 1998; s.65

⁹ SOYDAN, Hakkı; ILDIR, Ali; 'Şirketler Muhasebesi'; Alfa Yayınları; 2002; s. 251

faaliyetleri 1960'lerden itibaren büyüme eğilimleri göstermiş ve holdingleşme hareketinin başlamasına neden olmuştur.¹⁰

1.1.2. HOLDİNG ŞİRKETLERİNİN YAPISI VE KURULUŞ AMAÇLARI

Holding Şirketlerinin kuruluş amaçları genel olarak başka bir şirketin (yavru şirket) yönetiminde etkin olmaktır, denilebilir. Dolayısıyla, gerçekte kesin bir şart olmamakla birlikte iştirak edilen şirketin hisse senetlerinin %51'i ana şirketin elinde olmalıdır.

Doğal olarak, holding şirketin bir başka işletmenin hisselerini alarak, yönetimi altına sokmasının, ekonomik anlamda bir takım gerekçeleri de olacaktır. Bunların başında faaliyet alanını ve hedef pazarını genişleterek karını maksimize etmeyi amaçlamayı düşünmek uygun olacaktır. Ana şirket, yavru şirketin daha önceden faaliyette bulunduğu alanı kendi pazar alanına katarak genişleme yoluna gider. Tabi ki ana şirketin yönetim becerileri bu alanda ön plana çıkmaktadır. Yavru şirket idare ve koordinasyonunu sağlayacak yöneticilerin ana şirket amaçlarına uygun ve etkin çalışmaları başarıda en önemli rolü oynayacaktır.

Holding şirketlerin kuruluş amaçlarından biri olarak da finansman kaynağı sağlama kolaylıkları gösterilebilir. Holding şirketler, büyüklüklerinin verdiği itibar ile fon kaynağı bulma konusunda avantajlara sahip olabilmektedirler.

1.1.3. HOLDİNG ÇEŞİTLERİ

Holdingle, saf ve karma holding olarak kurulabilirler. Saf holding, uğraşı konusu olarak tamamen başka şirketlere yani yavru şirketlere katılmak olan, bir şirketler grubunun strateji merkezi olarak faaliyet gösteren holding türü olmaktadır.

Karma holding ise saf holdingin işleri yanında bir de bir başka işletmecilik faaliyetinde bulunan şirket olmaktadır.

---

¹⁰ SOYDAN, Hakkı; ILDIR, Ali; 'Şirketler Muhasebesi'; Alfa Yayınları; 2002; s. 253

Holdinglei dikey ve yatay holdingler olarak da gruplandırabiliriz. Dikey holdingler, bir üretim dalının değişik bölümlerinde uğraşan işletmelerin sermayelerine, yönetim ve denetim olanağı veren oranda sahip olan şirketlerdir.¹¹

Bütün bunlarla birlikte holding şirketleri; bir üretim sürecinin tüm aşamalarını gerçekleştirmek üzere ya da değişik faaliyet konularında bulunan şirketleri bünyesinde barındırmak üzere kurulabilirler. Bir üretim sürecinin (örneğin, hammaddenin tedarikinden, satış sürecine kadar) gerçekleştirilmesi için kurulan holdinge dikey holding, farklı alanlarda faaliyet gösteren şirketleri bir araya getirmek için kurulan holdinglere ise yatay holdingler denilebilir.

1.1.4. HOLDİNGLERİN YARARLARI VE ZARARLARI

Holding şirketlerinin, makro veya mikro ekonomi açısından sağlamış olduğı bir çok avantaj bulunmaktadır. Yönetimin tek elden ve etkin bir şekilde yürütülebilmesi, risk dağıtımı, sermaye piyasalarının işlerliğinin artması, fon kaynağı kullanımının kolaylaşması vb. holdingleşmenin yararları olarak söylenebilir. Bunlarla birlikte, büyümenin aşırı ve kontrolsüz olması da bir takım dezavantajları beraberinde getirebilmektedir. Holdinglerin yarar ve zararları aşağıda ayrıntısıyla ele alınmıştır.

Holdinglerin yararları aşağıdaki gibi sıralanabilir:¹²

- Risk dağılır:

Çeşitli faaliyet alanlarını bir şirket içinde toplamak, herhangi bir faaliyet alanında ortaya çıkabilecek krizin minimum zararla atlatılmasına olanak sağlar.

- Yönetimde etkinlik kazanılır:

Her şirkette üst düzey yönetici kadrosu istihdam etmek yerine, bunlar ana şirkete kaydırılarak, grup hakkında daha rasyonel kararlar alınabilir.

---

¹¹ TENKER, Nejat; 'Finansal Muhasebe'; 2. Baskı; Gazi Kitabevi; s.320

¹² TENKER, Nejat; 'Finansal Muhasebe'; 2. Baskı; Gazi Kitabevi; s. 321,322

- Fon temininde kolaylık sağlanır:

Holdingleşme içinde atıl fonlar harekete geçirilerek, ihtiyaç duyulan bağlı şirketlerde bu fonların kullanılması sağlanır.

- Rekabet gücü kazanılır:

Büyümenin getirdiği ayrıcalıkların biri de rekabet gücünün kazanılmasıdır. Holdingleşme buna olanak verir.

- Ortak hizmetlerde tasarruf sağlanır:

Holdingleşme ile araştırma - geliştirme gibi ortak ve pahalı hizmetler bir merkezde toplanarak rasyonellik sağlanır.

- Küçük bir sermaye ile daha büyük bir sermaye grubu yönetim altına alınabilir:

Holdingleşme piramitleşme yoluyla bu olanağı vermektir. Böylece daha az bir sermaye ile büyük bir sermaye grubu yönetilmiş olmaktadır. Nitekim sermaye çok geniş bir tabana yayıldı ise o şirketin %25'ini temsil eden sermaye payının ele geçirilmesi yönetmeye olanak verebilmektedir.

- Sermaye piyasasının gelişmesine olanak verir:

Holdingleşme halka açılma kavramı sonucu sermaye piyasasına yeni ürünlerin girmesine olanak verir. Böylece tasarruflar yatırıma yönelir.

- İstihdam olanağı sağlar:

Holdingleşme büyüme ve ona bağlı olarak istihdamı da beraberinde getirecektir.

- Gelişen teknoloji takip edilebilir:

Holdingleşme şirketlerin büyümesine, büyüme de yeni teknolojilerin uygulanmasına ve maliyet düşmelerine yol açar.

- Denetim kolaylaştır:

Holdingleşme büyük şirketler olarak daha iyi örgütlenmişlerdir. Bunun denetim üzerinde olumlu etkileri vardır.

Holdingleşmenin bu yararlarına karşın bazı sakıncaları da vardır.

- Aşırı büyüme toplumun dikkatlerinin holdingleşme üzerine çevrilmesine yol açar.

- Personel sayısındaki artış, personel ile ilişkileri zorlaştırabilir ve yönetim zaafı oluşabilir,
- Düzensiz ve denetimsiz gelişme güvensizlik yaratarak halka açılmayı zorlaştırabilir.

1.2. TEMEL FİNANSAL TABLOLAR

Temel finansal tablolar, bir şirketin belirli bir dönemde gerçekleştirdiği faaliyetleri, mali yapısını, şirketi etkileyen ve ona yön veren iç ve dış etkileri bir düzen içerisinde göstermektedirler. Böylece işletmenin iç veya dış çevresinden şirket hakkında bilgi sahibi olmak isteyenler mali tablolar aracılığıyla bu amaçlarına ulaşabilirler.

Finansal tabloların, kullanıcıların ekonomik karar almalarına yardımcı olacak şekilde şirketin finansal durumu, performansı ve nakit akımı hakkında bilgi vermek üzere hazırlanması zorunludur. Bunu sağlamak üzere finansal tablolar bir şirketin;¹³

- a. Varlıkları,
- b. Yükümlülükleri,
- c. Öz sermayesi,
- d. Gelir, gider, kazanç ve kayıpları,
- e. Öz sermayede gerçekleşen değişiklikleri,
- f. Nakit akımı,
- g. Kar dağıtımı

hakkında bilgi verecek şekilde düzenlenir. Bu bilgiler, finansal tablo dipnotlarında belirtilen bilgiler ile birlikte finansal tablo kullanıcılarının şirketin gelecekteki nakit akımları ve özellikle nakit ve nakit benzerlerini elde etme zamanı ve olasılığı hakkında tahminlerde bulunmasına yardımcı olur.

---

¹³ Finansal Tabloların Sunumu Hakkında Tebliğ, Tebliğ No:2008/01, Resmi Gazete,18 Nisan 2008, madde 5

Finansal tablolar aşağıdaki tablolardan oluşur:¹⁴

- a. Bilanço,
- b. Gelir Tablosu,
- c. Nakit Akım Tablosu,
- d. Öz Sermaye Değişim Tablosu,
- e. Kar Dağıtım Tablosu.

Fon akım tablosu finansal tablolar setinde yer almamasına rağmen ilerideki bölümlerde açıklanacaktır.

Bu tablolardan bilanço ve gelir tablosu temel mali tablolar, diğerleri ise ek mali tablolar olarak değerlendirilir.

1 Numaralı Muhasebe Sistemi Genel Tebliği'nde bu tablolardan nakit akım tablosu, özkaynaklar değişim tablosu, kar dağıtım tablosuna ek olarak fon akım tablosu ve satışların maliyeti tabloları da ek mali tablolar olarak belirlenmiştir.

Finansal tabloların üzerinde aşağıdaki bilgilere yer verilir:¹⁵

- a. Finansal tablonun adı,
- b. İlgili şirketin ticaret ünvanı ve adresi, dönem içinde bunlara ilişkin değişiklikler,
- c. Finansal tabloların konsolide olup olmadığı, paranın cari satın alma gücü cinsinden hazırlanıp hazırlanmadığı,
- d. Finansal tablonun tarihi veya kapsadığı dönem,
- e. Hazırlandığı para birimi ve kısaltma tutarı,
- f. Bağımsız denetimden geçip geçmediği.

---

¹⁴ Finansal Tabloların Sunumu Hakkında Tebliğ, Tebliğ No:2008/01, Resmi Gazete, 18 Nisan 2008, madde 6

¹⁵ Finansal Tabloların Sunumu Hakkında Tebliğ, Tebliğ No:2008/01, Resmi Gazete, 18 Nisan 2008, madde 8

Finansal tablolarda yer alan dipnotların yapısı ve sunumuyla ilgili Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı tarafından 2008'de yayınlanmış 'Finansal Tabloların Sunumu Hakkında Tebliğ'i kapsamında madde 9 ve madde 10'da gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Finansal tabloların, ilgili işletme hakkında gerekli olan bilgileri tam olarak yansıtabilmeleri için dipnotlardan yararlanılır.

İlgili finansal tabloların dipnotlarında aşağıdaki hususlar yer alır:¹⁶

a. Bu tebliğde dipnotlarda açıklanması zorunlu tutulmuş bilgiler,

b. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun finansal tabloların hazırlanma ve sunulma esaslarına ilişkin mevzuat hükümleri çerçevesinde açıklanması gereken dipnotlar,

c. Finansal tabloları hazırlama esasları ile önemli işlem ve olaylar için kullanılan muhasebe politikaları hakkında bilgi,

d. Finansal tabloların gerçeği doğru bir şekilde yansıtması için gerekli olan ancak finansal tablolarda yer almayan diğer bilgiler.

Dipnotların sunumuyla ilgili açıklamalar ise şöyledir:¹⁷

Dipnotlar sistematik bir yapı içerisinde, finansal tablolarda ilgili olduğu kaleme referans verilmek suretiyle sunulur.

1. Birden fazla tabloyu ilgilendiren bilgilerin topluca verilmesinin gerekli olması durumunda, ilgili bilgi ilk tabloyla ilgili dipnotlarda verilir ve diğer tablolarda ilgili maddeye referans verilir.

2. İlgili dipnot kapsamında; şirketçe açıklanacak bir husus bulunmaması durumunda, söz konusu dipnotun açıklanması şartı aranmaz.

3. Şirketler yıl sonu finansal raporlarını genel kurullarının onayladığı tarihten itibaren bir ay içinde yurt çapında dağıtımını yapılan ve son bir aylık asgari ortalama tirajı

---

¹⁶ Finansal Tabloların Sunumu Hakkında Tebliğ, Tebliğ No:2008/01, Resmi Gazete, 18 Nisan 2008, madde 9

¹⁷ Finansal Tabloların Sunumu Hakkında Tebliğ, Tebliğ No:2008/01, Resmi Gazete, 18 Nisan 2008, madde 10

Müsteşarlıkça belirlenen günlük iki gazetede dipnotsuz olarak ilan ettirirler. İlan edilen finansal raporlar şirketlerin internet sitelerinde dipnotlarıyla birlikte yer alır.

Dipnotlarda muhasebe politikalarının sunumu ile ilgili sunulmuş olan Tebliğ'deki 11 numaralı madde ise aşağıda yer almaktadır:

1. Dipnotların muhasebe politikaları ile ilgili açıklamaların yer aldığı bölümde aşağıdaki açıklamalara ve bilgilere yer verilir:¹⁸

a. Finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan değerlendirme ilkeleri,

b. Finansal tabloların uygun bir şekilde anlaşılması için gerekli olduğu ölçüde, kullanılan muhasebe politikaları.

2. Finansal tabloların hazırlanmasında, her bir varlık ve yükümlülük grubu için kullanılan değerlendirme ilkeleri ayrıca açıklanır.

3. İşlem ve olayların şirketin finansal durumuna ve performansına nasıl yansıtıldığına anlaşılmasında finansal tablo kullanıcılarına yardımcı olacak muhasebe politikaları dipnotlarda açıklanır.

4. Finansal tablolara alınan kalemlerin tutarını büyük ölçüde etkileyen muhasebe politikalarının uygulanmasında finansal tabloları hazırlayanlar tarafından yapılan takdir, dipnotlarda açıklanır.

1.2.1. BİLANÇO

1.2.1.1. BİLANÇONUN TANIMI, ÖNEMİ VE DÜZENLENME İLKELERİ

Bilanço, bir işletmenin belirli bir tarihte sahip olduğu varlıklar ile bu varlıkların sağlandığı kaynakları gösteren finansal tablodur. Bir işletmenin belirli bir tarihte sahip olduğu varlıklar ile bu varlıkların sağlandığı kaynaklar bilanço aracılığı ile ilgililere

---

¹⁸ Finansal Tabloların Sunumu Hakkında Tebliğ, Tebliğ No:2008/01, Resmi Gazete, 18 Nisan 2008, madde 11

aktarılır. Böylece bilanço, işletmelerden topluma bilgi akışında önemli bir işleve sahip olmaktadır.¹⁹

Türk Ticaret Kanunu'muzun 74. maddesinde bilanço şöyle yer almaktadır:

'Bilanço, envanterde gösterilen kıymetlerin tasnifi ve karşılıklı olarak değerleri itibariyle tertiplenmiş hulasasıdır.

Bilançonun aktif tablosunda; mevcutlarla alacaklar ve varsa zarar, pasif tablosunda; borçlar gösterilir.

Aktif yekünü ile borçlar arasındaki fark tacirin işletmeye tahsis ettiği ana sermayeyi teşkil eder. Ana sermaye de pasif tablosuna kaydolunur ve bu suretle aktif ve pasif tablolarının yekünleri denkleşir. Yedek akçeler ve kar ayrı gösterilseler dahi, ana sermayenin cüzüleri sayılırlar.'

Bilanço hakkında Vergi Usul Kanunu'nun 192., Türk Ticaret Kanunu'nun 74. maddeleri ortak hükümde bulunmuşlardır.

Aktif, bir işletmede sahip olunan varlıkların, pasif ise, söz konusu varlıkların hangi kaynaklardan sağlandığının, yani fon kaynaklarının gösterildiği kısımdır. Aslında bilançonun aktifi işletmenin ekonomik gücünü, pasifi ise finansal durumu göstermektedir. Tabi ki elde edilen kaynak nispetinde varlık sahibi olunacağından, bilançonun aktif ve pasif taraflarının toplamının birbirine eşit olacağı aşikardır.

Aktifte yer alan hesaplar nitelikleri gereği daha çok hareketlilik gösterdikleri için bilançonun sol tarafındaki bu bölümüne aktif denilmesi uygun görülmüştür. Bilançonun sağ tarafındaki tabloda yer alan hesaplar ise aktife kıyasla daha az hareketlilik gösterdiklerinden bu bölüm de pasif olarak nitelendirilmiştir. Aktifin genelde somut iş araçlarından oluşmasına karşın, pasif bunların finans kaynaklarını gösteren soyut değerlerden oluşmaktadır.²⁰

---

¹⁹ AKDOĞAN, Nalan; TENKER, Nejat; 'Finansal Tablolar Ve Mali Analiz Teknikleri'; Gazi Kitabevi; 7. Baskı, 2001; s. 60

²⁰ ERGÜN, Ülkü; 'Finansal Tablolar'; 1998, s.26

Bilançonun aktifinde yer alan varlıklar, paraya dönüşme hızlarına göre en çok likitten az likide doğru, pasifinde yer alan kaynaklar ise en kısa vadeli kaynaktan en uzun vadeli kaynağa doğru sıralanırlar.²¹

Bilançonun aktif tarafı (varlıklar), dönen ve duran olarak adlandırılan ikiye ayrılırlar. Dönen varlıklar grubu kısa dönemde (bir yıl veya işletmenin normal faaliyet dönemi olarak adlandırılan) paraya dönüşebilen veya kullanılabilen varlıklardan oluşur. Duran varlıklar grubunda ise, uzun dönem için düşünülen, bir yıl içinde satış ya da herhangi bir amaçla elden çıkarılması düşünülmeyen varlıklar bulunmaktadır.

Bilançonun pasif tarafı (kaynaklar) ise, kısa vadeli yabancı kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve özkaynaklardan oluşur. Kısa vadeli yabancı kaynaklar, işletmenin bir yıl içinde ödeyeceği; uzun vadeli yabancı kaynaklar ise bir yıldan daha uzun bir sürede ödeyeceği borçlarını gösterir. Özkaynaklar ise işletme sahip veya ortakları tarafından işletmeye getirilmiş kaynaklardan oluşmaktadır.

Bilançonun düzenlenmesiyle ilgili ilkeler denince akla genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygunluk gelmektedir. Bilindiği üzere evrensel olarak kabul görmüş muhasebe ilkeleri, Türkiye’de yayınlanmış olan Muhasebe İlkeleri Uygulama Genel Tebliği’ne göre bilanço ilkeleri, varlıklara, yabancı kaynaklara ve özkaynaklara dayalı ilkeler olmak üzere değerlendirilebilir.

1.2.1.1.1. Varlıklara İlişkin İlkeler

Muhasebe İlkeleri Uygulama Genel Tebliği’nde bilançoda uyulması gereken varlıklara ilişkin ilkeler aşağıdaki gibidir.²²

1. İşletmenin bir yıl veya normal faaliyet dönemi içinde paraya dönüşebilecek varlıkları, bilançoda dönen varlıklar grubu içinde gösterilir.

2. İşletmenin bir yıl veya normal faaliyet dönemi içinde paraya dönüşemeyen, hizmetlerinden bir hesap döneminden daha uzun süre yararlanan uzun vadeli varlıkları, bilançoda duran varlıklar grubu içinde gösterilir. Dönem sonucu bilanço gününde bu

---

²¹ USTA, Öcal; ‘İşletme Finansı Ve Finansal Yönetim’; 2002; s. 58

²² YÜKÇÜ, Süleyman; ‘Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi’; 1999; İzmir; s.466

grupta yer alan hesaplardan vadeleri bir yılın altında kalanlar dönen varlıklar grubunda ilgili hesaplara aktarılır.

3. Bilançoda varlıkları, bilanço tarihindeki gerçeğe uygun değerleriyle gösterebilmek için, varlıklardaki değer düşüklüklerini göstererek karşılıkların ayrılması zorunludur.

Dönen varlıklar grubu içinde yer alan menkul kıymetler, alacaklar, stoklar ve diğer dönen varlıklar içindeki kalemler için yapılacak değerlendirme sonucu gerekli durumlarda uygun karşılıklar ayrılır.

Bu ilke duran varlıklar grubunda yer alan alacaklar, bağlı menkul kıymetler, iştirakler, bağlı ortaklıklar ve diğer duran varlıklardaki ilgili alımlar için de geçerlidir.

4. Gelecek dönemlere ait olarak ödenen giderler ile cari dönemde tahakkuk eden ancak, gelecek dönemlerde tahsil edilecek olan gelirler kayıt ve tespit edilmeli ve bilançoda ayrıca gösterilmelidir.

5. Dönen ve duran varlıklar grubunda yer alan alacak senetlerini, bilanço tarihindeki gerçeğe uygun değerleri ile gösterebilmek için reeskont işlemleri yapılmalıdır.

6. Bilançoda duran varlıklar grubunda yer alan maddi duran varlıklar ve maddi olmayan duran varlıkların maliyetini çeşitli dönem maliyetlerine yüklemek amacıyla, her dönem ayrılan amortismanların birikmiş tutarları ayrıca bilançoda gösterilmelidir.

7. Duran varlıklar grubu içinde yer alan özel tükenmeye tabi varlıkların maliyetini çeşitli dönem maliyetlerine yüklemek amacıyla, her dönem ayrılan tükenme paylarının birikmiş tutarları ayrıca bilançoda gösterilmelidir.

8. Bilançonun dönen ve duran varlıklar gruplarında yer alan alacaklar, menkul kıymetler, bağlı menkul kıymetler ve diğer ilgili hesaplardan ve yükümlülüklerden işletmenin sermaye ve yönetim bakımından ilişkili bulunduğu ortaklara, personele, iştiraklere ve bağlı ortaklıklara ait olan tutarlarının ayrı gösterilmesi temel ilkedir.

9. Tutarları kesinlikle saptanamayan alacaklar için herhangi bir tahakkuk işlemi yapılmaz. Bu tür alacaklar bilanço dipnot veya eklerinde gösterilir.

10. Verilen rehin, ipotek ve bilanço kapsamında yer almayan diğer teminatların özellikleri ve kapsamaları bilanço dipnot veya eklerinde açıkça belirtilmelidir.

Bu ilke, alınan rehin, ipotek ve bilanço kapsamında yer almayan diğer teminatlar için de geçerlidir.

Ayrıca, işletme varlıkları ile ilgili toplam sigorta tutarlarının da bilanço dipnot veya eklerinde açıkça gösterilmesi gerekmektedir.

1.2.1.1.2. Yabancı Kaynaklara İlişkin İlkeler

1. İşletmenin bir yıl veya normal faaliyet dönemi içinde vadesi gelen borçları, bilançoda kısa vadeli yabancı kaynaklar içinde gösterilir.

2. İşletmenin bir yıl veya normal faaliyet dönemi içinde vadesi gelmemiş borçları, bilançoda uzun vadeli yabancı kaynaklar içinde gösterilir. Dönem sonu bilanço gününde bu grupta yer alan hesaplardan vadeleri bir yılın altında kalanlar kısa vadeli yabancı kaynaklar grubundaki ilgili hesaplara aktarılır.

3. Tutarları kesinlikle saptanamayanları veya durumları tartışmalı olanları da içermek üzere, işletmenin bilinen ve tutarları uygun olarak tahmin edilebilen bütün yabancı kaynakları kayıt ve tespit edilmeli ve bilançoda gösterilmelidir.

İşletmenin bilinen ancak tutarları uygun olarak tahmin edilemeyen durumları da bilançonun dipnotlarında açık olarak belirtilmelidir.

4. Gelecek dönemlere ait olarak önceden tahsil edilen hasılat ve cari dönemde tahakkuk eden ancak, gelecek dönemlerde ödenecek olan giderler kayıt ve tespit edilmeli ve bilançoda ayrıca gösterilmelidir.

5. Kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklar grubunda yer alan borç senetlerini bilanço tarihindeki gerçeğe uygun değerleri ile gösterebilmek için reeskont işlemleri yapılmalıdır.

6. Bilançonun kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklar gruplarında yer alan borçlar, alınan avanslar ve diğer ilgili hesaplardan işletmenin sermaye ve yönetim bakımından ilgili bulunduğu ortaklara, personele, iştiraklere ve bağlı ortaklara ait olan tutarlarının ayrı gösterilmesi temel ilkedir.

1.2.1.1.3. Özkaynaklara İlişkin İlkeler

1. İşletme sahip ve ortaklarının sahip veya ortak sıfatıyla işletme varlıkları üzerindeki hakları özkaynaklar grubunu oluşturur.

İşletmenin bilanço tarihindeki ödenmiş sermayesi ile işletme faaliyetleri sonucu oluşup, çeşitli adlar altında işletmede bırakılan karları ile dönem net karı (zararı) bilançoda özkaynaklar grubu içinde gösterilir.

2. İşletmenin ödenmiş sermayesi bilançonun kapsamı içinde tek bir kalem olarak gösterilir. Ancak, esas sermaye özellikleri farklı hisse gruplarına ayrılmış bulunuyorsa, esas sermaye hesapları her grubun haklarını, kar ve tasfiye paylarının dağıtımında sahip olabilecekleri özellikleri ve diğer önemli özellikleri yansıtmak biçimde bilançonun dipnotlarında gösterilmelidir.

3. İşletmenin hissedarları tarafından yatırılan sermayenin devam ettirilmesi gerekir. İşletmede herhangi bir zararın ortaya çıkması, herhangi bir nedenle özkaynaklarda meydana gelen azalmalar; hem dönemsel, hem de kümülatif olarak izlenmeli ve kaydedilmelidir.

4. Özkaynakların bilançoda net olarak gösterilmesi için geçmiş yıllar zararları ile dönem zararı, özkaynaklar grubunda indirim kalemleri olarak yer alır.

5. Özkaynaklar; ödenmiş sermaye, sermaye, sermaye yedekleri, kar yedekleri, geçmiş yıl karları (zararları) ve dönem net karı (zararı)'ndan oluşur. Kar yedekleri yasal, statü ve olağanüstü yedekler ile yedek niteliğindeki karşılıklar, özel fonlar gibi işletme faaliyetleri sonucu elde edilen karların dağıtılmamış kısmını içerir. Sermaye yedekleri ise hisse senedi ihraç primleri, iptal edilen ortaklık payları, yeniden değerlendirme değer artışları gibi kalemlerden meydana gelir. Sermaye yedekleri, gelir unsuru olarak gelir tablosuna aktarılamaz.

1.2.1.2. BİÇİM AÇISINDAN BİLANÇOLAR

Bilançolar biçim bakımından hesap tipi ve rapor tipi olmak üzere ikiye ayrılır. Hesap tipi bir bilanço T şeklinde düzenlenir. Rapor tipi bilanço, aktif ve pasif kalemlerin alt alta yazılması ile oluşturulur. Rapor tipi bilanço, bir işletmenin birden fazla yılına ait

bilanço rakamlarını yan yana yazarak karşılaştırma fırsatı verdiğiinden, analiz amacıyla kullanılmaya daha uygundur.²³

Şekil 1’de bir işletmeye ait hesap tipi bilanço, Şekil 2’de ise rapor tipi bilanço gösterilmektedir.

Şekil 1. Bir İşletmenin .././... Tarihli Bilançosu (Hesap Tipi)

AKTİF		PASİF	
• Dönen Varlıklar	XXX	• K. V. Yabancı Kaynaklar	xxx
• Hazır Değerler		• Mali Borçlar	
• Menkul Kıymetler		• Ticari Borçlar	
• Ticari Alacaklar		• Ödenecek Vergi ve Yük.	
• Stoklar		• Borç ve Gider Karş.	
• Diğer Dönen Varlıklar		• U. V. Yabancı Kaynaklar	XXX
• Duran Varlıklar	XXX	• Mali Borçlar	
• Mali Duran Varlıklar		• Özkaynaklar	XXX
• Maddi Duran Varlıklar		• Ödenmiş Sermaye	
• Birikmiş Amortismanlar (-)		• Sermaye Yed.	
		• Kar Yedekleri	
		• Dön. Net Karı	
Aktif (Varlıklar) Toplamı	xxxx	Pasif (Kaynaklar) Toplamı	xxxx

²³ LAZOL, İbrahim; ‘Mali Analiz ve Enflasyon Muhasebesi Uygulamaları’; 2000; s. 2

Şekil 2. Rapor Tipi Bilanço

....İşletmenin .././.... Tarihli Bilançosu

AKTİF		
Dönen Varlıklar		XXX
Hazır Değerler	x	
Menkul Kıymetler	x	
Ticari Alacaklar	x	
Stoklar	x	
Diğer Dönen Varlıklar	x	
Duran Varlıklar		XXX
Mali Duran Varlıklar	x	
Maddi Duran Varlıklar	x	
Birikmiş Amortismanlar (-)	x	
Aktif (Varlıklar) Toplamı		XXXX
PASİF		
K. V. Yabancı Kaynaklar		XXX
Mali Borçlar	x	
Ticari Borçlar	x	
Ödenecek Vergi ve Yükümlülükler	x	
Borç ve Gider Karşılıkları	x	
U. V. Yabancı Kaynaklar		XXX
Mali Borçlar	x	
Özkaynaklar		XXX
Ödenmiş Sermaye	x	
Sermaye Yedekleri	x	
Kar Yedekleri	x	
Dönem Net Karı	x	
Pasif (Kaynaklar) Toplamı		XXXX

1.2.1.3. KAPSAM AÇISINDAN BİLANÇOLAR

Bilançolar, içerdikleri bilgi açısından özet ve ayrıntılı olmak üzere iki şekilde düzenlenirler. Özet bilanço, hesap gruplarını gösterir. Hesap ayrıntıları özet bilançolarda yer almaz. Ayrıntılı bilançoda, hesap grupları yanında her hesap grubunda yer alan hesap tutarları ve ayrıntıları da gösterilir. İlgililer ayrıntılı bilanço vasıtasıyla şirket faaliyetleri hakkında daha kapsamlı bilgiye sahip olmaktadır.

Şekil 3'te özet tipi bir bilanço, Şekil 4'te ise örnek bir X şirketinin bir hesap dönemi ayrıntılı bilançosu görülmektedir.

Şekil 3. İşletme Özet Bilanço Tipi

AKTİF (VARLIKLAR)

PASİF (KAYNAKLAR)

1. DÖNEN VARLIKLAR		1. KISA VAD. YAB. KAYNAKLAR	
A. Hazır Değerler		A. Mali Borçlar	
B. Menkul Kıymetler		B. Ticari Borçlar	
1. Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Kar. (-)		1. Borç Senetleri Reeskontu (-)	
C. Ticari Alacaklar		D. Alınan Avanslar	
1. Alacak Senetleri Rees. (-)		E. Yıl. Yaygın İnş. ve Onarım Hakediş Bed.	
2. Şüpheli Alacaklar Kars. (-)		F. Ödenecek Vergi ve Yüküml.	
D. Diğer Alacaklar		G. Borç ve Gider Karşılıkları	
1. Alacak Senetleri Rees. (-)		1. D. Karı ve Vergi ve Diğer Yasal Yük. Kars.	
2. Şüpheli Alacaklar Kar. (-)		2. D. Karının Peş.öd. Vergi ve Diğ. Yük. (-)	
E. Stoklar		3. Kıdem Tazminatı Karşılığı	
1. Stok Değer Düşüklüğü Kar. (-)		4. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	
2 Verilen Sipariş Avansları		H. Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahak.	
F. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri		1. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	
G. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları.		KISA VAD. YAB. KAYNAK. TOP.	
H. Diğer Dönen Varlıklar		2. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI		A. Mali Borçlar	
2. DURAN VARLIKLAR		B. Ticari Borçlar	
A. Ticari Alacaklar		1. Borç Senetleri Reeskontu (-)	
1. Alacak Senetleri Rees. (•)		C. Diğer Borçlar	
2. Şüpheli A. Kars. (-)		1. Diğer Borç Senetleri Rees. (-)	
B. Diğer Alacaklar		D. Alınan Avanslar	
1. Alacak Senetleri Rees. (-)		E. Borç ve Gider Karşılıkları	
2. Şüpheli Diğer Alacaklar Kar. (-)		1. Kıdem Tazminatı Karşılıkları	
C. Mali Duran Varlıklar		2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	
1. Bağlı Menkul Kıymetler		F. Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahak.	
2. Bağlı Menkul Kıym. Değer Düş. Kar. (-)		G. Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	
3. İştirakler		U. V. YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	
4. İştiraklere Sermaye Taah. (-)		3. ÖZKAYNAKLAR	
5. İşl. Ser. Pay. Değ. Düş. Kar. (-)		A. Ödenmiş Sermaye	
6. Bağlı Ortaklıklar		1. Sermaye	
1. Bağlı Ortaklıklara Ser. Taah. (-)		2. Ödenmemiş Ser. (-)	

2. Bağlı Ort. Sermaye Payları Değer Düş. Kar. (-)			B. Sermaye Yedekleri		
3. Diğer Mali Duran Varlıklar			1. Hisse Senedi İhraç Primleri		
4. Diğer Mali Duran Varlıklar Değer Düş. Kars. (-)			2. Hisse Senedi İptal Karları		
D. Maddi Duran Varlıklar			3. M.D.V. Yeniden Değerleme Artışları		
1. Maddi Duran Varlıklar (Brüt)			4. İştirakler Yeniden Değerleme Artışları		
2. Birikmiş Amortismanlar (-)			5. Diğer Sermaye Yedekleri		
3. Yapılmakla Olan Yatırımlar			C. Kar Yedekleri		
4. Verilen Sipariş Avansları			1. Yasal Yedekler		
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar			2. Statü Yedekleri		
1. Maddi Olmayan Dur. Var. (Brüt)			3. Olağanüstü Yedekler		
2. Birikmiş Amortismanlar (-)			4. Diğer Kar Yedekleri		
3. Verilen Avanslar			5. Özel Fonlar		
F. Otel Tükenmeye Tabi Varlıklar			D. Geçmiş Yıllar Karları		
1. Otel Tükenmeye Tabi Var. (Brüt)			E. Geç. Yıllar Zarar. (-)		
3. Verilen Avanslar			F. Dönem Net Karı / Zararı		
G. Gelecek Yıllara Alt Giderler ve Gelir Tahakkukları			ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI		
H. Diğer Duran Varlıklar			PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI		
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI					
AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI					
DİPNOTLAR:					
1.					
2.					

Şekil 4. X Şirketi'nin .... Yılı Ayrıntılı Bilançosu

X Şirketi Bilançosu ....

A K T İ F		
I. DÖNEN VARLIKLAR		11.549.920,00
A. HAZIR DEĞERLER		390.447,00
1. Kasa	14.018,00	
2. Alınan Çekler	312.886,00	
3. Bankalar	63.543,00	
4. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)	0,00	
5. Diğer Hazır Değerler	0,00	
B. MENKUL KIYMETLER		2.287,00
1. Hisse Senetleri	2.287,00	
2. Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	0,00	
3. Kamu Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	0,00	
4. Diğer Menkul Kıymetler	0,00	
5. Menkul Kıymet Değ. Düş. Karş. (-)	0,00	
C. TİCARİ ALACAKLAR		5.171.034,00
1. Alıcılar	4.106.444,00	
2. Alacak Senetleri	1.017.997,00	
3. Alacak Senetleri Reeskontu (-)	0,00	
4. Verilen Depozito ve Teminatlar	46.593,00	
5. Diğer Ticari Alacaklar	0,00	
6. Şüpheli Ticari Alacaklar	33.076,00	
7. Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı (-)	-33.076,00	
D. DİĞER ALACAKLAR		353.825,00
1. Ortaklardan Alacaklar	0,00	
2. İştiraklerden Alacaklar	0,00	
3. Bağlı Ortaklardan Alacaklar	0,00	
4. Personelden Alacaklar	12.205,00	
5. Diğer Çeşitli Alacaklar	341.620,00	
6. Diğer Alacak Senetleri Reeskontu (-)	0,00	
7. Şüpheli Diğer Alacaklar	0,00	
8. Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)	0,00	
E. STOKLAR		4.856.643,00
1. İlk Madde ve Malzeme	3.295.562,00	
2. Yarı Mamul Stokları	463.214,00	
3. Mamul Stokları	391.457,00	
4. Ticari Mallar	701.410,00	
5. Diğer Stoklar	0,00	
6. Stok Değer Düşüş Karşılığı (-)	0,00	
7. Verilen Sipariş Avansları	5.000,00	
F. YILL. YAYGIN İNŞ. VE ONARIM MLY.		0,00
1. Yıllara Yaygın İnş. Ve Onarım Mly.	0,00	
2. Taşeronlara Verilen Avanslar	0,00	

G. GEL. AYLAR GELİR VE GİDER TAH.		41.321,00
1. Gelecek Aylara Ait Giderler	3.685,00	
2. Gelir Tahakkukları	37.636,00	
H. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR		734.363,00
1. Devreden KDV	384.140,00	
2. İndirilecek KDV	0,00	
3. Diğer KDV	330.151,00	
4. Peşin Ödenen Vergiler Fonlar	20.072,00	
5. Verilen İş Avansları	0,00	
6. Personel Avansları	0,00	
7. Sayım Tesellüm Noksanları	0,00	
8. Diğ. Çeş. Dön. Var. (YTL Dönüşüm Farkı)	0,00	
(-) 9. Diğer Dönen Varlıklar Karşılığı	0,00	
II. DURAN VARLIKLAR		3.947.848,00
A. TİCARİ ALACAKLAR		0,00
1. Alıcılar	0,00	
2. Alacak Senetleri	0,00	
3. Alacak Senetleri Reeskontu (-)	0,00	
4. Verilen Depozito ve Teminatlar	0,00	
5. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0,00	
B. DİĞER ALACAKLAR		0,00
1. Ortaklardan Alacaklar	0,00	
2. İştiraklerden Alacaklar	0,00	
3. Bağlı Ortaklardan Alacaklar	0,00	
4. Personelden Alacaklar	0,00	
5. Diğer Çeşitli Alacaklar	0,00	
6. Diğer Alacak Senetleri Reeskontu (-)	0,00	
7. Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)	0,00	
C. MALİ DURAN VARLIKLAR		293.891,00
1. Bağlı Menkul Kıymetler	62.661,00	
2. Bağlı Menk. Kıym. Değ. Düş. Karş. (-)	0,00	
3. İştirakler	231.230,00	
4. İştiraklere Sermaye Taahhüdü (-)	0,00	
5. İştirakler Ser.Pay.Değer Düşüş Karşılığı (-)	0,00	
6. Bağlı Ortaklıklar	0,00	
7. Bağlı Ortaklıklar Serm. Taah. (-)	0,00	
8. Bağlı Ortaklıklar Ser.Pay. Düşüş. Karş. (-)	0,00	
9. Diğer Mali Duran Varlıklar	0,00	
10. Verilen Avanslar	0,00	
D. MADDİ DURAN VARLIKLAR		230.621,00
1. Arazi ve Arsalar	0,00	
2. Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	35.475,00	
3. Binalar	0,00	
4. Makina, Tesis ve Cihazlar	1.720.415,00	
5. Taşıtlar	0,00	

6. Döşeme ve Demirbaşlar	739.710,00	
7. Diğer Maddi Duran Varlıklar	0,00	
8. Birikmiş Amortismanlar (-)	-2.264.979,00	
9. Yapılmakta Olan Yatırımlar	0,00	
10. Verilen Sipariş Avansları	0,00	
E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIK.		3.423.336,00
1. Haklar	97.280,00	
2. Şerefiye	0,00	
3. Kuruluş ve Örgütlenme Gideri	0,00	
4. Araştırma Geliştirme Giderleri	0,00	
5.Özel Maliyetler	10.976,00	
6.Diğ.Maddi Olm.Duran Varlık	3.454.582,00	
7. Birikmiş Amortismanlar (-)	-139.502,00	
8. Verilen Avanslar	0,00	
F. ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKL.		0,00
1. Arama Giderleri	0,00	
2. Hazırlık ve Geliştirme Giderleri	0,00	
3. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar	0,00	
4. Birikmiş Tükenme Payları (-)	0,00	
5. Verilen Avanslar	0,00	
G. GEL.YILAİT GELİR VE GİDER TAH.		0,00
1. Gelecek Yıll. Ait Giderler	0,00	
2.Gelir Tahakkukları	0,00	
H.DİĞER DURAN VARLIKLAR		0,00
1.Gel.Yıll.İnd. KDV	0,00	
2. Diğer KDV	0,00	
3. Gelecek Yıllar İhtiyacı Stoklar	0,00	
4. Elden çıkarılacak stoklar ve MDV'lar	0,00	
5. Peşin Ödenen Vergiler Fonlar	0,00	
6. Diğer Çeşitli Duran Varlıklar	0,00	
AKTİF TOPLAMI		15.497.768,00
NAZİM HESAPLAR		0,00
GENEL TOPLAM		15.497.768,00

X Şirketi Bilançosu ....

PASİF		
I. KISA VADELİ YAB. KAYNAKLAR		7.874.545,00
A. MALİ BORÇLAR		2.611.668,00
1. Banka Kredileri	2.611.668,00	
2. Uzun Vade Kredi Ana Para Taksit	0,00	
3. Tahvil, Ana Para Borç Taksit Faiz.	0,00	
4. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	0,00	
5. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0,00	

6. Menkul Kıymetler İhraç Farkı (-)	0,00	
7. Diğer Mali Borçlar	0,00	
B. TİCARİ BORÇLAR		803.011,00
1. Satıcılar	768.011,00	
2. Borç Senetleri	35.000,00	
3. Borç Senetleri Reeskontu (-)	0,00	
4. Alınan Depozito ve Teminatlar	0,00	
5. Diğer Ticari Borçlar	0,00	
C. DİĞER BORÇLAR		4.267.855,00
1. Ortaklara Borçlar	6.292,00	
2. İştiraklere Borçlar	0,00	
3. Bağlı Ortaklara Borçlar	0,00	
4. Personele Borçlar	25.664,00	
5. Kısa Vadeli Diğer Borçlar	4.235.899,00	
6. Diğer Borç Senetleri Reeskontu (-)	0,00	
D. ALINAN AVANSLAR		35.274,00
1. Alınan Sipariş avansları	35.274,00	
2. Alınan Diğer Avanslar	0,00	
E. YILL. YAYG. İNŞ. VE ONARIM HAKEDİŞLERİ		0,00
1. Yıllara Yayg. İnş. Ve Onarım Hakedişleri	0,00	
F. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞ. YÜK.	54.112,00	
1. Ödenecek Vergi Fon ve Kesintiler	39.704,00	
2. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	14.408,00	
3. Vad. Geç. Ertelen. veya Taksit Vergi ve Yük.	0,00	
4. Diğer Yükümlülük	0,00	
G. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		0,00
1. Dönem Karı Vergi ve Yas.Yük.Karşılıkları	0,00	
2. Dönem Karı.Peşin Öd.Vergi ve Diğ.Yük. (-)	0,00	
3. Kıdem Tazminatı karşılığı	0,00	
5. Maliyet Giderleri Karşılığı	0,00	
6. Diğer Borç ve Gider Karşılığı	0,00	
H. GELECEK AYLARA AİT GELİR ve GİDER TAAH:		102.625,00
1. Gelecek Aylara Ait Gelirler	0,00	
2. Gider Tahakkukları	102.625,00	
I. DİĞER KISA VAD. YAB. KAYNAK.		0,00
1. Hesaplanan KDV	0,00	
2. Diğer KDV	0,00	
3. Merkez ve Şubeler Cari Hesabı	0,00	
4. Sayım Tesellüm Fazlaları	0,00	
5. Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar	0,00	
6. Diğ. Çeş. Yab. Kay. (YTL Dönüşüm farkı)	0,00	
II. UZUN VADELİ YAB. KAYNAKLAR		3.467.800,00
A. MALİ BORÇLAR		3.467.800,00

1. Banka Kredileri	3.467.800,00	
2. Çıkarılmış Tahviller	0,00	
3. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0,00	
4. Menkul Kıymetler İhraç Farkı (-)	0,00	
5. Diğer Mali Borçlar	0,00	
B. TİCARİ BORÇLAR		0,00
1. Satıcılar	0,00	
2. Borç Senetleri	0,00	
3. Borç Senetleri Reeskontu (-)	0,00	
4. Alınan Depozito ve Teminatlar	0,00	
5. Diğer Ticari Borçlar	0,00	
C. DİĞER BORÇLAR		0,00
1. Ortaklara Borçlar	0,00	
2. İştiraklere Borçlar	0,00	
3. Bağlı Ortaklara Borçlar	0,00	
4. Diğer Çeşitli Borçlar	0,00	
5. Diğer Borç Senetleri Reeskontu (-)	0,00	
6. Kam. Olan Ertelenen veya Taksit. Borçlar	0,00	
D. ALINAN AVANSLAR		0,00
1. Alınan Sipariş avansları	0,00	
2. Alınan Diğer Avanslar	0,00	
E. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		0,00
1. Kıdem Tazminatı Karşılıkları	0,00	
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	0,00	
F. GEL.YIL. AİT GELİR VE GİDER TAH.		0,00
1. Gelecek Yıll. Ait Gelirler	0,00	
2. Gider Tahakkukları	0,00	
G. DİĞER UZUN VAD. YAB. KAYNAK.		0,00
1. Gelecek Yıll. Erte. veya Terkin KDV	0,00	
2. Diğer Uzun Vade Yab. Kaynaklar	0,00	
III. ÖZKAYNAKLAR		4.155.423,00
A. ÖDENMİŞ SERMAYE		3.329.208,00
1. Sermaye	2.924.552,00	
2. Ödenmemiş Sermaye (-)	0,00	
3. Sermaye Enf. Düz. Olumlu Farkları	404.656,00	
4. Sermaye Enf. Düz. Olumsuz Farkları (-)	0,00	
B. SERMAYE YEDEKLERİ		582.988,00
1. Hisse Senedi İhraç Primleri	582.988,00	
2. Hisse Senedi İptal Karları	0,00	
3. M.D.V Yeniden Değerleme Artışları	0,00	
4. İştirakler Yen. Değer. Artışları	0,00	
5. Sermaye Yedekleri	0,00	
C. KAR YEDEKLERİ		252.536,00
1. Yasal Yedekler	93.731,00	

2. Statü Yedekleri	0,00	
3. Olağanüstü Yedekler	158.805,00	
4. Diğer Kar Yedekler	0,00	
5. Özel Fonlar	0,00	
D. GEÇMİŞ YILLAR KARLARI		420.937,00
E. GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI (-)		-272.005,00
F. DÖNEM NET KARI (ZARARI)		-158.241,00
PASİF TOPLAMI		15.497.768,00
NAZİM HESAPLAR		0,00
GENEL TOPLAM		15.497.768,00

1.2.1.4. BİLANÇO DİPNOTLARI

Bilanço tablosunun anlaşılabilirliğini sağlamak bakımından; bilanço tablosunda yer alan kalemlerle ilgili olarak bazı açıklayıcı bilgilerin bilanço dipnotlarında verilmesi gerekmektedir.²⁴

1 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı'na göre bilanço dipnotları aşağıda yer almaktadır.²⁵

1. Kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunan ortaklıklarda kayıtlı sermaye tavanı

2. Yönetim Kurulu Başkan ve üyeleri ile genel müdür, genel koordinatör, genel müdür yardımcıları ve genel sekreter gibi üst yöneticilere:

a. Cari dönemde verilen her çeşit avans ve borcun toplam tutarı

b. Cari dönem sonundaki avans veya borcun bakiyesi

3. Aktif değerlerin toplam sigorta tutarı

4. Alacaklar için alınmış ipotek ve diğer teminatların toplam tutarı

²⁴ AKDOĞAN, Nalan; TENKER, Nejat; 'Finansal Tablolar Ve Mali Analiz Teknikleri'; Gazi Kitabevi; 7. Baskı; 2001; s. 124

²⁵ 1 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, Finansal Tabloların Sunuluşu, Madde 82

5. Yabancı kaynaklar için verilmiş ipotek ve teminatların toplam tutarı

6. Pasifte yer almayan taahhütlerin toplam tutarı

7. Kasa ve bankalardaki döviz mevcutları:

Döviz Cinsi	Miktarı	YTL	Kuru.....YTL....
-------------	---------	-----	------------------

8. Yurt dışından alacaklar (avanslar dahil):

Döviz Cinsi	Miktarı	YTL	Kuru .....YTL.....
-------------	---------	-----	--------------------

9. Yurt dışına borçlar (avanslar dahil):

Döviz Cinsi	Miktarı	YTL	Kuru.....YTL.....
-------------	---------	-----	-------------------

10. Tedavüldeki tahvil ve finansman bonolarından banka garantili olanların tutarı

11. Cari ve gelecek dönemlerde yararlanılacak yatırım indiriminin toplam tutarı

12. Tedavüldeki tahvillerden hisse senedine dönüştürülebilir niteliklerinin tutarı

13. Sermayeyi temsil eden hisse senetlerinin dökümü:

Türü	Tertibi	Adedi	Üsleri	Toplam Tutar
------	---------	-------	--------	--------------

.....

14. Cari dönemde ihraç edilmiş hisse senedi tutarı .....

15. İşletme sahibinin veya sermayesinin %10 veya daha fazlasına sahip ortaklarının:

Adı	Pay Oranı	Pay Tutarı
-----	-----------	------------

.....YTL.

16. Sermayesinin %10 ve daha fazlasına sahip olunan iştirakler ile müessese ve bağlı ortaklıkların:

Adı	Pay Oranı	Top. Sermaye	Son Dönem Karı
-----	-----------	--------------	----------------

.....YTL.

17. Stok değerlendirme yöntemi

a. Cari dönemde uygulanan yöntem

b. Önceki dönemde uygulanan yöntem

c. Varsa, cari dönemdeki yöntem değişikliğinin stoklarda meydana getirdiği artış (+) veya azalış (-) tutarı

18. Cari dönemdeki maddi duran varlık hareketleri

a. Satın alınan, imal veya inşa edilen maddi duran varlıkların maliyeti

b. Elden çıkarılan veya hurdaya ayrılan maddi duran varlıkların maliyeti

c. Cari dönemde ortaya çıkan yeniden değerlendirme artışları

- Varlık maliyetlerinde (+)

- Birikmiş amortismanlarda (-)

19. Ana kuruluş, bağlı ortaklık ve iştiraklerin ticari alacak ve ticari borçlar içindeki payları

	Ticari Alacak	Ticari Borç
a. Ana Kuruluş	.....	.....
b. Bağlı Ortaklık	.....	.....
c. İştirakler	.....	.....

20. Cari dönemdeki ortalama toplam personel sayısı

21. Bilanço tarihinden sonra ortaya çıkan ve açıklamayı gerektiren hususlara ilişkin bilgi

22. Belli bir öneme sahip olan, ancak tutarları tahmin edilemeyen şarta bağlı zararlar ile her türlü şarta bağlı kazançlara ilişkin bilgi, (işletmeyi borç altına sokacak ve dönem sonucunu etkileyebilecek hukuki ihtilafların mahiyetleri bu bölümde açıklanır)

23. İşletmenin gayri safı kar oranları üzerinde önemli ölçüde etkide bulunan muhasebe tahminlerinde değişikliklere ilişkin bilgi ve bunların parasal etkileri

24. Bankalardaki mevduatın bloke olanına ilişkin tutarlar

25. Menkul kıymetler ve bağlı menkul kıymetler grubu içinde yer alıp işletmenin ortakları, iştirakleri ve bağlı ortaklıklar tarafından çıkarılmış bulunan menkul kıymet tutarları ve bunları çıkaran ortaklıklar

26. İştirakler ve bağıli ortaklıklarda içsel kaynaklardan yapılan sermaye artırımını nedeniyle elde edilen bedelsiz hisse senedi tutarları

27. Kısa ve uzun vadeli kredilerle ilgili olarak alınan kredilerin ve çıkarılmış menkul kıymetlerin (katılma intifa senedi dahil) kredi ve menkul kıymet türleri itibariyle tahakkuk etmemiş gelecek döneme ilişkin faiz borçları tutarları ..... YTL

28. Ortaklar, iştirakler ve bağıli ortaklıklar lehine verilen garanti, taahhüt, kefalet, aval, ciro gibi yükümlülüklerin tutan..... YTL

29. Finansal tabloları önemli ölçüde etkileyen yada finansal tabloların açık, yorumlanabilir ve anlaşılabilir olması açısından açıklanması gerekli olan iştirakler ve bağıli ortaklıkların değerlendirilmesinde borsa değeri veya özkaynak yöntemlerinden hangisinin esas aldığını gösteren açıklamalar ve diğer hususlar,

30. Diğer Türkiye Muhasebe Standartlarında açıklanması öngörülen raporlanacak bilgiler.

1.2.2. GELİR TABLOSU

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ni baz alarak gelir tablosunu, işletmenin belli bir dönemde elde ettiği tüm gelirler ile aynı dönemde katlandığı bütün maliyet ve giderleri ve bunların sonucunda işletmenin elde ettiği dönem net karını veya dönem net zararını kapsayan tablo olarak tanımlayabiliriz.

1.2.2.1. GELİR TABLOSU İLKELERİ

Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri kapsamında, gelir tablosunun nasıl düzenleneceğine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Gelir tablosu ilkelerinin amacı; satışların gelirlerinin, satışlar maliyetinin, giderlerin, kar ve zararlara ait hesapların ve belli döneme ait işletme faaliyeti sonuçlarının sınıflandırılmış ve gerçeğe uygun gösterilmesini sağlamaktır.²⁶

---

²⁶ YÜKÇÜ, Süleyman; 'Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi'; 1999; İzmir; s.482, 483

Bütün satışlar, gelir ve karlar ile maliyet, gider ve zararlar brüt tutarları üzerinden gösterilirler ve hiçbir satış, gelir ve kar kalemi bir maliyet gider ve zarar kalemi ile tamamen veya kısmen karşılaştırılmak suretiyle gelir tablosu kapsamından çıkarılmaz.

Bu amaç doğrultusunda benimsenen gelir tablosu ilkeleri aşağıda belirtilmiştir:

a. Gerçekleşmemiş satışlar, gelir ve karlar; gerçekleşmiş gibi veya gerçekleşenler gerçek tutarından fazla veya az gösterilmemelidir. Belli bir dönem veya dönemlerin, gerçeğe uygun faaliyet sonuçlarını göstermek için, dönem veya dönemlerin başında ve sonunda doğru hesap kesimi işlemleri yapılmalıdır.

b. Belli bir dönemin satışları ve gelirleri bunları elde etmek için yapılan satışların maliyeti ve giderleri ile karşılaştırılmalıdır. Belli bir dönem veya dönemlerin, gerçeğe uygun faaliyet sonuçlarını göstermek için, dönem veya dönemlerin başında ve sonunda doğru hesap kesimi işlemleri yapılmalıdır.

c. Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ile özel tükenmeye tabi varlıklar için uygun amortisman ve tükenme payı ayrılmalıdır.

d. Maliyetler; maddi duran varlıklar, stoklar, onarım ve bakım ve diğer gider grupları arasında uygun bir şekilde dağıtılmalıdır. Bunlardan direkt olanlar doğrudan doğruya, birden fazla faaliyeti ilgilendirenler zaman ve kullanma faktörü dikkate alınarak tahakkuk ettirilip dağıtılmalıdır.

e. Arızı ve olağanüstü niteliğe sahip kar ve zararlar meydana geldikleri dönemde tahakkuk ettirilmeli, fakat normal faaliyet sonuçlarından ayrı olarak gösterilmelidir.

f. Bütün kar ve zararlardan, önceki dönemlerin mali tablolarında düzeltme yapılmasını gerektirecek büyüklük ve nitelikler dışında kalanlar, dönemin gelir tablosunda gösterilmelidir.

g. Karşılıklar işletmenin karını keyfi bir şekilde azaltmak veya bu döneme ait karı diğer döneme aktarmak amacıyla kullanılmamalıdır.

h. Dönem sonuçlarının tespiti ile ilgili olarak uygulana gelen değerlendirme esasları ve maliyet yöntemlerinde bir değişiklik yapıldığı takdirde, bu değişikliğin etkileri açıkça belirtilmelidir.

i. Bilanço tarihinde var olan ve sonucu belirsiz bir veya birkaç olayın gelecekte ortaya çıkıp çıkmamasına bağlı durumları ifade eden, şarta bağlı olaylardan kaynaklanan, makul bir şekilde gerçeğe yakın olarak tahmin edilebilen gider ve zararlar, tahakkuk ettirilerek gelir tablosuna yansıtılır Şarta bağlı gelir ve karlar için ise, gerçekleşme ihtimali yüksek de olsa, herhangi bir tahakkuk işlemi yapılmaz; dipnotlarda açıklama yapılır.

İşletmenin gelir ve giderlerini gösteren ve gelir tablosunu oluşturan sonuç hesaplarının ortak özellikleri şöylece özetlenebilir:²⁷

- Sonuç hesapları öz sermayenin, işletme çalışmalarından kaynaklanan artış ve eksilişlerinin kaydedildiği hesaplar olduğuna göre, öz sermayeyi artırıcı nitelikteki bir işlem (gelir) nedeniyle alacaklanması, öz sermayeyi azaltıcı nitelikteki bir işlem (gider) nedeniyle de borçlanması gerekir.

- Gelir hesapları alacak yanlarından çalışmaya başlarlar ve alacak kalanı verirler. Gider hesapları borç yanlarından çalışmaya başlarlar ve borç kalanı verirler.

- Sonuç hesapları dönem sonunda dönem kar veya zarar hesabına aktarılmak suretiyle kapatılırlar. Gider hesaplarının kalanları dönem kar veya zarar hesabının borç yanını, gelir hesaplarının kalanı da alacak yanını oluşturur.

- Gelirler; mal ve hizmet satışlarından (satış hasılatı) ya da işletmenin asıl faaliyeti dışındaki işlemlerden (faiz, temettü, kira vb.) elde edilen değerlerdir.

- Giderler; mal ve hizmet satışı, üretim dışı işletme faaliyetleri ve işletmenin asıl faaliyeti dışındaki işlemleri ile ilgili olarak ortaya çıkan; gelirlerle karşılaştırılan faydası tükenmiş maliyetlerdir (satılan malın maliyeti, kullanılan kırtasiyenin maliyeti vb.).

1.2.2.2. GELİR TABLOSUNUN BİÇİMSEL YAPISI

Gelir tablosunda, işletmenin; ana faaliyetleri sonucu elde edilen gelirleri ve bu faaliyetler için yapılan giderleri; diğer olağan faaliyetlerinden olan gelir ve giderleri ile olağandışı faaliyetlerden olan gelir ve giderleri başlıklar altında gösterilmektedir.

---

²⁷ SEVİLENGÜL, Orhan; 'Genel Muhasebe'; 2005; s. 625

Gelir tablosu hesapları arasında mahsup yapılamaz. Gelir tablosunda ‘Diğer’ başlığı altında gösterilen gelir ve gider unsurlarının ait oldukları grubun toplam tutarının %20’sini aşması halinde, bu kalemin ayrı bir başlık altında ayrıca gösterilmesi gerekmektedir. Tutarı olmayan kalemler gelir tablosunda yer almaz. Gelir tablosu, bilançonun sunulduğunda olduğu gibi hesap tipi veya rapor tipinde olabilir. Hesap tipi gelir tablosunda, ki bunun adına kar – zarar tablosu (cetveli) denilir; gelirler sağda, giderler ise solda yer alır. Bu sunuş biçiminde gelir ve giderler gruplandırılarak verilmediğinden brüt satış karı, faaliyet karı, olağan kar gibi kar kalemlerinin oluşumu hakkında bilgi edinilememekte, doğrudan dönemin net sonucu görülmektedir. Rapor tipi gelir tablosunda ise; veriler karar vermede baz olacak şekilde karların oluşumunu gösterecek biçimde gelir ve gider unsurları gruplandırılarak verilmektedir. Rapor tipi gelir tablosunun yapısı; birbirini izleyen matematiksel rakamlar dizisi biçimindedir. Bu nedenle ilk bakışta işletmenin brüt satış karı (zararı), faaliyet karı (zararı), olağan karı (zararı) ve dönem karı (zararı) ile dönem net karını (zararını) görmek mümkün olabilmektedir.²⁸

1 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı’na göre gelir tablosunda yer alacak bilgiler aşağıdaki gibidir:²⁹

Bir gelir veya gider kalemi önemliyse, bunun niteliği ve tutarı ayrı ayrı sunulacaktır (86).

Gelir ve gider kalemlerinin ayrı ayrı sunulmasını gerektirecek hususlar şunlardır (87):

a. Stokların net gerçekleşebilir değerine veya maddi duran varlıkların geri kazanılabilir tutarına indirgenmesi için ayrılan karşılık giderleri ve bunların iptali;

b. İşletmenin faaliyetlerinin yeniden yapılandırılması ve yeniden yapılandırma maliyetleriyle ilgili karşılıkların iptali;

c. Maddi duran varlıkların elden çıkarılması;

d. Yatırımların elden çıkarılması;

e. Faaliyetlerinin sona erdirilmesi,

---

²⁸ AKDOĞAN, TENKER, a.g.e., s. 162

²⁹ 1 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, ‘Finansal Tabloların Sunuluşu’, Madde 81, 82

f. Tasfiyeyle ilgili ödemeler; ve

g. Karşılıklarla ilgili diğer iptaller.

Gelir tablosu dipnotlarında yer alacak bilgiler 1 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı'na göre aşağıdaki gibi düzenlenir:³⁰

İşletme, giderlerin işletme içindeki niteliklerine veya işlevlerine dayanan, bunlardan hangisi daha güvenilir ve tutarlı bilgi sağlıyorsa, ona dayalı bir gruplamayla analizini sunacaktır (88).

İşletmelerin yukarıdaki paragrafta istenen analizleri gelir tablosunda yapmaları tavsiye edilmektedir (89).

Giderler, yoğunluk, kar veya zarar yaratma potansiyeli ve tahmin edilebilirlik açılarından farklı olabilen finansal performansın kısımlarını ortaya koymak için, alt gruplara ayrılır. Bu analiz iki biçimden birine göre yapılır (90).

Analizlerin, ilk biçimi giderlerin niteliği yöntemidir. Bu biçimde giderler, gelir tablosunda niteliklerine göre (örneğin, amortisman, malzeme alışları, nakliye maliyetleri, sosyal yardımlar ve reklam maliyetleri) toplanır (birleştirilir, gruplanır) ve kuruluşun çeşitli fonksiyonlarına dağıtılmazlar. Bu yöntemin uygulanması kolay olabilir, çünkü giderlerin fonksiyonel sınıflamaya dağıtılması gerekmez. Giderlerin niteliklerine göre sınıflanmasına ilişkin örnek aşağıdadır (91):

---

³⁰ 1 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, 'Finansal Tabloların Sunuluşu', 'Bilanço veya Dipnotlarda Sunulacak Bilgiler'

Gelir	X
Diğer Gelirler	X
Mamul ve yarı mamul stoklarında değişim	X
Kullanılan hammadde ve diğer tüketim malları	X
Sosyal yardım maliyetleri	X
Amortisman ve itfa giderleri	X
Diğer giderler	X
Toplam giderler	(X)
Kar	X

Analizlerin ikinci biçimi giderlerin fonksiyonu veya 'satışların maliyeti' yöntemidir ve giderleri, satışların maliyeti veya örneğin dağıtım veya yönetim faaliyetleri maliyetlerinin bir parçası olarak, fonksiyonlarına göre sınıflamaktadır. İşletme, en azından, bu yöntemde satışlarının maliyetini diğer giderlerden ayrı olarak sunar. Bu metot kullanıcılara giderlerin niteliğe göre sınıflanmasından daha tutarlı bilgi sağlar, fakat maliyetlerin fonksiyonlara paylaşılması keyfi dağıtımları ve ciddi değerlendirmeleri gerektirebilir. Giderlerin fonksiyona göre sınıflanmasına ilişkin örnek aşağıdadır (92):

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından, uygulamada birlik sağlamak amacıyla, Türkiye'deki raporlamalarda giderlerin fonksiyona göre sınıflandırılması yöntemini tercih edilmiştir.

Gelir	X
Satışların Maliyeti	(X)
Satış karı	X
Diğer gelir	X
Dağıtım maliyetleri	(X)
Yönetim Giderleri	(X)
Diğer giderler	(X)
Kar	X

Giderleri fonksiyon esasına göre sınıflayan işletmeler, amortisman ve itfa giderlerini ve sosyal yardım giderlerini içeren giderlerin nitelikleriyle ilgili ek bilgi sunacaklardır (93).

Giderin fonksiyonu metodu ve giderin niteliği metodu arasında tercih yapma, tarihi ve endüstriyel unsurlara ve işletmenin niteliğine dayanır. Her iki metot da kuruluşun satış veya üretimiyle birlikte doğrudan veya dolaylı olarak, değişebilecek maliyetlerle ilgili belirtiler sağlar. Her sunuş yönteminin değişik tipteki bir kuruluşa yararı olduğu için standart, yönetimin en tutarlı ve güvenilir sunuş metodunu seçmesini önerir. Ancak, giderlerin niteliğiyle ilgili bilgi gelecekteki nakit akımlarının tahmininde yararlı olduğu için giderler fonksiyonlarına göre sınıflandırıldıkları takdirde ek bilgilerin sunulmasına gerek vardır. Yukarıdaki paragraftaki 'sosyal yardım' TMS 19'daki sosyal yardımlarla aynı anlamdadır (94).

İşletme ya gelir tablosunda, ya özkaynak değişim tablosunda veya dipnotlarda dönem içinde dağıtılmak üzere tahakkuk eden temettü tutarını ve hisse başına düşen tutarı açıklayacaktır (95).

Ülkemizde; gelir tablosunun rapor tipinde ve giderlerin de fonksiyon esasına göre gruplandırılarak sunulması tercih edilmiştir. Muhasebe Uygulama Genel Tebliği'ne göre benimsenen ayrıntılı gelir tablosu, teorik bir X Şirketi için hazırlanmış olarak Şekil 5'te incelenebilmektedir.

Şekil 5. X Şirketi .... Yılı Gelir Tablosu

X Şirketi Gelir Tablosu ....

A. BRÜT SATIŞLAR		2.145.256,00
1. YURTIÇİ SATIŞLAR	2.145.256,00	
(a) Üretilen Mallar Satışları	2.110.525,00	
(b) Ticari Mallar Satışları	0,00	
(c) Diğer Satışları	34.731,00	
2. YURTDIŞI SATIŞLAR	0,00	
(a) Üretilen Mallar Satışları	0,00	
(b) Ticari Mallar Satışları	0,00	
(c) Diğer Satışları	0,00	
3. HİZMET SATIŞLARI	0,00	
4. DİĞER SATIŞLAR	0,00	
B. SATIŞTAN İNDİRİMLER (-)		0,00
1. İADELER	0,00	
(a) Üretilen Mallar Satış İadeleri	0,00	
(b) Ticari Mallar Satışları	0,00	
(c) Diğer Satışlar İadeleri	0,00	
2. İSKONTOLAR	0,00	
(a) Üretilen Mallar Satış İskontoları	0,00	
(b) Ticari Mallar Satışları	0,00	
(c) Diğer Satışlar İskontoları	0,00	
3. NAKLİYELER	0,00	
(a) Üretilen Mallar Satış Nakliyeleri	0,00	
(b) Ticari Mallar Satışları	0,00	
(c) Diğer Satışlar Nakliyeleri	0,00	
C. NET SATIŞLAR		2.145.256,00
D.SATIŞLARIN MALİYETİ		1.925.182,00
1. YURTIÇİ SATILAN MALLAR MALİYETİ	1.925.182,00	
(a) Üretilen Mallar Satış Maliyeti	1.700.153,00	
(b) Ticari Mallar Satış Maliyeti	453,00	
(b) Diğer Mallar Satış Maliyeti	224.576,00	
2.YURT DIŞI SATIŞ MLYT.	0,00	
(a) Üretilen Mallar Satış Maliyeti	0,00	
(b) Ticari Mallar Satış Maliyeti	0,00	
(b) Diğer Mallar Satış Maliyeti	0,00	
3. HİZMET SATIŞLARI MALİYETİ	0,00	
4. DİĞER SATIŞLARIN MALİYETİ	0,00	
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI		220.074,00
E. FAALİYET GİDERLERİ (-)		173.733,00
1. Araştırma ve Geliştirme Gid.	0,00	
2. Pazarlama,Satış ve Dağ. Gid.	103.509,00	
3. Genel Yönetim Gid.	70.224,00	
FAALİYET KARI VEYA ZARARI		46.341,00
F. DİĞER FAALİ. OLAĞAN GELİR VE KARLAR		70.343,00
1. İştiraklerden Temettü Gelirleri	0,00	
2. Bağlı Ort. Temettü Gelirleri	0,00	
3. Faiz Gelirleri	0,00	
4. Komisyon Gelirleri	0,00	
5. Konusu Kalm. Krş.lıklar	0,00	

6. Menkul Kıymet Satış Karları	0,00	
7. Kambiyo Karları	61.992,00	
8. Enf. Düz. Olumlu Farkları	0,00	
9. Faal.İlg. Diğ.Olağan Gel.ve Karl.	8.351,00	
G. DİĞER FAALİ. OLAĞAN GİD. VE ZARARLAR (-)		-122.584,00
1. Komisyon Giderleri	0,00	
2. Karşılık Giderleri	0,00	
3. Menkul Kıymet Satış Zararları	0,00	
4. Kambiyo Zararları	-95.165,00	
5. Enf. Düz. Olumsuz Farkları	0,00	
6. Diğer Olağan Gid. Ve Zararl.	-27.419,00	
H. FİNANSMAN GİDERLERİ (-)		-114.566,00
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	-114.566,00	
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	0,00	
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR		-120.466,00
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR		1.098,00
1. Önceki Dönem Gelir ve Karları	0,00	
2. Diğer Olağandıışı Gelir ve Karlar	1.098,00	
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)		-38.873,00
1. Çalış. Kısım Gid. ve Zar. (-)	0,00	
2. Önceki Dönem Gid. ve Zar. (-)	-38.873,00	
3. Diğer Olağandıışı Gide.ve Zar.	0,00	
DÖNEM KARI VEYA ZARARI		-158.241,00
K. DÖN. KARI VERGİ VE YASAL YÜK KARŞILI.		0,00
DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI		-158.241,00

1.2.3. DİĞER FİNANSAL TABLOLAR

Ek Mali Tablolar, işletmelerde analiz raporu olarak kullanılır. Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Sıra No 1'de aşağıdaki Mali Tablolar 'Ek Mali Tablo' olarak sayılmıştır.³¹

1. Satışların Maliyeti Tablosu:

Gelir tablosunda yer alan satışların maliyeti kaleminin oluşumunu ayrıntılı olarak göstererek gider kontrolü açısından analizini sağlar.

³¹ LAZOL, İbrahim; 'Mali Analiz Ve Enflasyon Muhasebesi Uygulamaları'; Ekin Kitabevi Yayınları 2000; s.83

2. Fon Akım Tablosu:

Bir dönem içinde işletmenin fon kaynaklarını ve bu fonların kullanım alanlarını gösteren tablodur. Bu tablo incelenerek, işletme fonlarının sağlam kaynaklardan sağlanıp sağlanmadığı ve bu fonların doğru alanlarda kullanılıp kullanılmadığı konuları analiz edilir.

3. Nakit Akım Tablosu:

Belirli bir dönemde işletmenin nakit kaynaklarını ve bunların kullanıldığı alanları gösterir. Bu tablo incelenerek, işletmenin nakit teminini sağlam kaynaklardan yapıp yapmadığı ve söz konusu nakitleri doğru alanlarda kullanıp kullanmadığı analiz edilir.

4. Kar Dağıtım Tablosu:

Bu tablodan, dönem karı için hesaplanan vergi karşılıkları, ilgili yıl net karı ve önceki karlardan dağıtılan ve yedeklere ayrılan tutarların büyüklüğü analiz edilir.

5. Özkaynaklar Değişim Tablosu:

İlgili yılda özkaynak değişimine neden olan kalemlerin analizini sağlar.

1.2.3.1. SATIŞLARIN MALİYETİ TABLOSU

Gelir tablosundaki satışların maliyeti kısmı işletmenin dönem içindeki stok hareketleri ile satılan mamul, ilk madde ve malzeme ile ticari mal gibi maddelerin ve satılan hizmetlerin maliyetini göstermek üzere ayrı bir tablo düzenlenir.³²

Satışların maliyeti tablosu, gelir tablosunun bir özeti gibi olup, onu bilgi açısından tamamlayan tablodur.

Satışların maliyeti tablosunun ana kalemleri aşağıda açıklanmıştır;³³

- Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri:

Mamulün bünyesine giren mamulün temel ögesini oluşturan ve mamulün bünyesine doğrudan yüklenebilen maddelerin kullanımı bu grupta yer alır. Üretimde kullanılmayan

---

³² USTA, Öcal, a.g.e., s. 58

³³ USTA, Öcal, a.g.e., s. 59

ve satılan ilk madde ve malzemenin maliyeti, tablonun ticari faaliyete ilişkin bölümünde dikkate alınır.

- Direkt İşçilik Giderleri:

Mamulü meydana getirmek için harcanan ve maliyetlere doğrudan yüklenebilen direkt işçilik giderlerini içerir.

- Genel Üretim Giderleri:

Üretim faaliyetleri ve bu faaliyetlerle ilgili olarak yapılan hizmetlere ilişkin direkt ilk madde ve malzeme ile direkt işçilik giderleri dışında kalan giderleri içerir.

- Yarı Mamul Stoklarında Değişim:

Henüz mamul hale gelmemiş fakat ilk madde ve malzeme ile işçilik ve genel üretim giderlerinden pay almış üretim aşamasındaki maddelerin dönem başı stoku ile dönem sonu stoku arasındaki fark bu grupta yer alır.

- Mamul Stoklarında Değişim:

Direkt ilk madde ve malzeme, direkt işçilik, genel üretim giderleri ve yarı mamul kullanım tutarlarının toplamı üretim maliyetini verir. Dönem başı mamul stoku ile dönem sonu mamul stoku arasındaki farkı ifade eden mamul stok farkının üretim maliyetine eklenmesiyle satılan mamulün maliyetine ulaşır.

Şekil 6'da satışların maliyeti tablosu biçimsel olarak incelenebilir.

Şekil 6. Satışların Maliyeti Tablosu

I. SATILAN MAMUL MALİYETİ	Önceki D.	Cari D.
Üretilen Mamul Maliyeti		
Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri		
Direkt İşçilik Giderleri		
Genel Üretim Giderleri		
Yarı mamul Kullanımı		
Dönem başı Stok (+)		
Dönem sonu Stok (-)		
Mamul Stoklarında Değişim		
Dönem başı Stok (+)		
Dönem sonu Stok (-)		
II. SATILAN TİCARİ MAMUL MALİYETİ		
III. SATILAN HİZMET MALİYETİ		
SATIŞLARIN MALİYETİ (I + II + III)		

1.2.3.2. FON AKIM TABLOSU

Fon akım tablosu ilgililere, ilgili dönem içerisinde işletmenin finansal yapısı ve yatırım durumuyla alakalı bilgiler sunmak üzere düzenlenir. Yani fon akım tablosu, bir işletmenin fon kaynaklarını, yatırım ve finansman durumunu özetleyerek açıklar.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre, fon akım tablolarında kullanılan fon kavramı; tüm finansal araçlar anlamında veya net işletme (çalışma) sermayesi anlamında ya da para ve para benzerleri anlamında kullanılır.

Fon akım tabloları düzenleme kuralları aşağıda belirtilmiştir:³⁴

a. Fon akım tabloları, temel mali tablolar ile birlikte sunulur. Bu tablolar, gelir tablosunun sunulduğu her dönem için, cari dönem ve önceki dönem verilerini içerecek biçimde düzenlenir.

³⁴ USTA, Öcal, a.g.e., s. 60

b. Fon akım tabloları düzenlenirken fon kavramının hangi anlamda kullanıldığı açıkça belirtilir.

c. Fon akım tablolarında, olağan faaliyetlerden sağlanan veya faaliyetlerde kullanılan fonlar, diğer fon kaynak ve kullanım yerlerinden ayrı başlıklar altında sunulur. Böylece işletmenin fon yaratma gücünün ne olduğu veya faaliyetlerinde ne ölçüde fon kullanıldığı ortaya konulur.

d. İşletmenin normal olağan faaliyetleri dışında kalan olağandışı işlemlerden elde edilen fonlar veya kullanılan fonlar, fon akım tablosunda; önemli tutarlarda olmaları durumunda olan faaliyetlerden sağlanan veya kullanılan fondan ayrı bir başlık altında sunulur.

e. Bazı finansal işlemler, bir tür varlığın diğer bir varlık türüyle değiştirilmesi biçiminde ortaya çıkar. Böyle bir durum işletmenin finansman ve yatırım faaliyetinin bir parçası olduğu için, fon akım tablolarında yer alır. Bu tür işleme örnek olarak, tahvil borcuna karşılık hisse senedi verilmesi gösterilebilir.

f. Fon akım tablolarından amaçlanan yararın sağlanabilmesi için her türlü işlemin finansman ve yatırım yönleri ayrı ayrı açıklanır. Örneğin, bir duran varlığın satın alınmasından doğan fon çıkışları ayrı, satılmasından doğan fon girişleri ayrı ayrı açıklanır veya bir tahvil ihraç edilerek bir varlık alınmışsa ihraç edilen tahviller ayrı, satın alınan varlıklar ayrı açıklanır.

g. Her işletme veya işletmeler topluluğu, içinde buldukları koşullara göre fon akım tablolarını en fazla bilgiyi içerecek biçimde düzenler.

Fon akım tablosu, net yönteme göre düzenlenir ve olağan kardan başlanıp, dönem içinde fon hareketine neden olmayan gelir ve giderlere ait bilgiler verilerek düzeltmeler yapılır.

h. Fon hareketine neden olmayan, yalnızca hesaplar arasında yapılan aktarmalar dolayısıyla hareket gösteren hesaplar, fon akım tablolarında yer almaz. Örnek; değer artış fonlarının veya yedeklerin ödenmiş sermayeye eklenmesi gibi.

Fon akım tablosunun düzenlenebilmesi için şirketin, cari ve önceki yılına ilişkin karşılaştırmalı bilançoları ve cari döneminde düzenlenmiş gelir tablosu bilgilerine ihtiyaç vardır.

Fon akım tablosunda yer alan kalemler fon kaynakları yaratan ve fon kullanımına neden olan kalemler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre fon akım tablosunda yer alan kalemlere ilişkin açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

A. FON KAYNAKLARI

1. Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar:

Bu başlıkta işletmenin olağan faaliyetlerinden sağlanan net kaynak tutarı gösterilir.

Bu kalemin hesaplanmasında, gelir tablosundaki olağan kar bir fon kaynağı olarak dikkate alınır. Bu tutara, karın oluşumuna etki eden ancak, gerçek anlamda bir fon hareketi sağlamayan giderler eklenir, fon hareketi sağlamayan gelirler ise indirilir.

Fon çıkışı gerektirmediği için eklenmesi gereken giderler; amortismanlar, karşılıklar ve gelecek aylara ait giderlerin döneme ilişkin paylarıdır. Olağan karı olumlu etkilemekle birlikte, fon girişi sağlamayan gelecek aylara ait gelirlerin bu döneme ilişkin payları ve konusu kalmayan karşılıklar bu kardan indirilir.

2. Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar:

Bu grupta, işletmenin süreklilik göstermeyen olağandışı işlemlerinden dolayı sağladığı net fon tutarı gösterilir.

Olağandışı gelir ve karlar ile olağandışı gider ve zararlar arasındaki pozitif farkı gösteren olağandışı kara, fon çıkışı gerektirmeyen kalemler eklenir ve fon girişi sağlamayan kalemler bu kardan indirilir.

Duran varlık satışlarından sağlanan kaynağın satış tutarı üzerinden fon akım tablosunda yer alması gerektiğinden, olağandışı gelir ve karlara kaydedilen duran varlık satış karı veya zararının gerekli düzeltmeyi yapmak üzere, olağandışı kara; duran varlık satış zararı eklenir ve duran varlık satış karı ise indirilir.

3. Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar:

Dönen varlıkların brüt tutarlarında ortaya çıkan azalışları ifade eder.

4. Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar:

Duran varlıkların tutarındaki azalışlar da bir fon kaynağıdır. Duran varlık satışından sağlanan kaynaklar satış tutarı üzerinden tabloda gösterilir.

5. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar:

Bilançolardaki borç ve gider karşılıkları dışında, kısa vadeli yabancı kaynak kalemlerindeki artışları gösterir.

6. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar:

İşletmenin bilançoda yer alan borç ve gider karşılıkları dışında, uzun vadeli yabancı kaynak artışlarını ifade eder.

7. Sermaye Artırımı:

İşletmenin sermayesinde dış kaynaklardan sağlanan artış tutarlarını ifade eder.

8. Hisse Senetleri İhraç Primleri:

Cari dönemle ilgili ihraç primi tutarları da bir fon kaynağıdır.

B. FON KULLANIMLARI

1. Faaliyetlerle İlgili Fon Kullanımı:

İşletmenin dönem faaliyetini zararlarla kapatması halinde bu zarar tutarı bir kaynak kullanımınıdır.

Fon çıkışı gerektirmeyen giderler, olağan zararı azaltır. Buna karşılık, fon girişi sağlamayan gelirler, olağan zararı artırır. Bu ekleme ve indirimler sonucunda pozitif bir tutarın ortaya çıkması durumunda; söz konusu tutar, fon kaynağı olarak dikkate alınır.

2. Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar:

Olağandışı gelir ve karlar ile olağandışı gider ve zararlar arasındaki negatif fark, olağandışı zararı ifade eder. Bu olağandışı zarara, fon çıkışını gerektirmeyen kalemlerin eklenmesi ve fon girişi sağlamayan kalemlerin indirilmesi sonucunda bulunan negatif fark, olağandışı faaliyetlerle ilgili fon kullanımınıdır. Bu farkın pozitif bir tutar olması durumunda, fon kaynağı olarak dikkate alınması gerekir.

3. Ödenen Vergi ve Benzerleri:

Bir önceki dönem karından ödenen kurumlar ve gelir vergileri ile diğer kesinti kalemlerini gösterir.

4. Ödenen Temettüleri:

Bir önceki dönem karından pay sahiplerine ve diğer kişilere ödenen temettüleri ve yedeklerden dağıtılan temettüleri ifade eder.

5. Dönen Varlıkların Tutarındaki Artışlar:

İşletmenin dönen varlıklarının brüt tutarlarında meydana gelen artışları ifade eder.

6. Duran Varlıkların Tutarındaki Artışlar:

Yeniden değerlemeden kaynaklananlar dışında, duran varlıkların brüt tutarında, ortaya çıkan artışları içerir.

7. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar:

İşletmenin borç ve gider karşılıkları dışında, kısa vadeli yabancı kaynak kalemlerindeki azalışları ifade eder.

8. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar:

İşletmenin borç ve gider karşılıkları dışındaki, uzun vadeli yabancı kaynaklarında ortaya çıkan azalışları ifade eder.

9. Sermayedeki Azalış:

İlgili mevzuat uyarınca sermayede yapılan indirim tutarlarını ifade eder.

Fon akım tablosu şablonu Şekil 7’de gösterilmiştir.

Şekil 7. X İşletmesi Fon Akım Tablosu

	Önceki Dön.	Cari Dön.
A- FON KAYNAKLARI		
1. Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar		
a. Olağan Kar		
b. Amortismanlar (+)		
c. Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)		
d. Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)		
2. Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar		
a. Olağandışı Kar		
b. Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)		
c. Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)		
3. Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar		
4. Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar		
5. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar (Borç ve gider karşılıklarını kapsamaz.)		
6. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar (Borç ve gider karşılıklarını kapsamaz.)		
7. Sermaye Artırımı (Nakit karşılığı veya dışarıdan getirilen diğer varlıklar)		
8. Hisse Senetleri İhraç Primleri		

	Önceki Dön.	Cari Dön.
B- FON KULLANIMLARI		
1. Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar		
a. Olağan Zarar		
b. Amortismanlar (+)		
c. Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)		
d. Fon Girişi Sağlamayan Diğer Gelirler (-)		
2. Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar		
a. Olağandışı Zarar		
b. Fon Çıkışı Gerektirmeyen Giderler (+)		
c. Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)		
3. Ödenen Vergi ve Benzerleri (Bir önceki dönem karından ödenen)		
4. Ödenen Temettüleri		
a. Bir Önceki Dönem Karından Ödenen		
b. Yedeklerden Dağıtılan		
5. Dönen Varlıkların Tutarındaki Artışlar		
6. Duran Varlıkların Tutarındaki Artışlar (Yeniden değerlemeyi kapsamaz.)		
7. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar		
9. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar		
10. Sermayedeki Azalışlar		

1.2.3.3. NAKİT AKIM TABLOSU

Türkiye Muhasebe Standartları'na (TMS 7) göre nakit akım tablosunun hazırlanması amacı şöyle açıklanmaktadır:³⁵

1. İşletmeler bu standarda göre nakit akım tablosu hazırlamalı ve finansal tabloların

---

³⁵ Nakit akım Tablolarına İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 7) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ, Madde 1

hazırladığı her dönem için finansal tabloların ayrılmaz parçası olarak sunulmalıdır.

2. Bu standart, 'Finansal Durumdaki Değişim Tablosu'nun yerini almıştır.

3. Finansal tablo kullanıcıları, işletmenin nakit ve nakit benzeri varlıklarını nasıl oluşturduğu ve nasıl kullandığı ile ilgilenmektedirler. Bu ilgi, finansal kurumlarda olduğu gibi işletmenin doğasından kaynaklanan faaliyetlerinden veya nakdin işletmenin ürünü gibi görülmesinden bağımsızdır. İşletmeler kar etmek amacıyla farklı faaliyetlerde bulunmalarına karşın, özünde faaliyetlerine devam etmek, yükümlülüklerini yerine getirmek ve yatırımcılarına getiri sağlamak gibi benzer nedenlerle nakde ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle, tüm işletmelerin nakit akım tablosu hazırlamaları zorunludur.

Bir işletmede nakit akım tablosunun düzenlenebilmesi için, o işletmenin analizi yapılacak iki yıla ait karşılaştırmalı bilançoları ile son hesap dönemine ait gelir tablosuna sahip olunmalıdır.

Nakit akım tablosu nakitlerde ve likiditesi yüksek menkul kıymetlerde meydana gelen değişmelerin nedenlerini açıklayan, bir muhasebe kişiliğinin belirli bir dönemdeki yatırım ve finanslama faaliyetlerini özetleyen bir finansal rapordur. Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi nakit akım tablosunun temel amacı bir hesap dönemi itibarıyla bir işletmenin nakit tahsilat ve harcamaları hakkında bilgi vermektir.³⁶

Aşağıda, nakit akım tablosunu düzenlerken hesaplamaların nasıl yapılacağı Muhasebe Sistemi Genel Tebliği'nde yer aldığı biçimde açıklanacaktır.

A. DÖNEM BAŞI NAKİT MEVCUDU

İşletmenin dönem başında kasa ve bankalarda bulunan nakit mevcudunu ifade eder. Herhangi bir vade taşımayan ve ibraz edildiklerinde tahsili mümkün bulunan çekler, nakit mevcudu içinde değerlendirilir.

---

³⁶ <http://www.sehaselek.netfirms.com/nakitakimtablosu.htm> (Erişim tarihi: 12.06.2008); 26 Aralık 1992 Tarih, 21447 Mükerrer Sayılı Resmi Gazete s.24, 29 Ocak 1989 Tarih 20064 Sayılı Resmi Gazete s.28, Özer, 1995, s.580

B. DÖNEM İÇİ NAKİT GİRİŞLERİ

1. Satışlardan Elde Edilen Nakit:

İşletmenin esas faaliyeti ile ilgili mal ve hizmet satışlarından sağlanan nakit girişlerini gösterir. Bu tutarın bulunmasında, net satış hasılatına satışlardan doğan alacaklardaki azalışlar eklenir, artışlar ise indirilir.

2. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlardan Dolayı Sağlanan Nakit:

Gelir tablosunda diğer faaliyetlerden olağan gelir ve karlar olarak tanımlanan kalemlerde sağlanan nakit girişleri bu grupta yer alır. Bu tutarın bulunabilmesi için, diğer faaliyetlerden olağan gelir ve karlar olarak tanımlanan kalemler toplamından henüz nakit girişi sağlamayan ve tahakkuk esasına göre doğmuş bulunan gelirler ile daha önceki dönemlerde peşin tahsil edilmiş olup da bu döneme yansıyan gelecek aylara ait gelirler hesabındaki azalışlar indirilir. Ayrıca konusu kalmayan karşılıklar gibi nakit girişi sağlamayan kalemler toplamdan çıkarılır.

3. Olağandışı Gelir ve Karlardan Sağlanan Nakit:

Gelir tablosunda olağandışı gelir ve kar kalemleri olarak tanımlanan faaliyetlerden sağlanan nakit girişlerini içerir. Bu tutarın bulunmasında, toplamdan tahakkuk esasına göre doğmuş henüz tahsil edilmemiş gelirler ile önceki dönemlerde tahsil edilip bu döneme yansıyan tutarlar veya hiçbir zaman nakit hareketi doğurmayacak kalemler indirilir.

4. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlardan Sağlanan Nakit:

Esas faaliyet konusunu ilgilendiren mal ve hizmet alımlarından doğan ticari borçlar dışında kalan, kısa vadeli borçlanmalar nedeniyle sağlanan nakit girişlerini ifade eder. Bunlardan menkul kıymet ihracı nedeniyle sağlanan nakit girişleri, banka kredileri ve diğer kısa vadeli yabancı kaynak artışları ayrı ayrı gösterilir.

5. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlardan Sağlanan Nakit:

Esas faaliyet konusunu ilgilendiren mal ve hizmet alımlarından doğan ticari borçlanmalar dışında kalan uzun vadeli borçlanmalardan kaynaklanan nakit girişlerini gösterir. Uzun vadeli menkul kıymet ihracı nedeniyle ortaya çıkan nakit girişleri ile alınan krediler ve diğer uzun vadeli yabancı kaynak artışları ayrı ayrı gösterilir.

6. Sermaye Artırımından Sağlanan Nakit:

Sermaye artırımını nedeniyle sağlanan nakit bu grupta yer alır.

7. Hisse Senedi İhraç Primlerinden Sağlanan Nakit:

Hisse senedi ihraç primlerinden sağlanan nakdi içerir.

8. Diğer Nakit Girişleri:

Menkul kıymetlerde, esas faaliyet konusu satışlardan kaynaklananlar dışındaki alacaklarda, diğer dönen varlıklarda ve duran varlıklarda azalışlar gibi nakit girişi sağlayan unsurları içerir.

C. DÖNEM İÇİ NAKİT ÇIKIŞLARI

1. Maliyetlerden Kaynaklanan Nakit Çıkışları:

Maliyetten kaynaklanan nakit çıkışına ulaşılabilmesi için; satışların maliyeti ile stoklardaki artışların ve alımlardan doğan borçlardaki azalışların toplanması ve bu tutardan amortisman gibi nakit çıkışını gerektirmeyen giderler ile esas faaliyet konusunu ilgilendiren alımlar nedeniyle ortaya çıkan borçlardaki artışların ve stoklardaki azalışların indirilmesi gerekir.

2. Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları:

Araştırma ve geliştirme giderleri, pazarlama, satış ve dağıtım giderleri ile genel yönetim giderleri nedeniyle yapılan nakit çıkışlarını ifade eder. Amortismanlar ve karşılıklar gibi nakit çıkışı gerektirmeyen kalemler ile tahakkuk esasına göre doğmuş ancak henüz ödenmemiş giderler ve geçmiş dönemlerde ödenmiş gelecek aylara ait giderlerin bu döneme ilişkin payları faaliyet giderlerinin altında bir indirim kalemi olarak yer alır.

3. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlara İlişkin Nakit Çıkışları:

Diğer faaliyetlerle ilgili olağan gider ve zararlar nedeniyle yapılan ödemeleri içerir. Bu tutarın bulunmasında, diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlardan amortisman, karşılıklar ve nakit çıkışı gerektirmeyen diğer gider ve zararlar ve tahakkuku yapılmış ancak henüz ödenmemiş veya geçmiş dönemlerde peşin ödenmiş gelecek aylara ait giderlerin bu döneme ilişkin payları indirilir.

4. Finansman Giderlerinden Dolayı Nakit Çıkışı:

Maliyetlere yüklenemeyen finansman giderlerinden dolayı ortaya çıkan nakit çıkışını ifade eder.

5. Olağandışı Gider ve Zararlardan Dolayı Nakit Çıkışı:

Gelir tablosunda olağandışı gider ve zarar kalemleri olarak tanımlanan faaliyetlerden kaynaklanan nakit çıkışlarını ifade eder.

6. Duran Varlık Yatırımlarına İlişkin Nakit Çıkışları:

Duran varlık yatırımları nedeniyle yapılan nakit harcama tutarlarını içerir.

7. Kısa Vadeli Yabancı Kaynak Ödemeleri:

Bilançonun, faaliyet nedeniyle ortaya çıkan ticari borçlanmalar dışındaki kısa vadeli yabancı kaynak kalemlerinde ödemeler sonucu ortaya çıkan azalmaları ifade eder. Menkul kıymetler anapara ödemeleri, alınan kredilerin anapara ödemeleri ve diğer ödemeler ayrı ayrı gösterilir. Vergi ve temettü ödemeleri bu başlıkta gösterilmez.

8. Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Ödemeleri:

Bilançoda yer alan faaliyet nedeniyle ortaya çıkan ticari borçlanmalar dışındaki uzun vadeli yabancı kaynak ödemeleri sonucu meydana gelen azalmalar, bu grupta yer alır. Menkul kıymetler anapara ödemeleri, alınan krediler anapara ödemeleri ve diğer ödemeler ayrı ayrı gösterilir.

9. Ödenen Vergi ve Benzerleri:

Dönem içinde ödenen kurumlar ve gelir vergileri ile diğer kesinti kalemleridir.

10. Ödenen Temettüleri:

Dönem içindeki temettü ödemeleri nedeniyle ortaya çıkan nakit çıkışlarını içerir.

11. Diğer Nakit Çıkışları:

Menkul kıymetlerde, satışlardan doğanlar hariç olmak üzere alacaklarda ve diğer dönen varlıklarda ortaya çıkan artışlar nedeniyle nakit çıkışına yol açan unsurlardır.

D. DÖNEM SONU NAKİT MEVCUDU

İşletmenin dönem sonunda kasa ve bankalarda bulunan nakit mevcudunu ifade eder. Herhangi bir vade taşımayan, ibraz edildiklerinde tahsili mümkün bulunan çekler nakit mevcudu içinde yer alır.

E. NAKİT ARTIŞ VEYA AZALIŞI

İşletmenin dönem içi nakit girişleri ile dönem içi nakit çıkışları arasındaki fark nakit artış veya azalışlarını gösterir. Diğer bir anlatımla dönem içi nakit girişlerinin, dönem içi nakit çıkışlarından fazla olması durumunda aradaki fark nakit artışını; az olması durumunda ise nakit azalışını ifade eder. Dönem sonu nakit mevcudu ile dönem başı nakit mevcudu arasındaki fark, nakit artış veya azalışını gösterir.

Nakit akım tablosuyla ilgili olarak TMS 7’de yer alan tanımlar şöyledir:

Nakit:

İşletmedeki nakit ile vadesiz mevduatıdır.

Nakit benzeri:

Tutarı belirli bir nakde kolayca çevrilebilen kısa vadeli ve yüksek likiditeye sahip ve değerindeki değişim riski önemsiz olan yatırımlarıdır.

Nakit akımları:

Nakit ve nakit benzerlerinin giriş ve çıkışlarıdır.

İşletme faaliyetleri:

Bir işletmenin ana gelir getirici faaliyetleri ile yatırım ve finansman faaliyeti olmayan diğer faaliyetleridir.

Yatırım faaliyetleri:

Uzun vadeli varlıkların ve nakit benzerleri içerisinde yer almayan diğer yatırımların elde edilmesi ve elden çıkarılmasına ilişkin faaliyetleridir.

Finansman faaliyetleri:

Özkaynaklar ile yabancı kaynakların yapısında ve tutarında değişiklik meydana getiren faaliyetleri ifade eder.

Şekil 8'de nakit akım tablosu incelenebilir.

Şekil 8. X İşletmesi Nakit Akım Tablosu

	önceki d.	cari d.
A. DÖNEM BAŞI NAKİT MEVCUDU		
B. DÖNEM İÇİ NAKİT GİRİŞLERİ		
1. Satışlardan Elde Edilen Nakit		
a. Net Satışlar		
b. Ticari Alacaklardaki Azalışlar		
c. Ticari Alacaklardaki Artışlar		
2. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlardan Sağlanan Nakit		
3. Olağandışı Gelir ve Karlardan Sağlanan Nakit		
4. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlardan Sağlanan Nakit (Alımlarla ilgili olmayan)		
a. Menkul Kıymet İhraçlarından		
b. Alınan Krediler		
c. Diğer Artışlar		
5. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlardan Sağlanan Nakit (Alımlarla ilgili olmayan)		
a. Menkul Kıymet İhraçlarından		
b. Alınan Krediler		
c. Diğer Artışlar		
6. Sermaye Artışından Sağlanan Nakit		
7. Hisse Senedi İhraç Primlerinden Sağlanan Nakit		
8. Diğer Nakit Girişleri		
C. DÖNEM İÇİ NAKİT ÇIKIŞLARI		
1. Maliyetlerden Kaynaklanan Nakit Çıkışları		
a. Satışların Maliyeti		
b. Stoklardaki Artışlar		
c. Ticari Borçlardaki (Alımlardan kaynaklanan) Azalışlar		
d. Ticari Borçlardaki (Alımlardan kaynaklanan) Artışlar (-)		
e. Amortisman ve Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Giderler (-)		
f. Stoklardaki Azalışlar (-)		
2. Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları		
a. Araştırma ve Geliştirme Giderleri		
b. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri		
c. Genel Yönetim Giderleri		
d. Amortisman ve Nakit Çıkışı Gerektirmeyen		
Diğ. Gid. (-)		

3. Diğ.Faaliyet. Ola. Gid. ve Zararlara İlişkin Nakit Çıkışları			
a. Diğer Faaliyetlerle İlgili Gider ve Zararlar			
b. Amortisman ve Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Diğer			
Gid. Zar. (-)			
4. Finansman Giderlerinden Dolayı Nakit Çıkışları			
5. Olağandışı Gider ve Zararlardan Dolayı Nakit Çıkışları			
a. Olağandışı Gider ve Zararlar			
b. Amortisman ve Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Diğer			
Gider Zarar. (-)			
6. Duran Varlık Yatırımlarına İlişkin Nakit Çıkışları			
7. Kısa Vadeli Yabana Kaynak Ödemeleri			
(Alımlarla ilgili olmayan)			
a. Menkul Kıymet Anapara Ödemeleri			
b. Alınan Krediler Anapara Ödemeleri			
c. Diğer Ödemeler			
8. Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Ödemeleri			
(Alımlarla ilgili olmayan)			
a. Menkul Kıymet Anapara Ödemeleri			
b. Alınan Krediler Anapara Ödemeleri			
c. Diğer Ödemeler			
9. Ödenen Vergi ve Benzerleri			
10. Ödenen Temettüler			
1. Diğer Nakit Çıkışları			
D. DÖNEM SONU NAKİT MEVCUDU (A + B - C)			
E. NAKİT ARTIŞ VE AZALIŞI (B - C)			

1.2.3.4. KAR DAĞITIM TABLOSU

Kar dağıtım tablosu, işletmenin dönem karının dağıtım biçimini gösteren tablodur.³⁷

Kar dağıtım tablolarının düzenlenme amacı, özellikle sermaye şirketlerinde dönem karından, ödenecek vergilerin, ayrılan yedeklerin ve ortaklara dağıtılacak kar paylarının açıkça gösterilmesi ve şirketlerin hisse başına kar ile hisse başına temettü tutarının hesaplanmasıdır.

³⁷ USTA, Öcal, a.g.e., s. 64

Kar dağıtım tablosunun düzenlenme kuralları Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre aşağıda belirtilmiştir.

a. Kar dağıtım tablosu; dönem karından yapılan dağıtımla yedeklerden yapılan dağıtımı, ayrı ayrı gösterecek biçimde düzenlenir.

b. Kar dağıtım tablosunda; ödenecek vergiler ve yasal yükümlülükler ortaklara ödenecek 1. ve 2. temettüler, ayrılan 1. tertip ve 2. tertip yasal yedeklerle statü yedekleri, olağanüstü yedekler ve kardan ayrılan özel fonlar açıkça gösterilir.

c. Dönem karının dağıtımında; imtiyazlı payların bulunması halinde, imtiyazlı ve adi hisse senetlerine ödenen kar payları, tabloda belirtilen bölümlerinde ayrı ayrı gösterilir.

d. Katılma intifa senedi, kara iştirakli tahvil ile kar ve zarar ortaklığı belgesi ihraç edilmesi nedeniyle, bu senet sahiplerine mevzuat hükümleri çerçevesinde ödenen paylar, kar dağıtım tablosunda ayrıca gösterilir.

Kar dağıtım tablosunun kalemlerine ilişkin açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

A. DÖNEM KARININ DAĞITIMI

Bu bölümde dönem karının dağıtımı yer alır.

1. Dönem Karı:

Gelir tablosunda vergi ve yasal yükümlülüklerden önceki kardır.

2. Ödenecek Vergi ve Yasal Yükümlülükler:

Dönem karı üzerinden hesaplanan vergi ve diğer yasal yükümlülükleri kapsar.

3. Geçmiş Yıllar Zararı:

Zararla kapanmış geçmiş faaliyet dönemlerinden gelen zararları ifade eder.

4. Birinci Tertip Yasal Yedek Akçe:

Türk Ticaret Kanunu uyarınca ayrılması gereken %5 birinci tertip kanuni yedek akçeyi ifade eder.

5. İşletmede Bırakılması ve Tasarrufu Zorunlu Yasal Fonlar:

Mevzuat gereği dönem karından işletmede alıkonulacak ihtiyat veya karşılıklar ile finansman fonu ve yenileme fonu gibi işletmenin mali yapısını güçlendirmek amacıyla oluşturulan fonlar.

6. Ortaklara Birinci Temettü:

İşletmenin ödenmiş sermayesi üzerinden ilgili yasa hükmü ve ana sözleşmesi gereği ortaklarına dağıtacağı birinci tertip temettüdür.

7. Personele Temettü:

Genel kurul kararıyla personele dağıtılacak temettüdür.

8. Yönetim Kuruluna Temettü:

Genel kurul kararıyla yönetim kurulu üyelerine dağıtılması kararlaştırılan temettüyü kapsar.

9. Ortaklara İkinci Temettü:

Genel kurul kararıyla ortaklara dağıtılması kararlaştırılan ikinci tertip temettüdür.

10. İkinci Tertip Yasal Yedek Akçe:

Türk Ticaret Kanunundaki ilgili hüküm uyarınca ortaklara %5 birinci temettü hariç, kalan karın dağıtılması kararlaştırılmış kısmının onda biridir.

11. Statü Yedekleri:

Ana sözleşme uyarınca ayrılması gereken yedekleri kapsar.

12. Olağanüstü Yedekler (Dağıtılmamış Karlar):

İşletmede olağanüstü durumlar dikkate alınarak bırakılan yedek veya geçmiş dönemle ilgili dağıtım konusu yapılmayan karları ifade eder.

13. Diğer Yedekler:

Genel Kurul kararıyla ayrılan diğer yedeklerdir.

14. Özel Fonlar:

Çeşitli mevzuat hükümleri gereği işletmede bırakılan fonlardır.

B. YEDEKLERDEN DAĞITIM

Bu bölümde geçmiş yıllarda ayrılmış yedek ve dağıtılmamış karlardan yapılan dağıtım yer alır.

1. Dağıtılan Yedekler:

Geçmiş yıllarda ayrılmış ve bu dönem dağıtılan yedekleri kapsar.

2. İkinci Tertip Yasal Yedekler:

Dağıtılacak yedek ve geçmiş yıl karlarının onda birini ifade eder.

3. Ortaklara Pay:

Dağıtılan yedek ve dağıtılmamış karlardan ortaklara ödenecek kısmı kapsar.

4. Personele Pay:

Dağıtılan yedek ve dağıtılmamış karlardan personele ödenecek kısmı kapsar.

5. Yönetim Kuruluna Pay:

Dağıtılan yedek ve dağıtılmamış karlardan yönetim kuruluna ödenecek kısmı kapsar.

C. HİSSE BAŞINA KAR

Dağıtım konusu kardan hisse başına düşen pay burada yer alır.

D. HİSSE BAŞINA TEMETTÜ

Dağıtılan kardan pay alanlara düşen kısım burada yer alır.

Şekil 9'da kar dağıtım tablosu incelenebilir.

Şekil 9. Kar Dağıtım Tablosu

KAR DAĞITIM TABLOSU	Önceki Dönem	Cari Dönem
<p>A. DÖNEM KARININ DAĞITIMI</p> <p>1. DÖNEM KARI</p> <p>2. ÖDENECEK VERGİ VE YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER (-)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kurumlar Vergisi (Gelir Vergisi) • Gelir Vergisi Kesintisi • Diğer Vergi ve Yasal Yükümlülükler <p>NET DÖNEM KARI</p> <p>3. GEÇMİŞ DÖNEMLER ZARARI (-)</p> <p>4. I. TERTİP YASAL YEDEK AKÇE (-)</p> <p>5. İŞLETMEDE BIRAKILMASI VE TASARRUFU ZORUNLU YASAL FONLAR (-)</p> <p>DAĞITILABİLİR NET DÖNEM KARI</p> <p>6. ORTAKLARA BİRİNCİ TEMETTÜ (-)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adi Hisse Senedi Sahiplerine • İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine <p>7. PERSONELE TEMETTÜ (-)</p> <p>8. YÖNETİM KURULUNA TEMETTÜ (-)</p> <p>9. ORTAKLARA İKİNCİ TEMETTÜ (-)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adi Hisse Senedi Sahiplerine • İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine <p>10. İKİNCİ TERTİP YASAL YEDEK AKÇE (-)</p> <p>11. STATÜ YEDEKLERİ (-)</p> <p>12. OLAĞANDIŞI YEDEKLER (DAĞITILMAMIŞ KAR.)</p> <p>13. DİĞER YEDEKLER</p> <p>14. ÖZEL FONLAR</p> <p>B. YEDEKLERDEN DAĞITIM</p> <p>1. DAĞITILAN YEDEKLER</p> <p>2. II. TERTİP YASAL YEDEKLER (-)</p> <p>3. ORTAKLARA PAY (-)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adi Hisse Senedi Sahiplerine • İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine <p>4. PERSONELE PAY (-)</p> <p>5. YÖNETİM KURULUNA PAY (-)</p> <p>C. HİSSE BAŞINA KAR</p> <p>a. Adi Hisse Senedi Sahiplerine (Ytl %)</p> <p>b. İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine (Ytl %)</p> <p>D. HİSSE BAŞINA TEMETTÜ</p> <p>a. Adi Hisse Senedi Sahiplerine (Ytl %)</p> <p>b. İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine (Ytl %)</p>		

1.2.3.5. ÖZKAYNAKLAR DEĞİŞİM TABLOSU

Özkaynaklar değişim tablosu; ilgili dönemde özkaynak kalemlerinde meydana gelen artış veya azalışları bir bütün olarak gösteren tablodur.

Bir işletme hazırladığı özkaynaklar değişim tablosunda aşağıda sayılanları göstererek, sunar:³⁸

a. Dönem kar veya zararı;

b. Diğer standartlar veya yorumlar tarafından istenen, doğrudan özkaynaklarda tahakkuk ettirilen dönemin her bir gelir ve gider kalemi ve bu kalemlerin toplamı;

c. Ana şirket ortaklarına ve azınlık haklarına düşen toplam tutarları ayrı ayrı göstermek suretiyle dönemin toplam gelir ve gideri ((a) ve (b) maddelerinin toplamı olarak hesaplanan); ve

d. Özkaynakların her bölümü için, TMS 8'e göre tahakkuk ettirilen, muhasebe politikalarındaki değişikliklerin ve düzeltilen hataların etkileri.

Sadece bu kalemleri içeren bir özkaynak değişim tablosu, finansal tablolara yansıtılmış gelir ve gider tablosu olarak adlandırılır.

İşletmelerde öz sermayenin iki önemli işlevi vardır, öz sermaye, bir yandan işletmenin faaliyetlerini yürütmesi için gerekli kaynakları sağlarken diğer yandan işletmeden alacaklı olanlara karşı da bir güvence teşkil eder,³⁹

Bu nedenle hesap dönemi içerisinde firmanın öz sermayesinde meydana gelen değişiklikleri gösteren mali tablo, analistler için büyük değer taşır. Söz konusu tablo, bilanço ve gelir tablosunda yer alan bilgilerden yararlanarak hazırlanır. Gelir tablosu, firmanın bir hesap dönemi sonundaki faaliyet sonucunu, daha açık bir deyişle kar veya zararını göstermekle beraber, bu karın ne şekilde kullanıldığı konusunda bir bilgi vermez. Kar, firmanın bünyesinde bırakılarak oto finansman amacıyla kullanılabilirdiği gibi, ortaklara dağıtılabilir. Firma tek sahipli ise firmanın sahibi tarafından işletmeden çekilebilir.

---

³⁸ 1 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, 'Finansal Tabloların Sunuluşu', Madde 96

³⁹ AKGÜÇ, Öztin; 'Mali Tablolar Analizi'; Sermet Matbaası; 1979; s. 187

Öz sermaye değişim tablosu iki bölümden oluşur:

1. İlgili hesap döneminde, öz sermayeye yapılan ilaveler,
2. Öz sermayede azalışlar.

Analistler, öz sermaye artışı kadar bunu sağlayan nedenler üzerinde de önemle durmalıdırlar. Öz sermaye artışının arızı nedenlerden kaynaklanması ile sağlanan karın dağıtılmayarak işletmenin bünyesinde bırakılması - oto finansman - sonucu oluşması aynı şekilde yorumlanmamalıdır. Öz sermaye artışı, aktiflerin yeniden değerlendirilmesinden doğuyorsa, burada işletmenin yeni kaynak yaratması söz konusu olmayıp, gizli yedek akçelerini sermaye şekline dönüştürerek bilançosunda göstermesi söz konusudur. Öz sermaye artışı yönünden olumlu gelişme, kuşkusuz, işletmenin kendi faaliyeti sonucu bu artışı sağlamasıdır.

Kuruluşun iki bilanço tarihi arasında özkaynaklarında meydana gelen değişiklikler, dönem içinde net varlıklarındaki artış veya azalışları yansıtır. Ancak, ortaklarla bunların ortak olmaları nedeniyle ortaya çıkan işlemler (örneğin, sermaye katkıları, kuruluşun özkaynak araçlarının yeniden tedariki ve temettüleri gibi) ve bu işlemlerle doğrudan ilgili giderler, hariçtir. Özkaynaklardaki değişikliğin tümü, dönem içinde kuruluşun faaliyetlerinin yarattığı, kar ve zararları da içeren, dönemin tüm gelir ve giderleridir (bu gelir ve gider kalemlerinin kar ve zarar içinde veya doğrudan özkaynaklardaki değişme olarak yer alması fark etmez).⁴⁰

Bu açıklamaların ışığı altında öz sermaye (özkaynak) değişim tablosu, Şekil 10'daki gibi düzenlenebilir.

---

⁴⁰ 1 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, 'Finansal Tabloların Sunuluşu', Madde 98

Şekil 10. Özkaynaklar Değişim Tablosu

ÖZKAYNAK HAREKETLERİ	Sermaye Yedekleri						Kar Yedekleri					Geç. Yıllar Karları (Zar.)	Dön. Net Karı (Zar.)	Top.	
	Ödenmiş Sermaye	His. Sen. İhraç Primleri	His. Sen. İptal Karları	MDV Yen. Değ. Artışları	İştirakler Yen. Değ. Artışları	Diğer	Yasal Yed.	Statü Yed.	Olağanüstü Yedekler	Özel Fonlar	Diğer				
ÖNCEKİ DÖNEM															
31 Aralık .... Kalanı															
Kar Dağıtımı															
Temettüleri															
Yedeklere Alınan															
Hisse Senedi İhraç Primleri															
Ödenmiş Sermaye Artışı															
Önceki Artıştan Naklen															
Yeni Değerleme Artışlarından Aktarılan															
Maddi Duran Varlık Satış Karları															
Önceki Dön. Yen.Değ. Artışları															
Önceki Dönem Net Karı															
CARİ DÖNEM															
31 Aralık....Kalanı															
Kar Dağıtımı															
Temettüleri															
Yedeklere Alınan															
Hisse Senedi İhraç Primleri															
Mad. Dur. Var. Sat. Karı Karş. Elde Ed. Bed. His. Sen.															
Maddi Duran Varlık Karları															
Ödenmiş Sermaye Artışı															
Önceki Artıştan Nakten															
Özel Fonlardan Aktarılan															
Cari Dönem Yeniden Değ. Art.															
Cari Dönem Net Karı															
31 Aralık....Kalanı															

Sermaye Piyasası Kurulu Muhasebe Tebliği'nde, örnek öz sermaye değişim tablosunda yer alan sütunlarla ilgili açıklamalar aşağıda yer almıştır.⁴¹

a. Sermaye:

Türk Ticaret Kanunu uyarınca sermaye olarak kabul edilen tutarı,

b. Öz Sermaye Düzeltme Farkları:

Türk Ticaret Kanunu uyarınca hazırlanan bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin, bu tebliğ uyarınca hazırlanan öz sermaye tutarından farklı olması durumunda, bir düzeltme hesabı olarak aradaki fark,

c. İşletmenin Kendi Hisse Senetleri:

İşletmenin veya konsolidasyon kapsamında bağlı ortaklıklarının satın aldığı ve bu tebliğin ilgili kısımlarında belirtilen şekilde muhasebeleştirilen kendi hisse senetleri,

d. Varlıklarda Değer Artışı (Gelirle İlişkilendirilmeyen Tutarlar):

Gelirle ilişkilendirilmeden doğrudan öz sermayeyle ilişkilendirilmesi bu tebliğde öngörülen tutarlar,

e. Öz Sermaye Enflasyon Düzeltme Farkları:

Yüksek enflasyon dönemlerinde mali tabloların düzeltilmesi için öngörülen şekilde yapılan düzeltmeler sonucu ortaya çıkan fark,

f. Yabancı Para Çevrim Farkları:

Yabancı işletmelerin mali tablolarının dönüştürülmesinde ortaya çıkan farklar,

g. Yasal Yedekler:

İşletmelerin Türk Ticaret Kanunu hükümleri gereğince ayırdıkları yedek akçeler,

h. Statü Yedekleri:

İşletmelerin esas sözleşmeleri gereğince ayırdıkları yedek akçeler,

ı. Diğer Yedekler ve Birikmiş Karlar:

Genel kurul kararıyla ayrılmış yedek akçeler ile dağıtım tabi tutulmamış karlar,

---

⁴¹ SPK, Muh. Tebliği, 'Özsermaye değişim tablosu', Madde 83

j. Net Dönem Karı (Zararı) :

Dönemin net karı veya zararı,

k. Geçmiş Yıllar Zararı:

Önceki dönemlerde gerçekleşen zararların toplam tutarı.

İşletme, ya özkaynak değişim tablosunda veya dipnotlarda aşağıdaki hususları da sunacaktır:⁴²

a. Ortaklara yapılan dağıtımları ayrı olarak göstermek suretiyle, kuruluşun ortaklarla ortakların kendi iradeleri dahilinde yaptıkları işlemlerin tutarları;

b. Dönem başındaki ve bilanço tarihindeki dağıtılmış karlar bakiyesi (birikmiş kar veya zarar) ve dönem içinde meydana gelen değişiklikler.

c. Her değişikliği ayrı göstermek suretiyle, her sermaye sınıfının ve her yedeğin dönem başı ve dönem sonu defter değerlerinin uyumlaştırılması.

---

⁴² 1 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, 'Finansal Tabloların Sunuluşu', Madde 97

2. BÖLÜM

2. KONSOLİDASYON VE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

2.1. KONSOLİDASYONUN TANIMI VE AMACI

İşletmelerin büyüme gereksinimleri sonucunda çeşitli ortaklık yapıları ortaya çıkmaktadır. Bunlardan, bir işletmenin yönetimine karışmaya yetecek oranda sermayesine ortak olduğu durumlarda, diğer bir ifade ile holding ilişkilerinde, konsolide tablo düzenlemek ekonomik bir zorunluluk haline gelir.⁴³

Konsolidasyon kelimesinin sözcük olarak anlamı, birleştirmek, bütünleştirmek, bir arada göstermektir. Fransızca kökenli bir kelime olan konsolidasyon sağlamlaştırmak, takviye etmek anlamlarına da gelmektedir. Muhasebe literatüründeki anlamsal karşılık olarak ise sözlük anlamına paralel bir durum söz konusu olup finansal tabloların birleştirilmesi anlatılmak ve vurgulanmak istenmiştir. Özellikle, 1980'lerde konsolide finansal tablolara ilişkin düzenlemeler, sermaye piyasalarındaki gelişmelere paralel olarak gelişmiştir. Bu nedenle, konsolidasyona ilişkin Uluslararası standartlar sermaye piyasaları için büyük bir önem taşımaktadır.⁴⁴

Konsolide finansal tablolar bir grubun finansal tablolarının tek bir işletme gibi sunulduğu finansal tablolardır.⁴⁵

Konsolide finansal tablolar, belli bir grubun kontrolü altında faaliyette bulunan iki veya daha fazla şirketin finansal durumunu ve faaliyet sonuçlarını belirlemek amacıyla hazırlanan finansal tablolardır.⁴⁶

---

⁴³ TENKER, Nejat; 'Finansal Muhasebe'; 2. Baskı Gazi Kitabevi; s.325

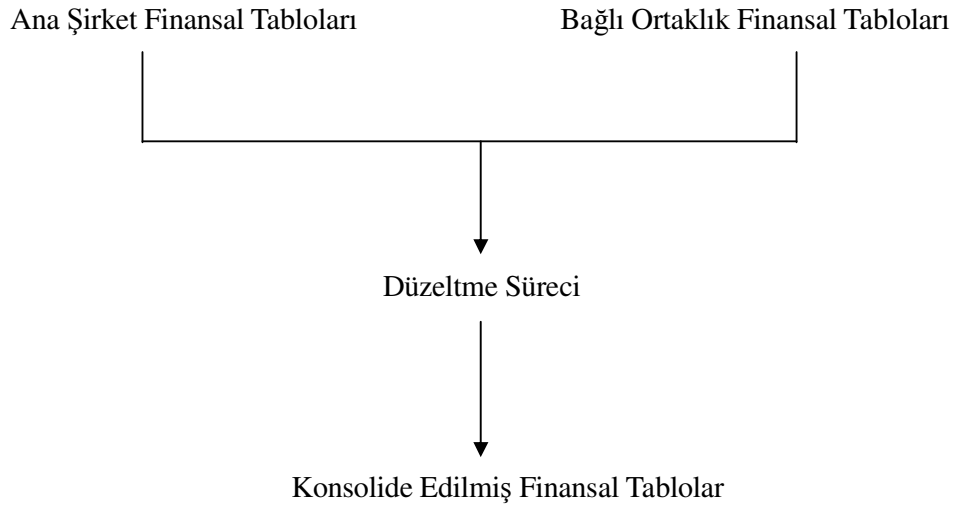
⁴⁴ YARDIMCIOĞLU, Mahmut; 'Finansal Tabloların Konsolidasyonu ve Uluslararası Muhasebe Standartları Yönünden Değerlendirilmesi'; makale; s. 4

⁴⁵ 27 Numaralı Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı, 'Ek Tanımlar'

⁴⁶ Paul, Danos; Eugene, Imhoff; 'Introduction To Financial Accounting'; Irwin; USA; 1991; s.666

Konsolide finansal tablolar bir ana şirketin ve onun bağlı ortaklıklarının finansal tablolarının bir bileşimidir. Bu durum, her birinin varlıklarının, kaynaklarının, gelir ve gider hesaplarının toplanmasıyla gerçekleştirilir. Şirketler arası işlemler ve dengeler elimine edilmelidirler. Bu durum Şekil 11’de görülmektedir.⁴⁷

Şekil 11. Konsolidasyon Süreci

Finansal tablolar işletme ilgililerine, işletmenin finansal durumu ve faaliyet sonuçları hakkında, gerçeğe uygun ve güvenilir bilgi sunmak amacıyla düzenlenir. Finansal tablolar kavramı içinde yer alan konsolide finansal tablolar da bu amaç doğrultusunda, işletme ilgililerinin bir bütün olarak ana ortaklık ve bağlı ortaklıkların finansal durumu ve faaliyet sonuçları hakkında gerçeğe uygun ve güvenilir bilgi sahibi olmaları amacıyla düzenlenmektedir.⁴⁸

⁴⁷ FRASER, Ronald; (University Of British Columbia); ‘Consolidations A Simplified Approach’; Kendall Hunt Publishing Company; 1981; s.19

⁴⁸ AKBULUT, Yıldız; ‘Konsolide Finansal Tabloların Düzenlenmesi İle İlgili Olarak Ums, ABD Ve İngiltere’deki Uygulamaların Amaç Ve Kapsam Açısından Karşılaştırılması’; Mevzuat Dergisi; 2001; sayı 42

Konsolide finansal tabloların düzenlenmesi, yasal bir zorunluluk olmaktan daha çok, ekonomik bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer bir ifade ile konsolide finansal tablolarının düzenlenmesini yasalar değil ekonomik koşullar zorunlu hale getirmektedir. Ekonomik alanda meydana gelen gelişmeler, işletmelerin faaliyet alanlarının genişlemesine, birden fazla işletmenin yönetiminde söz sahibi olmalarına ve işletmelerin holdingleşmesine neden olmuştur. Sermaye piyasasının gelişmesi ile birlikte işletmeler aile işletmesi olmaktan çıkıp, çok ortaklı halka açık işletmelere dönüşmeye başlamıştır. Bu durum ise, işletme ilgililerine topluluğun tamamı hakkında, bilgi sunulmasını gerekli kılmaktadır. Konsolide finansal tablolar, topluluğun tamamının finansal tablolarının birleştirilerek, sanki tek bir ortaklığın finansal tablosuymuş gibi sunan finansal tablolardır. Bu tablolar aracılığı ile, topluluğun tamamı hakkında bilgi sahibi olmak mümkün olmaktadır.

TMS 27’de konsolide finansal tabloların düzenlenme amacı, ana ortaklığın finansal tablo kullanıcılarına, bir bütün olarak grubun finansal durumu, faaliyet sonuçları ve finansal durumundaki değişiklikler hakkında bilgi sunmak olarak açıklanmaktadır. Amaçlar açısından bakıldığında konsolide finansal tablolardan en fazla bilgi sağlayacak kesimin, ana ortaklık ile ilgili olan gruplar olduğu özellikle vurgulanmaktadır. Konsolide finansal tabloların düzenlenmesi ana ortaklığın hissedarları, yöneticileri ve borç verenleri açısından önem taşımaktadır.

Ana firmanın, yavru firmanın tamamını ya da yavru firmayı denetleyebilecek ölçüde hisse senetlerini satın alması biçiminde ortaya çıkan işletmeler arası birleşmelerde, çoğu kez firmalar bağımsız hukuksal kişiliklerini sürdürmeye devam ederler. Bu takdirde ana firmanın, ortaklara hazırladığı finansal raporlar konsolide tabloları da içine alacak biçimde hazırlanır. Dolayısıyla burada üzerinde durulan bağımsız kişilik kavramı hukuksal kişilikten çok, ekonomik kişilik olmaktadır.

Tabiatıyla, ekonomik bütün oluşturan firmalar topluluğu birden fazla yavru firmayı bünyesinde toplamış olabilir.⁴⁹

---

⁴⁹ MOORE, Carl L.; JAEDİCKE, Robert K.; Dördüncü Basıdan Çeviri Çeviren Prof. Dr. Alparslan Peker; ‘Yönetim Muhasebesi’; s. 134

2.1.1. KONSOLİDASYONLA İLGİLİ TANIMLAR VE KAVRAMLAR

Konunun daha iyi anlaşılması adına 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı'nda konuyla ilgili yer alan tanım ve kavramlara değinmek yerinde olacaktır.

Bu standartta geçen terimlerin anlamları aşağıdaki gibidir:⁵⁰

Konsolide finansal tablolar:

Bir grubun finansal tablolarının tek bir işletme gibi sunulduğu finansal tablolarıdır.

Kontrol:

Bir işletmenin faaliyetlerinden fayda sağlamak amacıyla, söz konusu işletmenin finansal ve faaliyet politikalarını yönetme gücüdür.

Maliyet yöntemi:

Başka bir işletmeye yapılan bir yatırımın maliyet bedeli ile finansal tablolara yansıtıldığı muhasebeleştirme yöntemidir. Yatırımcı işletme, yatırım yapılan işletmeden kaynaklanan gelirleri ancak yatırımın elde edilme tarihinden sonra oluşan birikmiş karlardan yapılan dağıtımlar kadar gelir olarak muhasebeleştirir. Bu tutarlar dışında elde edilen dağıtımlar yatırımın geri kazanılması niteliğinde olup, yatırım maliyetinden indirilmek suretiyle muhasebeleştirilir.

Grup:

Bir ana ortaklık ve onun tüm bağlı ortaklıklarıdır.

Azınlık payı:

Bir bağlı ortaklığın net varlıklarının ve kar veya zararının ana ortaklık tarafından, doğrudan veya bağlı ortaklıkları vasıtasıyla dolaylı olarak, sahip olunmayan paylara isabet eden kısmını ifade eder.

Ana ortaklık:

Bir veya daha fazla bağlı ortaklığı bulunan işletmedir.

---

⁵⁰ 27 Numaralı Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı, 'Tanımlar'

Bireysel finansal tablolar:

Bir ana ortaklık, bir iştirakte yatırımları olan bir işletme ya da müştereken kontrol edilen bir işletme yatırımcısı tarafından sunulan ve yatırımların raporlanan faaliyet sonuçları ya da net aktifleri yerine doğrudan özkaynak payına dayalı olarak muhasebeleştirildiği finansal tablolardır.

Bağlı ortaklık:

Adi ortaklıklar gibi tüzel kişiliği olmayan işletmeler de dahil olmak üzere, ana ortaklık tarafından kontrol edilen işletmelerdir.

2.2. KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

Finansal tabloların konsolidasyonu her finansal tablo için yapılabilmektedir; ancak araştırmamızda bilanço ve gelir tablosu konsolidasyonu üzerinde durulacaktır.

Konsern (holding) topluluklarının finansal durumunu ve faaliyet sonuçlarını belirlemek üzere düzenlenen konsolide bilanço ve konsolide gelir tablosu topluluğun konsolide finansal tablolarını oluşturur. Ana işletme ve bağlı işletmelerden oluşan konsern topluluğunun belirli bir tarihteki belirli bir döneme ait faaliyetlerinin ne şekilde sonuçlandığını belirlemek yoluyla, bu topluluğun ekonomik gücü ve finansal yapısı hakkında önemli bilgiler elde edilir.⁵¹

Konsolide finansal tablolar, ana şirket ve bağlı yavru şirketlerin, finansal durumunu ve faaliyet sonuçlarını sanki tek bir şirketmiş gibi göstermektedirler. Kapital stoğunun büyük bir kısmına sahip olan şirket (%50'den fazla) ana şirket, kontrol edilen şirket ise yavru şirkettir. Bazen ana ve yavru şirketler şubeler olarak da adlandırılır.⁵²

Konsolide finansal tablolar ekonomik bir ünite oluşturan hukuken bağımsız işletmelerin ferdi finansal tablolarının birleştirilmesi şeklinde yapılacağından, holding içi borç ve alacak ilişkileri, holdinge dahil işletmeler arasındaki satışlar ve satın almalar,

---

⁵¹ YARDIMCIOĞLU, Mahmut; 'Finansal Tabloların Konsolidasyonu ve Uluslararası Muhasebe Standartları Yönünden Değerlendirilmesi'; makale, s. 5

⁵² HAWKİNS, David F.; IRWİN, Richard D.; 'Corporate Financial Reporting Text And Cases'; 1971; s. 113

hizmet transferleri gibi üzerinde özellikle durulması gereken hususlarda ne olacaktır? Konsolide finansal tabloların düzenlenebilmesi için bir takım şartların öncelikli olarak sağlanmış olması gerekir. Bunlar, aynı kapanış günü esası, aynı hesap planı ve aynı kayıt sistemine sahip olma esası, aynı değerlendirme ölçülerine sahip olması gibi sayılabilir.

Konsolide finansal tablolar, kullanıcılara bireysel tablolarda görülemeyen bilgileri sağlamaktadır. Konsolide tablolar, yasal varlık raporlarının sadece basit bir şekilde bir araya getirilmesi değildir. Konsolide tablolar ana şirket sahibinin bakış açısına göre hazırlanır ve kontrolü altındaki tüm ekonomik kaynakları tanımlar.⁵³

Konsolide finansal tablolar, bir şirketler grubunun, kendileri hariç (üçüncü kişilerle) olan ilişkileriyle alakalıdır. Yani kendi aralarındaki ilişkileri kapsamaz. Bu yüzden, birbirleriyle olan ilişkileri sonucu ortaya çıkan borç, alacak ve gider, gelir ilişkileri belirlenmek suretiyle elimine edilecektir. Bu kapsamda, şöyle bir örnek vermek konunun anlaşılması adına yerinde olacaktır. Örneğin, grup içi iki şirketten biri diğerine yapmış olduğu nakliye neticesinde fatura kesmiş olsun, bu nakliye faturası sonucu belgeye dökülmüş faaliyet, nakliye yapan için bir gelir, diğeri için ise bir gider kalemidir. Dolayısıyla konsolidasyon işleminde böyle bir gelir, gider ilişkisinin yer almaması gerekmektedir.

2.2.1. KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN KAPSAMI VE DÜZENLENME ESASLARI

Konsolide finansal tabloların düzenlenmesi ve hazırlanması esas olarak ana ortaklığın bağlı şirketler üzerindeki kontrol derecesinin büyüklüğüne bağlı olmaktadır.

Ana ortaklığın doğrudan veya bağlı ortaklıkları vasıtasıyla dolaylı olarak bir şirketteki oy haklarının yarısından fazlasını kontrol etmesi durumunda, aksini kanıtlayan açık deliller olmadıkça, kontrolün var olduğu kabul edilir. Aşağıdaki şartlardan birinin varlığı halinde, ana ortaklık bir şirketteki oy haklarından yarısına veya daha azına sahip olsa da, kontrolün var olduğu kabul edilir.⁵⁴

---

⁵³ Jerry Dermer & Joel Amernic; 'Financial Accounting A Canadian Perspective'; The Macmillan Company Of Canada 1979; s. 482

⁵⁴ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, 'Konsolide Finansal Tabloların Kapsamı', 13. madde

a. Diğer pay sahipleriyle yapılan bir anlaşma gereği oy haklarının yarıdan fazlasının kontrol edilmesi,

b. Bir düzenleme veya sözleşme gereği, işletmenin finansal ve faaliyet politikalarını yönetme yetkisine sahip olunması,

c. İşletmenin kontrol edildiği organ olan yönetim kurulu veya eşdeğer yürütme organının üyelerinin çoğunluğunu atama veya görevden alma gücüne sahip olunması,

d. İşletmenin kontrol edildiği organ olan yönetim kurulunda veya bu hakları haiz yürütme organında oyların çoğunluğunu kontrol etme gücünün elde bulundurulması.

Kontrol gücünün iki unsuru vardır. Bu unsurların ikisinin de varlığı konsolidasyon için gerekli olup, tek başlarına konsolide tabloların düzenlenmesine yeterli olmazlar. Bu unsurlar,⁵⁵

- Ana şirket, yavru şirketin yönetim kararlarını düzenleme veya yavru şirketi yönetme gücüne sahip olmalıdır.
- Ana şirket yavru şirketin ekonomik faaliyetleri ve sonuçları ile çok yakından ilgili olmalıdır.

Konsolide finansal tablolar, konsolidasyon kapsamına alınmayan bağlı ortaklıklar hariç ana ortaklık tarafından kontrol edilen diğer bütün işletmeleri kapsar. Eğer ana ortaklık, dolaysız veya dolaylı bir işletmenin yarısından fazla oy gücüne sahip ise, ana ortaklığın kontrol gücü vardır. Fakat bazı durumlarda, oy gücü bağlı ortaklık üzerinde kontrol gücünü göstermez. Ancak, ana ortaklığın bir işletmede %50 veya daha az hissesi olmasına rağmen aşağıdaki durumlarda, o işletmede kontrol gücü söz konusudur.

a. Diğer yatırımcılar ile yapılan anlaşmaya göre oy haklarının yarısından fazlasını kullanma gücü var ise,

b. Bir anlaşma dahilinde, işletmenin finansal ve faaliyet politikalarını yönetme gücü var ise,

c. Yönetim kurulundaki üyelerin çoğunu ve eşdeğer yöneticileri atama ve yerlerini değiştirme gücü var ise, veya

---

⁵⁵ AKDOĞAN, TENKER, a.g.e., s. 409

d. Yönetim kurulundaki üyelerin veya eşdeğer yöneticilerin toplantılarında oyların çoğunluğunu ellerinde bulundurma gücü var ise,

Kontrol gücü bulunan tüm yerli ve yabancı ortaklıklar ana şirket tarafından konsolide edilir.

Bir işletme, hisse senedi ilmhaberleri, hisse alım opsiyonu, adi hisse senedine çevrilebilir borç veya öz kaynağa dayalı finansal araçlara, ya da buna benzer kullanıldığında veya dönüştürüldüğünde başka bir işletmenin faaliyet ve finansal politikalarıyla ilgili işletmeye oy gücü veren ya da başka bir tarafın oy gücünü azaltan (potansiyel oy hakları) araçlara sahip olabilir. Bir işletmenin diğer bir işletmenin finansal ve faaliyet politikalarını kontrol etme gücü olup olmadığının değerlendirilmesinde, başka bir işletme elde tutulan potansiyel oy hakları dahil olmak üzere, mevcut kullanılabilir veya dönüştürülebilir potansiyel oy haklarının varlığı ve etkisi dikkate alınır. Potansiyel oy hakları, gelecekteki bir tarihte ya da gelecekte meydana gelecek bir olaya bağlı olarak kullanılabilirler veya dönüştürülebilirler gibi durumlar söz konusu olduğunda, o an için mevcut kullanılabilir veya dönüştürülebilir potansiyel oy hakkı olarak değerlendirilmez.⁵⁶

Potansiyel oy haklarının kontrol gücüne katkıda bulunup bulunmadığının değerlendirilmesinde; işletme, yönetimin bu hakları kullanma ve dönüştürme isteği ve finansal yeterliliği dışında, olayla ilgili (bireysel veya topluca değerlendirilen potansiyel oy haklarının kullanılma koşulları ve sözleşmeye bağlı düzenlemeler dahil) tüm hususları inceler.⁵⁷

Bir bağlı ortaklık, sadece yatırımcının bir girişim sermayesi (risk sermayesi), yatırım fonu, ya da benzeri bir işletme olması sebebiyle konsolidasyon kapsamı dışında bırakılamaz.⁵⁸

Bir bağlı ortaklık, sadece faaliyet konularının grup içerisindeki diğer şirketlerin faaliyet konularından farklı olması sebebiyle konsolidasyon kapsamı dışında bırakılamaz. Bu gibi bağlı ortaklıkların konsolide finansal tablolara dahil edilmesi ve farklı faaliyet

---

⁵⁶ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, 'Konsolide finansal tabloların kapsamı', 14. madde

⁵⁷ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, 'Konsolide finansal tabloların kapsamı', 15. madde

⁵⁸ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, 'Konsolide finansal tabloların kapsamı', 19. madde

konularına ilişkin ilave bilgilerin dipnotlarda belirtilmesi suretiyle bağı ortaklıklar hakkında gerekli bilgiler sunulmuş olur. Örneğin, ‘TMS 14, Bölümlere Göre Raporlama’ standardında kamuya açıklanması öngörülen bilgiler, grup içerisindeki değişik faaliyet konularının açıklanmasını sağlar.⁵⁹

Bir ana ortaklık, bağı ortaklığın faaliyetlerinden fayda sağlamak üzere finansal ve faaliyet politikalarını yönlendirme gücünü kaybettiği zaman kontrolü kaybetmiş sayılır. Kontrolün kaybı, sahiplik oranlarında mutlak ya da göreceli bir değişiklikle veya böyle bir değişiklik olmaksızın gerçekleşebilir. Bir bağı ortaklığın, hükümetin, mahkemenin, kayyum ya da bir düzenleyici otoritenin kontrolü altına girmesi bu duruma örnek oluşturan hususlar arasındadır. Bu tür bir durum sözleşmeye bağı bir anlaşmanın sonucu olarak da ortaya çıkabilir.⁶⁰

a. Konsolide finansal tabloların hazırlanabilmesi için konsolidasyona tabi tutulacak topluluk şirketleri benzer muhasebe standartlarını uygulamak zorundadır.

b. Topluluğa dahil şirketlerin finansal tablolarında, muhasebe politikalarının neden olduğu farklılıklar muhasebenin önemlilik kavramı göz önüne alınarak konsolide finansal tabloların hazırlanması sırasında giderilmelidir.

c. Konsolide finansal tabloların hazırlanması sırasında topluluğa dahil şirketlerin hesap dönemlerinin kapanış tarihleri aynı olmalıdır. Topluluğa dahil şirketlerin hesap dönemlerinin kapanış tarihleri farklı ise konsolide finansal tabloların hazırlanması sırasında hesap dönemi ana şirkete göre uyumlaştırılmalıdır.

d. Bir bağı ortaklığın faaliyet sonuçları işletmelerin birleşmelerine ilişkin standarda göre bağı ortaklığın ana ortaklığın kontrolüne geçme tarihinden itibaren konsolide edilir. Satılan bir yavru şirkete ait faaliyet sonuçları ana şirkete ait faaliyet sonuçları ana ortaklığın bağı ortaklık üzerindeki kontrolünün sona erdiği tarih olan elden çıkarma tarihine kadar konsolide gelir tablosuna dahil edilir. Yavru şirketi elden çıkarılma tarihindeki net varlık değeri ile satış bedeli arasındaki farktan doğan kar ve zarar konsolide gelir tablosundan yer alır. Finansal tabloların iki dönem itibarıyla

---

⁵⁹ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, ‘Konsolide finansal tabloların kapsamı’, 20. madde

⁶⁰ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı , ‘Konsolide finansal tabloların kapsamı’, 21. madde

karşılaştırabilirliğini sağlamak için bu işlemlere ilişkin gerekli ek bilgiler konsolide finansal tablo dipnotlarında açıklanmalıdır.

e. Konsolide edilen bir yavru şirkette azınlığa tatbik edilebilir zararlar yavru şirkette azınlık paylarına ait toplam öz kaynağı aşabilir. Bu fazlalık ve azınlığa ilişkin herhangi diğer bir zarar, çoğunluk payının hesabına yazılır. Yavru şirket sonraki dönemlerde kar bildirdiği takdirde bu kar, daha önce çoğunluk tarafından karşılanan azınlığın zarar payı itfa edilinceye kadar azınlık kar paylarından mahsup edilmelidir.

f. Bir yavru şirket grup dışında tutulmuş imtiyazlı hisselerle sahip olduğu takdirde, ana ortaklık kar hisseleri ilan edilmiş olsun veya olmasın, yavru ortaklığın imtiyazlı kar hisselerine göre düzeltme yaptıktan sonra kar veya zararlardan hissesine düşen payı hesaplamalıdır.

g. Konsolidasyona tabi olan şirketlerden bir veya bir kaç topluluğun finansal tabloların doğruluğu ve gerçeği yansıtmasını etkileyecek derecede önemli değil ise, konsolide finansal tablolar hazırlanırken bu şirketler konsolidasyona dahil edilmeyebilirler.

h. Yakın bir gelecekte elden çıkartılmak amacıyla elde tutulan ve dolayısıyla kontrolü geçici bir süre ana şirkette olan yavru şirketler ile ağır ve uzun süreli kısıtlamalar altında olan ve bu durum nedeniyle ana şirkete fon aktarım gücü bulunmayan yavru şirketler konsolidasyona alınmayabilirler.

2.2.2. KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SINIRLARI

Konsolide tablolar holding topluluğunun tek bir ekonomik birim olarak finansal durumunu ve faaliyet sonuçlarını yansıtmaktadır. Bu bilgi finansal analizde çok önemli olmakla beraber, tabloların sınırlarını da belirlemek gerekir. Şöyle ki:⁶¹

a. Konsolide tablolar bütün şirketleri bir araya topladığından münferit şirketlerin finansal durumu ve faaliyet sonuçları hakkında bir fikir vermez. Dolayısıyla holding konsolide bilançosu holdingin finansal durumunun iyi olduğunu gösterirken bağlı şirketlerden herhangi biri büyük güçlüklerle karşı karşıya bulunabilir.

---

⁶¹ DEMİR, Hulusi Mehmet; 'Bilanço Analizi'; 1972; s. 149

b. Konsolide bilançolar holding topluluğunun dividant dağıtım politikaları belirlenirken veya tartışılırken yararlı olmazlar. Çünkü dividant dağıtımını münferit şirketlerin karlılığına ve nakit durumuna bağlıdır.

c. Konsolide tablo holding topluluğunun bütününe arz ettiğine göre, bu tablolar üzerinden bulunacak oranlar ortalama oranlar durumundadır.

Sermaye Piyasası Kurulu Muhasebe Tebliği'ne göre konsolidasyon kapsamı dışında tutulma şartları şöyle sıralanmıştır (Madde 332):

Gelecek on iki ay içinde elden çıkarılmak amacıyla elde bulundurulan bağlı ve müşterek yönetime tabi teşebbüsler konsolidasyona tabi tutulmayabilir.

Bunun yanında, gerek ilgili işletmenin toplam aktif, hasılat, bilanço dışı yükümlülükler vb. mali tablo büyüklükleri bakımından küçük olması gerekse faaliyet hacminin düşük olması gibi nedenlerle, konsolide mali tabloları önemli ölçüde etkilemeyen işletmeler de konsolidasyon kapsamı dışında tutulabilir. Ancak, konsolidasyon kapsamı dışında tutulma şartlarını sağlayan birden fazla işletmenin bulunması ve söz konusu işletmelerin konsolide mali tablolara olan toplam etkilerinin önemli olması halinde, bunlar toplu olarak değerlendirilir.

Bu şekilde konsolidasyon kapsamı dışında tutulan bağlı ortaklıklar, Sermaye Piyasası Kurulu Muhasebe Tebliği'nin 'Finansal Araçlar' başlıklı kısmında yer alan hükümler çerçevesinde, makul değerleri ile değerlemeye tabi tutulur ve makul değerlerindeki değişim dönemin gelir tablosu ile ilişkilendirilir.

2.2.3. KONSOLIDASYON İŞLEMLERİ İLE İLGİLİ 27 NUMARALI TÜRKİYE MUHASEBE STANDARDINDA YER ALAN İLKE VE ESASLAR

Bilançonun konsolide edilmesi esasları konusundan önce, 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı kapsamında konsolidasyon işlemlerinin nasıl olması gerektiğini düzenleyen ve belirleyen ilke ve esaslara değinmek yerinde olacaktır. Konuyla ilgili olarak 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı'nın ilgili maddeleri değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Konsolide finansal tabloların hazırlanmasında; ana ortaklık ve bağlı ortaklıkların tüm varlık, yabancı kaynak ve özkaynakları, gelir ve gider kalemleri satır satır toplanarak

birleştirilir. Konsolide finansal tabloların grupta ilgili finansal bilgileri tek bir ekonomik işletmeye aitmiş gibi gösterebilmesi için daha sonra aşağıdaki işlemler uygulanır:⁶²

a. Ana ortaklığın her bir bağlı ortaklıktaki yatırım tutarı ve bağlı ortaklıkların özkaynaklarından ana ortaklığın payına isabet eden tutarlar elimine edilir (bu işlemde arta kalan şerefiye ile ilgili hususlar TFRS 3'te belirlenmiştir);

b. Konsolide edilen bağlı ortaklığın dönem kar / zararından azınlık paylarına isabet eden tutarlar belirlenir; ve

c. Konsolide edilen bağlı ortaklığın net aktiflerinden azınlık paylarına isabet eden tutarlar ana ortaklığa isabet eden tutardan ayrı olarak belirlenir. Net aktiflerden azınlık paylarına isabet eden tutarlar:

1. TFRS 3'e uygun olarak, işletme birleşmesinin gerçekleştiği tarihte hesaplanan azınlık payları; ve

2. İşletme birleşmesinin gerçekleştiği tarihten sonra özkaynaklarda meydana gelen değişikliklerden azınlık paylarına isabet eden tutarlardan oluşur.

Potansiyel oy haklarının mevcut olduğu durumlarda, kar / zarar veya özkaynaklardaki değişimle ilgili olarak ana ortaklık ve azınlık paylarına isabet eden tutarlar belirlenirken; mevcut sahiplik durumu dikkate alınır, potansiyel oy haklarının muhtemel kullanımı veya dönüştürülmesi gibi durumlar bu hesaplama dahil edilmez.⁶³

Grup içi bakiyeler, işlemler, gelir ve giderler tamamen elimine edilir.⁶⁴

Tam ve eksiksiz bir şekilde elde edilen grup içi finansal tablolar etkin bir şekilde analiz edilmelidir. Çünkü özellikle, grup içi firmaların birbiriyle ilişkileri sonucu ortaya çıkan gelir ve gider kalemlerinin belirlenmesi ve bunların konsolide tabloya alınmaması esastır. Örneğin, herhangi bir şekilde ortaya çıkan faturaya tabi malzeme transferleri (hammadde, yarı mamul, mamul ya da demirbaş satışları vb.) gibi faaliyetler sonucu ortaya çıkan gelir ve gider kalemleri konsolide tablolara yansıtılmaz. Bunun nedeni böyle bir ilişki sonucu ortaya çıkan bir gelirin diğer grup içi firma açısından gider olmasıdır.

---

⁶² 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, 'Konsolidasyon İşlemleri', 22. madde

⁶³ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, 'Konsolidasyon İşlemleri', 23. madde

⁶⁴ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, 'Konsolidasyon İşlemleri', 24. madde

Dolayısıyla bu tip işlemlerin konsolide tablolarda yer alabilmesi için üçüncü kişilerle yapılmış olması şartı vardır.

Gelir, gider ve temettüer dahil olmak üzere, grup içi bakiyeler ve işlemler tamamen elimine edilir. Grup içi işlemler nedeniyle oluşan ve stoklar ve maddi duran varlıklar gibi varlıkların maliyetine dahil edilen kar ve zararlar tamamen elimine edilir. Grup içi zararlar, varlıklarda konsolide finansal tablolara yansıtılması gereken bir değer düşüklüğünün oluştuğunu gösterebilir. Grup içi işlemlerden kaynaklanan kar ve zararların elimine edilmesi sırasında ortaya çıkan geçici farklara ilişkin olarak TMS 12 ‘Gelir Vergileri’ Standardı hükümleri uygulanır.⁶⁵

Konsolide finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan ana ortaklık ve bağlı ortaklık finansal tabloları aynı tarih itibariyle hazırlanmış olmalıdır. Ana ortaklık ve bir bağlı ortaklığın raporlama tarihlerinin farklı olması durumunda, uygulanmasının mümkün olmadığı durumlar hariç olmak üzere, bağlı ortaklık konsolidasyon amacıyla ana ortaklığın finansal tabloları ile aynı tarihli ilave finansal tablolar hazırlar.⁶⁶

Konsolide finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan bağlı ortaklık finansal tablolarının ana ortaklık finansal tablolarından farklı tarihli olması durumunda, iki tarih arasında geçen süre zarfında gerçekleşen önemli işlem ve olaylar ilgili finansal tablolara yansıtılır. Her durumda, ana ortaklık ile bağlı ortaklığın raporlama tarihleri arasındaki fark üç aydan fazla olamaz. Raporlama dönemlerinin uzunluğu ve raporlama tarihlerinin farklılığı dönemler itibariyle aynı olmalıdır.⁶⁷

27 Numaralı TMS’nin 27. maddesine göre, grup içi firmalar, örneğin konsolide tabloların aylık olarak düzenlenmeleri isteniyorsa, bireysel finansal tabloların da konsolidasyona uygun olarak düzenlenme tarihlerinin aynı olması ve aylık düzenlenmelerinin gerekli olduğu sonucu çıkmaktadır. Böylece, konsolidasyon için gerekli olan bireysel tablolar hep birlikte aynı anda elde edilebilir ve konsolidasyon işlemi için kullanılabilirler.

---

⁶⁵ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, ‘Konsolidasyon İşlemleri’, 25. madde

⁶⁶ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, ‘Konsolidasyon İşlemleri’, 26. madde

⁶⁷ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, ‘Konsolidasyon İşlemleri’, 27. madde

Konsolide finansal tablolar, benzer işlemler ve benzer koşullardaki diğer olaylar için yeknesak muhasebe politikaları benimsenerek düzenlenir.⁶⁸

Konsolide finansal tablolara dahil olan şirketlerin herhangi birinin finansal tablolarının benzer işlemler ve benzer koşullardaki diğer olaylar için farklı muhasebe politikaları kullanılarak hazırlanmış olması durumunda, konsolide finansal tabloların hazırlanması sırasında ilgili şirketin finansal tablolarında gerekli düzeltmeler yapılır.⁶⁹

27 Numaralı TMS, 28 ve 29. maddeleri, grubu oluşturan işletmelerin finansal raporlarını düzenlerken aynı muhasebe politikalarına göre hareket etmeleri gerekliliğinin altını çizmektedir. Yani grup içi işletmeler finansal tabloların düzenlenmesinde ve de sunulmasında aynı ilkeleri ve esasları benimsemelidirler. Ancak aralarında farklı politikalar uygulanması bir zorunluluksa da gerekli düzeltmelerin yapılması da bir şarttır.

Bir bağlı ortaklığın gelir ve giderleri, TFRS 3’de belirlenen elde etme tarihinden itibaren konsolide finansal tablolara dahil edilir ve bu durum ana ortaklığın bağlı ortaklık üzerindeki kontrol gücünü kaybettiği tarihe kadar devam eder. Bağlı ortaklık elden çıkarıldığında; elde edilen gelir ile bağlı ortaklığın defter değeri arasındaki fark, konsolide gelir tablosuna kazanç veya zarar olarak yansıtılır. Bu işlem ile ilgili olarak, varsa ‘TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri’ standardına uygun olarak doğrudan özkaynak ile ilişkilendirilen birikmiş kur farkları kazanç veya zararın hesaplanmasında dikkate alınır.⁷⁰

Bağlı ortaklık, bağlı ortaklık olma sıfatını kaybettiği ve ‘TMS 28 İştiraklerdeki Yatırımlar’ standardında tanımlanan iştirak veya TMS 31’de tanımlanan müştereken kontrol edilen işletme haline de gelmediği takdirde, bağlı ortaklık olma sıfatını kaybettiği tarih itibarıyla ‘TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme’ standardına uygun olarak muhasebeleştirilir.⁷¹

---

⁶⁸ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, ‘Konsolidasyon İşlemleri’, 28. madde

⁶⁹ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, ‘Konsolidasyon İşlemleri’, 29. madde

⁷⁰ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, ‘Konsolidasyon İşlemleri’, 30. madde

⁷¹ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, ‘Konsolidasyon İşlemleri’, 31. madde

Bağlı ortaklık sıfatının kaybedildiği tarih itibarıyla ilgili işletmenin defter değeri, TMS 39 kapsamında finansal varlık olarak ilk defa değerlendirilmesinde maliyet bedeli olarak kabul edilir.⁷²

Araştırmamızda da adı geçen, şirket birleşmeleri sırasında ortaya çıkan konsolidasyon şerefiyesinin de hesaplanmasında edinilen işletmenin defter değeri baz alınmakta, elde etme maliyetinin defter değerinden az veya yüksek olmasına göre pozitif ya da negatif şerfiye elde edilmektedir.

Azınlık payları, konsolide bilançoda ana ortaklığın özkaynaklardaki payından ayrı olarak özkaynaklar içerisinde gösterilir. Grubun kar ya da zararından azınlık paylarına isabet eden tutar da ayrıca gösterilmelidir.⁷³

Daha sonraki aşamalarda hesaplama örneklerini de göreceğimiz azınlık payını düzenleyen TMS maddesine göre, bağlı ortaklığın ana ortaklığa ait olmayan kısmı için hesaplanan azınlık payının konsolide bilançonun pasif grubunun özkaynaklar kısmında ve de ayrı bir şekilde gösterilmesine hükmetmiştir. Ayrıca azınlık payı olarak hesaplanan kar ya da zarar da özkaynak olarak gösterilmesi uygun görülmüştür. Nitekim 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, 34. madde bu konuyu aydınlatmıştır:

Kar ya da zarar, ana ortaklık hissedarlarına ve azınlık paylarına aittir. Bu payların her ikisi de özkaynak niteliğinde olup, azınlık paylarına isabet eden tutar gelir ya da gider değildir.⁷⁴

Konsolide edilmiş bir bağlı ortaklıkla ilgili olarak azınlık paylarına isabet eden zararın tutarı, bağlı ortaklıktaki azınlık payı tutarını aşabilir. Bu durumda, azınlık pay sahiplerinin zararı karşılamaya yönelik herhangi bir bağlayıcı yükümlülüğünün olması ve zararı karşılamak için gerekli ilave yatırımları yapabilme gücünün yeterli olması durumu hariç, söz konusu fazla kısım bağlı ortaklıktaki çoğunluk payından mahsup edilir. Konsolidasyona tabi şirketin daha sonra kara geçmesi halinde, daha önce mahsup edilen tutarlara ulaşılmıyca kadar tüm karlar çoğunluk paylarına ilave edilir.⁷⁵

---

⁷² 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, 'Konsolidasyon İşlemleri', 32. madde

⁷³ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, 'Konsolidasyon İşlemleri', 33. madde

⁷⁴ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, Konsolidasyon İşlemleri, 34. madde

⁷⁵ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, Konsolidasyon İşlemleri, 35. madde

35. madde ile, edinilen şirketin zararına katlanacak olan tarafın azınlık payı sahipleri olması durumuna açıklık getirilmiştir. Şayet azınlık payı sahipleri azınlık payından daha yüksek, karşılayamayacakları bir zararla karşı karşıyalar ise, bu durumda, zararın azınlık payı tutarını geçen oranda çoğunluk payından (ana şirketin, yavru şirket üzerindeki hakkından) düşülmesi söz konusu olabilmektedir. Tabi bu durumda gelecek dönemlerde yavru şirket kara geçerse, çoğunluk payından mahsup edilen tutar kadar karın çoğunluk payına ilave edilmesi şartı bulunmaktadır.

Bir bağlı ortaklığın azınlık paylarına ait olan ve özkaynak olarak sınıflanan imtiyazlı hisse senedi olması durumunda, ana ortaklık kendi payına isabet eden kar ya da zararı hesaplarırken, açıklansın ya da açıklanmasın, bu imtiyazlı hisselerin payına düşen temettülerin etkilerini dikkate alır.⁷⁶

2.2.4. KONSOLİDE BİLANÇONUN DÜZENLENMESİNE İLİŞKİN İLKE VE ESASLAR

Konsolide bilanço, bir işletmeye bağlı olmak üzere türlü iş kollarında çalışan ayrı ayrı işletmelere ait bilançoların dönem sonlarında birleştirilmeleri ile düzenlenen bilançolardır.⁷⁷

Konsolide bilançonun düzenlenmesinde aşağıdaki esaslardan hareket edilir.⁷⁸

1. Topluluk şirketlerinin bilanço kalemleri ayrı ayrı toplanır.

2. Konsolidasyona alınan ortaklıkların sermayesindeki hisse veya payların defter değeri, konsolidasyona alınan ortaklığın öz sermayesine isabet eden tutar ile mahsup edilir.

a. Mahsup işlemi, bu ortaklık ilk defa konsolidasyona alındığı andaki defter değerine göre yapılır veya,

b. Mahsup işlemi, konsolide edilecek ortaklıkların hisselerinin iktisap edildiği anda tespit edilebilen aktif ve pasif değerlerine göre veya hisseler farklı zamanlarda iktisap

---

⁷⁶ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, Konsolidasyon İşlemleri, 36. madde

⁷⁷ AKINCI, ERDOĞAN; 'Finansal Tablolar Ve Analizi'; 1995; s. 187

⁷⁸ AKDOĞAN, TENKER, a.g.e., s. 413, 414

edildiğinde, bu ortaklığın bağlı ortaklık olduğu tarihte yapılır.

c. Konsolidasyondan kaynaklanan olumlu fark aktife şerefiye olarak ve olumsuz fark ise pasifte 'gelecek yıllara ait gelirler' grubunda yer alır. Bu farklar 5 yıl içinde itfa edilir.

Konsolide bilançonun ödenmiş / çıkarılmış sermayesi, ilke olarak, ana ortaklığın ödenmiş / çıkarılmış sermayesine eşit olmalıdır. Konsolide bilançoda bağlı ortaklıkların ve kontrolü ana ortaklıkta olan iştirak ve bağlı menkul kıymetlerin ödenmiş / çıkarılmış sermayesi yer almaz. Ancak, bağlı ortakların veya kontrolü ana ortaklıkta olan iştiraklerin ve bağlı menkul kıymetlerin ana ortaklıkta pay sahibi olmaları durumunda, konsolide bilançonun ödenmiş / çıkarılmış sermayesi ana ortaklığın ödenmiş / çıkarılmış sermayesinden daha az olabilir.

Topluluğa dahil ortaklıkların birbirlerine sermaye taahhütlerinden kaynaklanan borçların bulunması halinde bu borçlar, ilgili oldukları ödenmemiş sermaye ve varsa hisse senedi ihraç primi alacaklarından indirilerek tasfiye edilir.

Topluluk şirketlerinin finansal tablolarında gösterilen 'bağlı ortaklıklar sermaye payları değer düşüş karşılıkları', 'iştirakler sermaye payları değer düşüş karşılıkları' ve 'bağlı menkul kıymetler değer düşüş karşılıkları' ile ilgili gider hesapları konsolide finansal tablolarda düzeltme yapmak suretiyle kapatılır.

3. Yapılan toplama işleminden, topluluğa dahil ortakların birbirlerinden olan alacak ve borçları karşılıklı olarak indirilir. Ortaklıklar birbirlerinin borçlanmayı temsil eden menkul kıymetlerine veya kıymetli evrakına sahiplerse, söz konusu menkul kıymetler ve kıymetli evrak da indirim tabi tutulur.

4. Topluluğa dahil ortaklıkların birbirlerinden satın almış oldukları dönen ve duran varlıklar, ilke olarak, maliyetleri üzerinden gösterilmelidir. Bu nedenle, gerekli düzeltmeler hesap edilerek konsolide bilançoğa yansıtılmalıdır.

Topluluğa dahil ortakların stoklarına ilişkin topluluk içi mal alım ve satımından doğan kar konsolide finansal tablolarda 'brüt satışlar', 'satışların maliyeti' ve 'stok' hesaplarından oranı dahilinde indirim tabi tutulurlar. Stoklara ilişkin topluluk içi mal alım satımından doğan zarar ise, konsolide finansal tablolarda 'brüt satışlar', 'satışların maliyeti' ve 'stok' hesaplarına oranına uygun olarak eklenir.

İlk madde ve malzeme, yarı mamul, ticari mallar ve diğer stokların satış işlemi sonunda stoklarda kalan tutarın ve / veya kar / zararın saptanmasının olanaksız olduğu durumlarda bu hesaplama belli varsayımlar altında yapılır ve kullanılan varsayımlar dipnotlarda açıklanır.

Topluluk içinde alım ve satıma konu olan amortismanına tabi duran varlıklarla ilgili topluluk içi işlemler nedeniyle oluşmuş gelir ve gider kalemleri arındırılır. Bu kalemin yanı sıra satış nedeniyle doğan yeni koşullarda yapılan hesaplamaları satış öncesi koşulların devamı niteliğindeki hesaplamalar arasındaki amortisman farkları ile yeniden değerlendirme değer artış farkları ilgili hesaplarla karşılıklı olarak mahsup edilerek konsolide finansal tablolarda düzeltme işlemi tamamlanır.

Topluluk içindeki amortismanına tabi sabit kıymet satış kar ve zararının, amortismanına tabi sabit kıymet satış kar ve zararı elimine edilmeden önceki konsolide net kar ve zararın %5'ini aşmaması durumunda, yukarıda belirtilen mahsup işlemleri yapılmayabilir.

5. Konsolide bilançonun ve konsolide gelir tablosunun düzenlenmesine ilişkin ilke ve esaslar bölümlerinde belirtilen hususların düzeltme olarak konsolide finansal tablolara yansıtılmasından sonra, topluluğa dahil bağlı ortaklıkların özkaynakları içindeki topluluk dışı paylara ait özkaynak kalemleri konsolide bilançonun ilgili özkaynak kalemlerinden mahsup edilerek saptanan 'azınlık payları' konsolide bilançoda özkaynaklar grubunu izleyen ayrı bir kalem olarak yer alır.

Yukarıda sıraladığımız 5 maddeyi özetleyecek olursak, ilk olarak ana ve yavru şirketlerin özkaynakları belirlenir. Bunun gerçekleştirilebilmesi için ana şirket bilançosunda yer alan bağlı şirketlerle ilgili iştirakler kaleminin kaldırılması gerekir. Böylece, bağlı şirketlere yapılmış olan plasmanlar, yerlerini bağlı şirketlerin aktif ve pasif kalemlerle ilgili bölümlerine bırakmış olur.⁷⁹ Daha sonra yapılması gereken işlem, grup içi şirketlerin birbirleriyle olan alacak ve borç ilişkileri belirlenerek eliminasyon işlemlerinin yapılmasıdır. Tabi öz kaynağın grup içi şirketleri arasında sahip oldukları pay nispetinde dağıtımını da sağlanmalıdır. Neticede de bu işlemlerden sonra ana şirkete ve grup içi diğer yavru

---

⁷⁹ AKINCI, ERDOĞAN; 'Finansal Tablolar Ve Analizi'; 1995; s. 190

şirketlere ait olan tüm bilançolar, aktif ve pasifleriyle birleştirilip, tek bir grup bilançosu, yani konsolide bilanço elde edilir.

2.2.5. KONSOLİDE GELİR TABLOSUNUN DÜZENLENMESİNE İLİŞKİN İLKE VE ESASLAR

Konsolide gelir tabloları, bir grup içi şirketler topluluğunun, her biri için ayrı olarak düzenlenmiş gelir tablolarından yola çıkarak, tek bir şirketmiş gibi, gelir ve giderlerinin birleştirilmesi suretiyle hazırlanan gelir tablolarını ifade etmektedir.

Konsolide gelir tablosunun düzenlenmesinde aşağıdaki maddelerden hareket edilir.⁸⁰

1. Topluluk şirketlerinin gelir tablosu kalemleri ayrı ayrı toplanır.
2. Yapılan toplama işleminden topluluğa ait ortaklıkların birbirlerine yapmış oldukları mal ve hizmet satışları 'brüt satışlar' ve 'satışların maliyeti' hesaplarından indirilir.
3. Topluluğa dahil ortaklıkların stoklarına ilişkin topluluk içi mal alım satımından doğan kar, konsolide finansal tablolarda stoklardan düşülerek satışların maliyetine eklenir, zarar ise stoklara eklenerek satışların maliyetinden düşürülür.
4. Topluluğa dahil ortakların birbiriyle olan işlemleri nedeniyle oluşmuş gelir ve gider kalemleri (fazla ya da eksik ayrılan amortismanlar, faiz, temettü vb.) ilgili hesaplarla karşılıklı mahsup edilir.
5. Konsolide edilen tüm ortaklıklara ilişkin dönem karı vergi ve diğer yasal yükümlülük karşılıklarının toplamı konsolide finansal tablolardaki aynı başlıklı kalemlerin tutarını oluşturur.
6. Topluluğa dahil bağlı ortaklıkların dönem net kar veya zararlarından topluluk dışı paylara isabet eden kısım, net konsolide gelir tablosunda 'azınlık payları kar / zarar' hesap grubu adıyla indirim olarak gösterilir.

---

⁸⁰ AKDOĞAN, TENKER, a.g.e., s. 415

2.2.6. KONSOLİDE FİNANSAL TABLO DİPNOTLARI

27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı'nın konsolide finansal tablolarda bulunması gereken dipnotları hakkında ayrıntılı bir açıklama yapılmıştır. Bu kapsamda ilgili standarttaki bu kısım aşağıda yer almaktadır.

Konsolide finansal tabloların dipnotlarında aşağıdaki açıklamalar yapılır:⁸¹

a. Ana ortaklığın doğrudan veya bağlı ortaklıklar vasıtasıyla dolaylı olarak oy hakkının %50'sinden fazlasına sahip olmadığı durumlarda ana ortaklık ile bağlı ortaklık arasındaki ilişkinin niteliği,

b. Doğrudan veya bağlı ortaklıklar vasıtasıyla dolaylı olarak oy hakkının veya potansiyel oy hakkının %50'sinden fazlasına sahip olunmakla beraber, kontrolün olmadığı varsayılarak konsolidasyona dahil edilmeyen işletmelerin konsolidasyona dahil edilmeme nedenleri,

c. Konsolide finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan, ana ortaklığınkinden farklı bir raporlama tarihi veya hesap dönemine ilişkin olan bağlı ortaklık finansal tablolarının raporlama tarihi ile, farklı bir raporlama tarihi veya döneminin kullanılmasının nedeni, ve

d. Borçların geri ödenmesi veya nakit temettü dağıtılması gibi konularda, bağlı ortaklığın ana ortaklığa fon aktarması ile ilgili olarak önemli bir kısıtlama varsa, bu kısıtlamanın esası ve boyutu.

2.3. KONSOLİDE FİNANSAL TABLO DÜZENLENMESİ YÖNTEMLERİ

Konsolide finansal tablolar temel olarak iki durumda hazırlanmaktadır. Hazırlanma zamanları açısından ikiye ayırabileceğimiz konsolide mali tabloları, bir işletmenin bir başka işletme tarafından (bir ana işletme) elde edilmesi sırasında düzenlenen mali tablolar ve edinmenin tamamlanmasından sonra, grup şirketleri mali tablolarının tek bir işletmeye aitmiş gibi birleştirilmeleri suretiyle hazırlanan konsolide finansal tablolar olmak üzere gruplandırabiliriz.

---

⁸¹ 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, 'Açıklamalar', 40. madde

Konsolide finansal tabloların düzenlenme yöntemleri satın alma ve menfaatlerin birleştirilmesi yöntemleridir.

Satın alma yönteminde ana şirket, tali şirketin hisse senetlerini para, diğer varlıkların vb. vererek satın alır. Tali şirketin hisse senetleri sahipleri kendi hisse senetlerini satar.⁸²

Menfaatlerin birleştirilmesi yönteminde ana şirket tali şirket hissedarlarına büyük ölçüde kendi hisse senedini vererek bunlardan hisse senetlerini alır. Bu durumda eski şirketin hisse senet sahipleri ana şirketin hisse senedi sahibi olur.

Menfaatlerin birleştirilmesi yöntemi, işletme sahiplerinin kendi istekleri ile birleşmeleri ve hissedarlık haklarının devamını ifade etmektedir. Bu yöntemde, satın alan işletme, bu iş için kendi oy hakkına sahip hisse senetlerini karşı tarafa vermektedir. Bu şekilde yapılan birleşmelerde ana işletme, bağlı işletmeye yapmış olduğu bir yatırım tutarını bağlı işletme hisse senetlerinin nominal bedeli üzerinden hesaplarına kaydetmektedir. Bu yöntemde, satın alınan firmaların varlıklarının net değerleri, net defter değerine eşit kabul edildiğinden, bu tür birleşmelerde şerefiye söz konusu olmamaktadır.⁸³

Dolayısıyla, daha sonra örneklerle de ayrıntısıyla ele alınacak satın alma yöntemiyle, çıkarların ya da menfaatlerin birleştirilmesi yöntemlerinin en büyük farklarının şerefiye konusunda olduğu görülmektedir. Satın alma yönteminde şayet varsa şerefiye kayıtlara geçmekte, çıkarların birleştirilmesi yönteminde ise geçirilmemektedir.

Bu yöntemlerden satın alma yöntemi günümüzde güncelliğini korumakta ve uygulanmaktadır. Menfaatlerin birleştirilmesi yöntemi ise 22 Numaralı Uluslararası Muhasebe Standardı'nın yerini 3 Numaralı Uluslararası Muhasebe Standardı'na bırakmasıyla uygulamadan kalkmıştır. Türkiye Muhasebe Standartlarının da Uluslararası Muhasebe Standartları'na uyumlaştırılması ile yayınlanmış bulunan 'İşletme Birleşmelerine İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 3)'nda da

---

⁸² HATİPOĞLU, Zeyyat; 'Temel Ticaret Ve Maliyet Muhasebesi'; Beta yay; 1993; İstanbul; s. 225

⁸³ DERAN, Ali; AKTAŞ Rafet; 'Konsolide Mali Tablolara İlgili, IFRS Çerçevesinde Hazırlanan Ulusal Düzenlemelerin İncelenmesi'; 2004; Sayı: 2; Dönem: Eylül; <http://www.sosbil.gazi.edu.tr/edergi/makale.php?Makale=8> ; (Erişim tarihi 30.05.2008)

menfaatlerin birleştirilmesi yöntemi terkedilmiştir. Bu yüzden araştırmamızda satın alma yöntemi tüm ayrıntılarıyla ele alınmış olup, menfaatlerin birleştirilmesi yöntemi hakkında ise sadece genel bilgilere değinilmiştir.

2.3.1. SATIN ALMA YÖNTEMİ

Bütün işletme birleşmelerinin muhasebeleştirilmesinde satın alma yöntemi uygulanır.⁸⁴

Satın alma yöntemi birleşme işleminde edinen olarak tanımlanan birleşen işletmenin bakış açısını yansıtmaktadır. Edinen taraf karşı tarafın net varlıklarını satın alır. Edinen işletme edinilen işletme tarafından daha önce muhasebeleştirilmemiş olanlar da dahil olmak üzere elde edilen varlık, üstlenilen yükümlülük ve koşullu yükümlülüklerini muhasebeleştirir. Edinen işletmenin varlık ve yükümlülüklerinin değerlendirme esası birleşme işleminden etkilenmez. Edinen işletme bu birleşme işleminden doğan ek varlıklar ve yükümlülükleri de muhasebeleştirmez. Çünkü bunlar işletme birleşmesine konu değildir.⁸⁵

Bu yöntem ana işletmenin, bağlı işletmenin hisse senetlerinin tamamını ya da bir kısmını satın alması esasına dayanmakta ve satın alınan hisse senedi değerlerinin tespitinde piyasa fiyatını dikkate almaktadır. Satın alan işletme, bağlı işletmeye yapmış olduğu yatırımı, maliyet bedeli üzerinden aktifleştirdiğinden dolayı, ortaya bir şerefiye çıkmaktadır. Bu yöntemde, bağlı işletmenin eski hissedarları, holding işletmenin hissedarları haline gelmemektedirler.⁸⁶

Şerefiye ya da konsolidasyon şerefiyesi, satın alma fiyatından edinilen şirketin öz sermayesinin düşülmesiyle elde edilir.

Şerefiye = Satın alma fiyatı – Öz sermaye tutarı (edinilen şirketin öz sermayesi)

---

⁸⁴ 'İşletme Birleşmelerine İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 3), 14. madde

⁸⁵ 'İşletme Birleşmelerine İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 3), 15. madde

⁸⁶ DERAN, Ali; AKTAŞ Rafet; 'Konsolide Mali Tablolara İlgili, IFRS Çerçevesinde Hazırlanan Ulusal Düzenlemelerin İncelenmesi' Yıl : 2004 Sayı : 2 Dönem : Eylül ; <http://www.sosbil.gazi.edu.tr/edergi/makale.php?Makale=8> ; (Erişim tarihi 30.05.2008)

Holding şirketinin birden fazla şirketi satın almasında da farklı bir işlem yapılmayacaktır. Ancak, satın alma sırasında ana şirket yavru şirketin defter değerine (muhasabe değeri) eşit bir tutar öderse bu taktirde konsolidasyon şerefiyesinin doğmayacağı açıktır. Veya defter değerinden düşük bir bedel öderse ortaya negatif konsolidasyon şerefiyesi çıkacaktır.⁸⁷

Şerefiye konusunu düzenleyen, 3 Numaralı Türkiye Finansal Raporlama Standardı'nın ilgili maddeleri aşağıda yer almaktadır.

İşletme birleşmesi sırasında elde edilen şerefiye, edinen işletmenin tek başına tanımlanabilir ve ayrı ayrı muhasebeleştirilir olmayan varlıklardan gelecekte ekonomik fayda elde etme beklentisi ile yaptığı ödemeyi temsil eder (52).

İlk tahakkuktan sonra, edinen işletme, birleşme sırasında elde edilen şerefiyeyi birikmiş değer düşüklüğü indirildikten sonraki maliyeti ile değerlemelidir (54).

İşletme birleşmeleri sırasında devir alınan şerefiye amortismanına tabi tutulamaz. Bunun yerine, edinen işletme şerefiyeyi yıllık olarak veya koşullardaki değişikliklerin değer düşüklüğü olabileceğini işaret ettiği durumlarda daha sık aralıklarla 'TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü' Standardına göre değer düşüklüğüne tabi tutmalıdır (55).

3 Numaralı Türkiye Finansal Raporlama Standardı'na göre, edinen işletme, birleşme tarihinde elde edilen şerefiyeyi bir varlık olarak muhasebeleştirmelidir. Dolayısıyla şerefiye bilançonun aktif kısmında maddi olmayan duran varlıklar içerisinde yer alır.

Satın alma yönteminin uygulanması aşağıdaki adımları içerir:⁸⁸

- a. Bir edinen işletmenin belirlenmesi,
- b. İşletme birleşmesi maliyetinin belirlenmesi ve
- c. Birleşme tarihinde işletme birleşmesi maliyetinin, edinilen varlıklar ve üstlenenin yükümlülükleri ile koşullu yükümlülüklerle dağıtılması.

Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na göre edinen işletme, birleşme işlemi ile

---

⁸⁷ AKDOĞAN, TENKER, a.g.e., s. 421

⁸⁸ İşletme Birleşmelerine İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 3), 16. madde

birleşmeye taraf olan, diğer teşebbüsler üzerinde kontrolü elde eden taraftır.

Konsolide tabloların düzenlenmesinde kısmen ve tam sahiplik durumları söz konusu olduğunda işlemlerin nasıl yapılacağı konusu ilerideki bölümlerde açıklanmaya çalışılmıştır. Adı geçen tam ve kısmen sahiplik durumunun, ilgili literatür incelendiğinde, brüt ve net konsolidasyon ya da tam ve kısmi konsolidasyon gibi isimlerle de anıldığı görülmektedir.

İlerideki kısımda, satın alma yöntemi örneklerle açıklanacaktır.

2.3.1.1. Ana Şirketin Yavru Şirket Sermayelerinin Tümüne Sahip Olması Durumu

Bu durumda, holding şirket (ana şirket) tarafından, yavru şirketlerin, tüm sermayelerine sahip olarak edinilmesi söz konusudur. Ana şirket edindiği şirket veya şirketlerin (yavru şirketlerin) tüm hisselerine sahiptir.

Konuya açıklık getirebilmek üzere bir örnek yardımıyla devam etmemiz yerinde olacaktır.

X ve Y olmak üzere 2 teorik şirketin varlığını düşünelim. X şirketi, Y şirketini 3.000.000 YTL bedel ödeyerek satın almış olsun. X şirketinin, Y şirketini, tüm hisselerini alarak bünyesine kattığını varsayalım. X ve Y şirketlerinin satın alma öncesi ve sonrası bilançolarının Şekil 12 ve 13'deki gibi olduğunu kabul edelim:

Şekil 12. X ve Y Şirketi Edinme Öncesi Bilançoları

X Şirketi			
Çeş. Aktif Hes.	17.000.000	KVYK	3.500.000
		UVYK	4.750.000
		Özkaynaklar	8.750.000
		His. Sen.	6.750.000
		Bir. Karlar	2.000.000
Aktif Top.	17.000.000	Pasif Top.	17.000.000

Y Şirketi

Çeş. Aktif Hes.	5.000.000	KVYK	1.750.000
		UVYK	750.000
		Özkaynaklar	2.500.000
		His. Sen.	1.500.000
		Bir. Karlar	1.000.000
Aktif Top.	5.000.000	Pasif Top.	5.000.000

Şekil 13. X ve Y Şirketi Edinme Sonrası Bilançoları:

X Şirketi

Çeş. Aktif Hes.	14.000.000	KVYK	3.500.000
		UVYK	4.750.000
Bağ. Ort.(245)	3.000.000	Özkaynaklar	8.750.000
		His. Sen.	6.750.000
		Bir. Karlar	2.000.000
Aktif Top.	17.000.000	Pasif Top.	17.000.000

Y Şirketi

Çeş. Aktif Hes.	5.000.000	KVYK	1.750.000
		UVYK	750.000
		Özkaynaklar	2.500.000
		His. Sen.	1.500.000
		Bir. Karlar	1.000.000
Aktif Top.	5.000.000	Pasif Top.	5.000.000

Örneğimizde, konsolidasyon şerefiyesi hesaplaması aşağıdaki gibi olacaktır:

Şerefiye = Satın alma fiyatı – Öz sermaye

Şerefiye = 3.000.000 – 2.500.000

Şerefiye = 500.000 YTL

Edinme sonrası sadece X şirketinin bilançosunda değişiklik olmaktadır. Bu değişiklik X şirketinin Y şirketini satın alma fiyatı olan 3.000.000 YTL'yi bağlı ortaklıklar hesabına borç kaydetmesi ile olmuştur.

Konsolidasyon şerefiyesinin hesaplanmasından sonra, X Holding Şirketi'nin konsolide tablosunu çalışma tablosu yardımı ile düzenleyelim (bkz. Şekil 14).

Şekil 14. X Ve Y Şirketi Konsolide Bilanço Çalışma Tablosu

Bilanço Hesapları	X Şirketi	Y Şirketi	Eliminasyon Düzeltmeleri		Konsolide Bilanço
			Borç	Alacak	
Çeşitli Aktif Hes.	14.000.000,00	5.000.000,00			19.000.000,00
Bağlı Ort.	3.000.000,00			3.000.000,00	0,00
Kons. Şerefiyesi			500.000,00		500.000,00
					0,00
Aktif Top.	17.000.000,00	5.000.000,00			19.500.000,00
KVYK	3.500.000,00	1.750.000,00			5.250.000,00
UVYK	4.750.000,00	750.000,00			5.500.000,00
Özkaynaklar	8.750.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00		8.750.000,00
Hisse Senetleri	6.750.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00		6.750.000,00
Dağıtılmayan Karlar	2.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00		2.000.000,00
Pasif Top.	17.000.000,00	5.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	19.500.000,00

Örneğimizde, bağlı ortaklıklar da yer alan 500.000 YTL'lik tutar, bilançoda olası bir mükerrer gösterimin önüne geçebilmek adına elimine edilmiştir. Konsolidasyon şerefyesi de yukarıda açıklandığı şekilde hesaplanmış ve bilançoda gösterilmiştir.

Holding şirketi diğer şirketi defter değerinin üzerinde bir değerle satın almış olduğundan ortaya bir konsolidasyon şerefyesi çıkmış ve bilançonun aktif grubunda yer almıştır. Şayet yavru şirket defter değerinin altında edinilmiş olsaydı bu durumda da ortaya negatif bir şerfiye çıkacak ve bilançonun pasif tarafında uzun vadeli yabancı kaynak olarak gösterilecekti.

2.3.1.2. Yavru Şirketin Kısmen Satın Alınması Durumu

Ana şirket yavru şirketin tamamını değil de yönetiminde egemenliğini sağlayabileceği oranda hisselerinin belli bir kısmını da alabilir. Bu durumda 'Azınlık payı' kavramı ortaya çıkmaktadır. Bu durumu bir örnek vasıtasıyla açıklayalım.

Bu örneğimizde bir X şirketi bir Y şirketinin hisselerinin %90'ını satın almıştır. Satın alma fiyatı 5.000.000 YTL'dir. Şekil 15 ve 16'da satın alma öncesi ve sonrası bilançolar gösterilmiştir.

Şekil 15. Yavru Şirketin Kısmen Satın Alınması Durumu Örneğine Göre X ve Y Şirketi Edinme Öncesi Bilançoları

X Şirketi			
Çeş. Aktif Hes.	30.000.000	KVYK	7.500.000
		UVYK	6.750.000
		Özkaynaklar	15.750.000
		His. Sen.	8.750.000
		D. Karlar	7.000.000
Aktif Top.	30.000.000	Pasif Top.	30.000.000

Y Şirketi			
Çeş. Aktif Hes.	8.000.000	KVYK	2.500.000
		UVYK	1.250.000
		Özkaynaklar	4.250.000
		His. Sen.	3.250.000
		D. Karlar	1.000.000
Aktif Top.	8.000.000	Pasif Top.	8.000.000

Şekil 16. Yavru Şirketin Kısmen Satın Alınması Durumu Örneğine Göre X ve Y Şirketi Edinme Sonrası Bilançoları

X Şirketi			
Çeş. Aktif Hes.	25.000.000	KVYK	7.500.000
		UVYK	6.750.000
Bağ. Ort.(245)	5.000.000	Özkaynaklar	15.750.000
		His. Sen.	8.750.000
		D. Karlar	7.000.000
Aktif Top.	30.000.000	Pasif Top.	30.000.000

Y Şirketi			
Çeş. Aktif Hes.	8.000.000	KVYK	2.500.000
		UVYK	1.250.000
		Özkaynaklar	4.250.000
		His. Sen.	3.250.000
		D. Karlar	1.000.000
Aktif Top.	8.000.000	Pasif Top.	8.000.000

$$\text{Şerefiye} = \text{Satın alma fiyatı} - (\text{Öz sermaye} * \%90)$$

$$\text{Şerefiye} = 5.000.000 - (4.250.000 * \%90)$$

$$\text{Şerefiye} = 5.000.000 - 3.825.000 = 1.175.000 \text{ YTL}$$

Konsolidasyon şerefiyesinin hesaplanmasından sonra, X Holding Şirketi'nin konsolide tablosunu çalışma tablosu yardımı ile düzenleyelim. (bkz. Şekil 17)

Örneğimizde, bağlı ortaklıklarda yer alan 5.000.000 YTL'lik tutar, bilançoda olası bir mükerrer gösterimin önüne geçebilmek adına elimine edilmiştir. Konsolidasyon şerefiyesi de yukarıda açıklandığı şekilde hesaplanmış ve bilançoda gösterilmiştir.

Holding şirketi yavru şirketin %90'ına sahip olduğundan ortaya bir azınlık payı çıkmış ve konsolide bilançonun pasif grubunda ayrı olarak gösterilmiştir.

Şekil 17. Yavru Şirketin Kısmen Satın Alınması Durumu Örneğine Göre X ve Y Şirketi Konsolide Bilanço Çalışma Tablosu

Bilanço Hesapları	X Şirketi	Y Şirketi	Eliminasyon Düzeltmeleri		Konsolide Bilanço
			Borç	Alacak	
Çeşitli Aktif Hes.	25.000.000,00	8.000.000,00			33.000.000,00
Bağlı Ort.	5.000.000,00			5.000.000,00	0,00
Kons. Şerefiyesi			1.175.000,00		1.175.000,00
					0,00
Aktif Top.	30.000.000,00	8.000.000,00			34.175.000,00
KVYK	7.500.000,00	2.500.000,00			10.000.000,00
UVYK	6.750.000,00	1.250.000,00			8.000.000,00
Özkaynaklar	15.750.000,00	4.250.000,00	4.250.000,00		15.750.000,00
Hisse Senetleri	8.750.000,00	3.250.000,00	3.250.000,00		8.750.000,00
Dağıtılmayan Karlar	7.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00		7.000.000,00
Azınlık Payları				425.000,00	425.000,00
Pasif Top.	30.000.000,00	8.000.000,00	5.425.000,00	5.425.000,00	34.175.000,00

Yukarıda yer alan iki örneğimiz, satın alma işlemi sırasında bilançonun konsolide edilmesini açıklamaktadır. Aşağıdaki örneğimiz ise şirketlerin edinme sonrası işletme faaliyetlerine devam ederek hesap dönemi sonunda elde ettikleri kara yönelik olarak yapılan konsolidasyon ile alakalıdır.

Örneğimize yukarıdaki X ve Y firması üzerinden devam edelim. X şirketinin Y şirketinin %90'ını satın aldığındaki konsolidasyon işlemlerini yukarıda gerçekleştirmiştik. X şirketi hesap dönemi boyunca 750.000 YTL, Y şirketi ise 475.000 YTL kar elde etmiş olsun. Her iki şirketin de dividant (kar payı) dağıtmadığını varsayalım. Bu durumda X ve Y şirketlerinin bilançoları Şekil 18'deki gibi olacaktır.

Şekil 18. Kar Elde Etme Sonrası X ve Y Şirketlerinin Bilançoları

X Şirketi			
Çeş. Aktif Hes.	25.750.000	KVYK	7.500.000
		UVYK	6.750.000
Bağ. Ort.(245)	5.000.000	Özkaynaklar	16.500.000
		His. Sen.	8.750.000
		D. Karlar	7.750.000
Aktif Top.	30.750.000	Pasif Top.	30.750.000

Y Şirketi			
Çeş. Aktif Hes.	8.475.000	KVYK	2.500.000
		UVYK	1.250.000
		Özkaynaklar	4.725.000
		His. Sen.	3.250.000
		D. Karlar	1.475.000
Aktif Top.	8.475.000	Pasif Top.	8.475.000

Yukarıdaki bilanço hareketleri ile konsolide bilanço Şekil 19’da olduğu gibi düzenlenecektir.

Şekil 19. Kar Elde Etme Sonrası X ve Y Şirketlerinin Konsolide Bilanço Çalışma Tablosu

Bilanço Hesapları	X Şirketi	Y Şirketi	Eliminasyon Düzeltmeleri		Konsolide Bilanço
			Borç	Alacak	
Çeşitli Aktif Hes.	25.750.000,00	8.475.000,00			34.225.000,00
Bağlı Ort.	5.000.000,00			5.000.000,00	0,00
Kons. Şerefiyesi			1.175.000,00		1.175.000,00
					0,00
Aktif Top.	30.750.000,00	8.475.000,00			35.400.000,00
KVYK	7.500.000,00	2.500.000,00			10.000.000,00
UVYK	6.750.000,00	1.250.000,00			8.000.000,00
Özkaynaklar	16.500.000,00	4.725.000,00	4.297.500,00		16.927.500,00
Hisse Senetleri	8.750.000,00	3.250.000,00	3.250.000,00		8.750.000,00
Dağıtılmayan Karlar	7.750.000,00	1.475.000,00	1.047.500,00		8.177.500,00
Azınlık Payları				472.500,00	472.500,00
Pasif Top.	30.750.000,00	8.475.000,00	5.472.500,00	5.472.500,00	35.400.000,00

Örneğimizde, daha önce hesaplanan 1.175.000 YTL konsolidasyon şerefiyesi olarak aktife kaydedilmiştir. Dağıtılmayan karlar kalemindeki, 1.047.500 YTL’lik eliminasyonun 900.000 YTL’si satın alma döneminde X şirketine %90 oranda Y şirketinden aktarılan tutardır. Azınlık payı ise, X şirketinin 3.250.000 YTL’lik hisse senedinin %10’unu ve 1.475.000 YTL’lik dağıtılmayan karların %10’unun toplamından oluşmaktadır ve pasife kaydı yapılmıştır.

2.3.2. KONSOLİDE GELİR TABLOSUNUN DÜZENLENMESİ

Gelir tablosu konsolidasyonu temelde grup şirketleri gelir tablolarının satır satır toplanması ve grup içi ilişkilerin elimine edilmesi ile gerçekleştirilmektedir.

Konumuzu bir örnek vasıtasıyla açıklamaya çalışalım:

Yine X ve Y şirketi olmak üzere iki şirketi ele alalım. X şirketi ana şirket olarak Y şirketinin %90 hissesini satın almıştır. X şirketi satışlarının 1.500.000 YTL'lik kısmını Y şirketine yapmıştır. X şirketinin Y şirketine yapmış olduğu bu satışın maliyeti 900.000 YTL olarak hesaplanmıştır. Y şirketinin X şirketine hesap dönemi içerisinde 125.000 YTL ticari borcu bulunmaktadır. Y şirketi dönem içerisinde 5.000 YTL faiz giderini X'e ödemiştir. Y şirketi X şirketine 150.000 YTL temettü ödemesi olmuştur. Ayrıca Y X'e 3.500 YTL kira ödemiştir. Şekil 20'de X ve Y şirketlerinin ayrı ayrı gelir tabloları görülmektedir.

Şekil 20. Konsolidasyon Öncesi X ve Y Şirketlerinin Gelir Tabloları

	X Şirketi	Y Şirketi
A. BRUT SATIŞLAR	4.250.000,00	3.250.000,00
Grup dışı satışlar	1.500.000,00	3.250.000,00
Grup içi satışlar	2.750.000,00	0,00
B. SATIŞTAN İNDİRİMLER (-)	1.500.000,00	900.000,00
C. NET SATIŞLAR	2.750.000,00	2.350.000,00
D.SATIŞLARIN MALİYETİ	1.350.000,00	1.475.000,00
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	1.400.000,00	875.000,00
E. FAALİYET GİDERLERİ (-)	425.000,00	260.000,00
FAALİYET KARI VEYA ZARARI	975.000,00	615.000,00
F. DİĞER FAALİ. OLAĞAN GELİR VE KARLAR	75.000,00	55.000,00
G. DİĞER FAALİ. OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	2.000,00	500,00
H. FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	80.000,00	45.000,00
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR	968.000,00	624.500,00
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	60.000,00	75.000,00
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	240.000,00	110.000,00
DÖNEM KARI VEYA ZARARI	788.000,00	788.000,00
K. DÖN. KARI VERGİ VE YASAL YÜK KARŞILIĞI	218.400,00	154.350,00
DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI	569.600,00	633.650,00

Yukarıda belirttiğimiz bilgiler ışığında, X ana şirketinin konsolide gelir tablosunu düzenleyebilmek için eliminasyon kayıtlarını yapmaya çalışalım.

a. X şirketi Y şirketine ilgili dönem içinde 1.500.000 YTL'lik mamul satmıştır.

Net satışlar (X)	1.500.000
Satışların maliyeti (Y)	1.500.000

Burada Y şirketinin bu malın tamamını topluluk dışında bir üçüncü kişiye sattığını kabul ettik. Şayet bu malı topluluk dışına satmamış olsaydı ya da bir bölümünü satmış olsaydı o zaman satılmayan tutarın maliyete eklenmesi stoklardan ise düşülmesi gerekirdi.

b. Y şirketi X şirketine 3.500 Ytl kira ödemiştir.

Diğ. faa. olağan gel. ve karlar	3.500
Faaliyet giderleri	3.500

---

c. Y şirketi dönem içerisinde 5.000 YTL faiz giderini X'e ödemiştir.

Diğ. faa. olağan gel. ve karlar	5.000
Finansman giderleri	5.000

Azınlık kar payı da Y şirketinin dönem net karının X şirketine ait olmayan kısmının hesaplanmasıyla bulunur.

X şirketi Y şirketinin %90'ını satın almış olduğuna göre, %10'luk kısım X şirketine ait olmayan kısımdır.

Dolayısıyla;

$$633.650 * \%10 = 63.350 \text{ YTL}$$

Azınlık payı 63.350 YTL'dir.

Yaptığımız bu hesaplamalar ışığında, Şekil 21'de konsolide gelir tablosu çalışma tablosunun düzenlenmesini görebiliriz.

Şekil 21. X ve Y Şirketleri Konsolide Gelir Tablosu Çalışma Tablosu

	X Şirketi	Y Şirketi	Borç	Alacak	Konsolide Gelir Tablosu
A. BRUT SATIŞLAR	4.250.000,00	3.250.000,00	1.500.000,00		6.000.000,00
Grup dışı satışlar	2.750.000,00	3.250.000,00			6.000.000,00
Grup içi satışlar	1.500.000,00	0,00			1.500.000,00
B. SATIŞTAN İNDİRİMLER (-)	1.500.000,00	900.000,00			2.400.000,00
C. NET SATIŞLAR	2.750.000,00	2.350.000,00			3.600.000,00
D.SATIŞLARIN MALİYETİ	1.350.000,00	1.475.000,00		1.500.000,00	1.325.000,00
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	1.400.000,00	875.000,00			2.275.000,00
E. FAALİYET GİDERLERİ (-)	425.000,00	260.000,00		3.500,00	681.500,00
FAALİYET KARI VEYA ZARARI	975.000,00	615.000,00			1.593.500,00
F. DİĞER FAALİ. OLAĞAN GELİR VE KARLAR	75.000,00	55.000,00	8.500,00		121.500,00
G. DİĞER FAALİ. OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	2.000,00	500,00			
H. FİNANSMAN GİD. (-)	80.000,00	45.000,00		5.000,00	120.000,00
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR	968.000,00	624.500,00			1.595.000,00
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	60.000,00	75.000,00			135.000,00
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	240.000,00	110.000,00			350.000,00
DÖNEM KARI VEYA ZARARI	788.000,00	788.000,00			1.380.000,00
K. DÖN. KARI VERGİ VE YASAL YÜK KARŞILIĞI	218.400,00	154.350,00			372.750,00
DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI	569.600,00	633.650,00			1.007.250,00
AZINLIK PAYLARI			63.365,00		(63.365,00)
KONSOLİDE KAR					943.885,00

2.4. KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR İLE İLGİLİ ULUSAL VE ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTLARININ İNCELENMESİ

Uluslararası muhasebe standartları (UFRS ya da IFRS – International Financial Reporting Standarts), Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) tarafından çıkarılmaktadırlar.

Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (International Accounting Standarts Committee - IASC) 29 Haziran 1973 tarihinde Avustralya, Kanada, Fransa, Almanya, Japonya, Meksika, Hollanda, İngiltere, İrlanda ve Amerika Birleşik Devletleri muhasebe örgütlerinin anlaşması sonucu kurulmuştur. Merkezi Londra’da bulunan ve bağımsız bir organizasyon niteliğindeki komiteye, 100’den fazla ülkeden, 2.000.000’u aşkın muhasebeciyi temsil eden 140’dan fazla muhasebe kuruluşu üyedir.⁸⁹

IASB, 1973 yılında 9 ülkenin muhasebe kuruluşu tarafından kurulmuş ve 90 ülkeden 120’nin üzerinde meslek kuruluşunun üye olduğu IASC’nin devamıdır. Yirmi beş yılı aşan bir sürede faaliyetlerini sürdürmüş olan IASC’nin görevi; mali tabloların hazırlanmasında izlenecek muhasebe standartlarını formüle etmek ve bunların dünyada kabulünü ve kullanımını sağlamak olmuştur. Kurul ilk dönemlerinde benzer işlem ve olayların kaydedilmesi için biri ‘benchmark uygulama’ diğeri ise ‘alternatif uygulama’ olmak üzere genellikle iki muhasebe yaklaşımını öneren tarzda standartlar oluşturmuştur. 1993 yılında tamamlanan ‘karşılaştırılabilirlik projesi’ ile standartlardaki alternatiflerin sayısı önemli ölçüde azaltılmıştır.⁹⁰

Yerel muhasebe standartlarındaki farklılıklar, özellikle uluslararası alanda faaliyet gösteren firmalar açısından büyük sorun yaratmakta, finansal tablolardaki bilgilerin güvenilir şekilde kullanılmasını engellemektedir. Bu nedenle, muhasebe ve raporlama uygulamalarında, muhasebe otoriteleri genelde Amerika’da Genel Kabul Görmüş Muhasebe Standartları (US GAAP) veya Uluslararası Finansal Raporlama Standartları -

---

⁸⁹ İBİŞ, Cemal; ÖZKAN, Serdar; ‘Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (Ufrs)’ na Genel Bakış; Mali Çözüm Dergisi, Ocak – Şubat - Mart, 2006, Sayı:74 <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum> (Erişim tarihi: 04.06.2008)

⁹⁰ KAYA, İdil; ‘FASB - IASB Anlaşması ve Global Finansal Muhasebe Standartlarına Doğru; 6. Muhasebe Denetimi Sempozyumu’, 2003; <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/sempozyum> (Erişim tarihi: 02.06.2008)

UFRS (IFRS) uygulamalarını tercih etmektedir. Ancak, son yıllarda US GAAP ve IFRS arasındaki farklılıklar da yatırımcıyı huzursuz etmiş ve bütün dünyanın kabul edeceği muhasebe ortak dilinin sağlanması için muhasebe düzenlemesi yapan otoriteleri harekete geçirmiş, ve birçok ülke ve kurumu uluslararası finansal raporlama standartlarının geliştirilmesi, gerekirse revize edilmesi ve uygulanması konusunda görüş birliğine vordürmüştür.⁹¹

Ekim 2002’de, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK) ve Amerikan Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FMSK) arasında, Norwalk, Connecticut’da düzenlenen ortak bir toplantı sonrası FMSK ve UMSK, US GAAP ile UFRS’lerin birbiri ile uyumlu hale getirilmesi ile ilgili taahhütlerini bir mutabakat anlaşması yayınlarak resmileştirmişlerdir. Söz konusu mutabakat anlaşması Norwalk Anlaşması olarak bilinmektedir. Bu iki kurul, aşağıdakileri gerçekleştirme konusunda gerekeni yapacaklarını belirtmiştir:⁹²

- Mevcut finansal raporlama standartlarını mümkün olduğunca kısa bir süre içinde birbirleriyle uyumlu hale getireceklerini, ve
- Gelecek ile ilgili olan çalışma programlarını koordine edip, uyumun devamını sağlayacaklarını taahhüt etmişlerdir.

UFRS, mali tabloların, işletmelerin mali durumunu, performansını ve nakit akımını gerçeğe en uygun bir şekilde yansıtacak şekilde hazırlanmasını amaçlamakta olup, mali tabloları etkileyecek her işlemi doğru ve gerçeğe uygun bir biçimde yansıtmak, gerekli dipnotlara da yer verilerek bu standartlara uygun muhasebe politikalarının uygulanmasını ve bilginin uygun, güvenilir, karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir olarak sunumunu gerektirmektedir. 1973 - 2000 yılları arasında Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASC) tarafından çıkarılan ve kimileri şu an yürürlükten kaldırılmış olan standartlar Uluslararası Muhasebe Standardı (UMS), 2000 yılında bu kuruluşun devamı

---

⁹¹ AKDOĞAN, Nalan; ‘Türkiye Muhasebe Standartları’nın İlk Uygulamasında Uyulacak Esaslar ve TFRS ‘ye Geçiş Bilançosunun Düzenlenmesi’;
http://www.modav.org/Upload/tezler/TURKIYE_MUHASEBE_STANDARTLARI.doc?ref=carstuning.biz (Erişim tarihi: 13.06.2008)

⁹² Denetimnet Bültenleri; Bülten No: 2007/4; www.denetimnet.net (Erişim tarihi: 10.06.2008)

niteliğinde kurulan Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) tarafından çıkarılan standartlar ise Uluslararası Finansal Raporlama Standardı (UFRS) olarak adlandırılmakta olup, toplam 41 standart yürürlükte bulunmaktadır. Standartlar ilke bazlı olup, finansal tablo hazırlayıcılarına kayda alınma, ölçüm, sunum ve dipnotlara ilişkin rehberlik etmektedir. Standartların çoğu tüm sektörlerde uygulanacak şekilde hazırlansa da, sektörlere özel olarak hazırlanan standartlar da mevcuttur.⁹³

IFRS'in kredibilitesini artırarak kabul görmelerinde ve kullanılmalarında önemli etken olan diğer anahtar gelişmeler ise şöyle sıralanabilir:⁹⁴

- Uluslararası muhasebe standartları kurulunun yeniden yapılanması;
- ABD Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SEC) Uluslararası Muhasebe Standartlarına olumlu yaklaşımı; ve
- Uluslararası Muhasebe Standartlarının IOSCO ve Basel Komitesi tarafından tanınması

Ancak bu standartların ABD GKGMİ ile karşılaştırılıp mutabakatının yapılması ve tutar farklarının açıklanması kuralı, SEC tarafından henüz kaldırılmış değildir. Öte yandan, ABD'deki şirketler IFRS'den etkilenme sürecine girmiştir. Ayrıca, IASB'nin standartlarının dünyaca kabul görmeye başlaması, FASB'nin de dahil olduğu ulusal standart kurullarının bu konuya daha fazla eğilmelerini gerektirir hale gelmiştir. Yakınlaşmayı kolaylaştırmak amacıyla, IASB'nin yedi üyesi ulusal standart kurullarıyla resmi bağlantıyı sağlamak üzere hizmet verir hale getirilmiştir. Resmi bağlantı kurulmuş olan ülkeler Avustralya, Yeni Zelanda, Kanada, Fransa, Almanya, Japonya, İngiltere ve ABD'dir. Bağlantı işlevinin önem kazanması IASB'nin yeniden yapılanmasının sonucudur. Zira IASB kendisinden önce gelen IASC'den farklı olarak çalışmalarını ulusal kurullarla formel biçimde bağlantı kurarak yürütmek üzere organize olmuştur. Bu gelişme çerçevesinde, bağlantı kurulu üyeleri kendi ulusal standart kurulları ile yakın ilişkide olup

---

⁹³ www.consulta.com.tr/UFRS.html (Erişim tarihi 02.06.2008)

⁹⁴ KAYA, İdil; 'FASB - IASB Anlaşması ve Global Finansal Muhasebe Standartlarına Doğru'; 6. Muhasebe Denetimi Sempozyumu, 2003; <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/sempozyum> (Erişim tarihi: 02.06.2008)

ajandaların koordinasyonu ve IASB'nin ulusal kurullarla yakınlaşma doğrultusunda çalışmalarının sağlanmasından sorumludur.

IASB'nin 2004 yılı faaliyet raporunda kurulun aşağıda belirtilen üç amacın gerçekleşmesine odaklandığı açıklanmaktadır.⁹⁵

- Uluslararası muhasebe standartlarını kullanmaya başlayacak firmalar için, uygulanabilir, yüksek kaliteli muhasebe standartlarına yönelik ortamı hazırlamak,

- Amerika Birleşik Devletlerindeki Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FASB) ve diğer ülkelerdeki muhasebe standartları kurulları arasında yapılan yakınsama projelerine devam etmek,

- Uluslararası finansal raporlama standartlarının kullanılmasına izin veren veya zorunlu tutan ülkelerin muhasebe standardı hazırlamakla görevli otoritelerini kurul üyesi yapmak ve bu ülkeleri de standart çalışmalarına ortak etmek.

Bugüne kadar yaşanan deneyimler sonrası IFRS'lerin uygulanmasını zorlaştıran başlıca sorunlar şunlardır:⁹⁶

1. IFRS / IAS'lara uyumu kamu otoritesine sahip kuruluşların düzenlemeleri olumsuz etkilemektedir. Bu otoritelerin esnek olmamaları nedeniyle IFRS / IAS'lara uyumlu ulusal uygulamaların oluşmasını zorlaştırıyorlar.

2. IFRS / IAS'ların uygulanmasında en büyük zorluk finansal tabloları üreten yönetim muhasebecilerinin bilgilerinin ve deneyimlerinin eksikliğidir.

3. Muhasebe denetim zorunluluğunun yalnız halka açık işletmelere uygulanması IFRS / IAS uygulamalarının yetersiz kalmasına neden olmaktadır. Denetim hizmetlerine talebin yaygınlaştırılması gerekmektedir.

---

⁹⁵ AKDOĞAN, Nalan; 'Türkiye Muhasebe Standartları'nın İlk Uygulamasında Uyulacak Esaslar ve TFRS 'ye Geçiş Bilançosunun Düzenlenmesi'; http://www.modav.org/Upload/tezler/TURKIYE_MUHASEBE_STANDARTLARI.doc?ref=carstuni ng.biz (Erişim tarihi: 13.06.2008)

⁹⁶ 'Türkiye'de Muhasebe Mesleğinin Tarihçesi'

www.tmud.org.tr/dokumanlar/MuhasebeTarihce.doc (Erişim tarihi: 03.06.2008)

4. Büyük uluslararası muhasebe denetim şirketlerinin uygulamaları yanlış yönlendirmeleri IFRS / IAS uygulamalarının olumsuz etkilemektedir.

5. IFRS / IAS'ların revize edilmiş versiyonlarını içeren tercüme metinlerinin yetersizliği, IFRS / IAS'ların uygulanmasını olumsuz etkilemektedir.

6. Farklı alanlardaki düzenleyici kamu otoritelerinin muhasebe standartlarını belirleme istemleri de IFRS / IAS'lara yakınsak geçişi olumsuz etkilemektedir.

7. Konsolidasyon, enflasyon ve vergilerin ertelenmesine ilişkin IAS'lar dışında kalan standartlara aynı ilginin gösterilmemesi de IFRS / IAS'lara geçişi olumsuz etkilemektedir.

8. IFRS / IAS'ların eğitimine ağırlık verilmemesi ve sürekli eğitim verecek kuruluşların eksikliği de IFRS / IAS'ların uygulamalarını olumsuz etkilemektedir.

9. Standart yayınlama otoritesi TMSK'nın yayınlayacağı standartlara uyumlu olma zorunluluğu getirilmemesi IFRS / IAS'ların uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Vergi denetimlerinde bu uygunluk arandığı takdirde sorun temelden çözülür. Eğer TMSK, muhasebe Standartlarını yayınlayan tek otorite olursa, IFRS / IAS'ların Türkiye'de uygulanmasında herhangi bir sorun yaşanmaz.

UFRS'ler (ya da UFRS ile uyumlu standartlar) 2005 yılından itibaren Avrupa Birliği'nde (AB) yaklaşık 7.000 adet halka açık işletmede, Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü'nün (International Organization of Securities Commissions - IOSCO) de desteğiyle uygulanmaktadır. Buna rağmen AB'de 5.000.000'dan fazla KOBİ kendi ulusal muhasebe uygulamalarını devam ettirmektedir. Sadece Avrupa'da 28 farklı muhasebe uygulaması mevcuttur. Bu durum finansal tabloların karşılaştırılabilirliğini engellemektedir.⁹⁷

Avrupa Birliği'nde, 24 Mart 2000 tarihinde yapılan, Lizbon Avrupa Konseyi toplantısında, Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan Finansal Hizmetler Eylem Planının (Financial Services Action Plan - FSAP) 2005 yılına kadar uygulamaya

---

⁹⁷ DEMİR, Volkan; 'Kobi'ler İçin UFRS'nin Son Taslağı Değerlendirmeler'; Makale; 2007; <http://www.denetimnet.net/UserFiles/Documents/Makaleler/Akademik%20Makaleler> (Erişim tarihi: 27.05.2008)

geçirilmesi ve halka açık şirketlerin finansal raporlarının karşılaştırılabilir olması için gerekli adımların hızla atılması kararlaştırılmıştır. Ayrıca AB'nin uluslararası alanda rekabet gücünü artırması için, hedeflenen ortak standartların aynı zamanda uluslararası kabul görmesi ve küresel standartlar olması gereğinden hareketle, AB çapında ortak muhasebe standartları arayışı, AB standartlarının uluslararası düzeyde uygulanan standartlara doğru kaymasına neden olmuştur. 19 Temmuz 2002 tarihinde, sermaye piyasasının etkin ve verimli işlemesine yardımcı olmak üzere, uluslararası muhasebe standartlarının uygulanmasına ilişkin 1606 / 2002 sayılı tüzük kabul edilmiştir. Bu düzenlemeyle, AB'de faaliyet gösteren, hisse senetleri borsada işlem gören tüm işletmelerin hazırlayacakları konsolide finansal tabloların, en geç 01.01.2005 tarihinden itibaren UFRS Kurulunca yayınlanan UFRS uyumlu olması benimsenmiştir. Böylece, iç pazarda sermayenin serbest dolaşımı ilkesi daha güçlü bir şekilde uygulamaya konmuş ve birlik içinde faaliyette bulunan şirketlerin aynı şartlarda rekabet edebilmesi hedeflenmiştir.⁹⁸

Ülkemizde, ulusal muhasebe standartlarının oluşturulması ve uygulanmasına yön verilmesi amacıyla hazırlanacak standartları, yorumları ve bunlara ilişkin diğer belgeleri görüşüp karara bağlama; muhasebe standartlarının uygulanmasına ilişkin genelge ve özgelgelemler yayımlamak; muhasebe standartlarının oluşturulması ve yayımlanması koşullarını belirlemek ve gerekli düzenlemeleri yapma yetkileri Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK)'na verilmiştir. Kurul, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa 18.12.1999 tarih ve 4487 sayılı Kanunla eklenen Ek - 1' inci madde uyarınca kurulan ve idari ve mali özerkliği bulunan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu 07.03.2002 tarihinde ilk toplantısını yaparak faaliyete geçmiş olup, buna ilişkin kararı 14.04.2002 tarih ve 24726 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu Karar Organı; Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Sermaye Piyasası Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Yükseköğretim Kurulu ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden birer, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliğinden bir yeminli mali müşavir ve bir serbest muhasebeci mali müşavir olmak üzere 9 üyeden oluşur.⁹⁹

---

⁹⁸ www.consulta.com.tr/UFRS.html (Erişim tarihi: 02.06.2008)

⁹⁹ <http://www.TMSk.org.tr/>; (Erişim tarihi: 03.06.2008)

Türkiye’de özellikle global pazarda yer alma isteği ile yurt dışına açılma, dünya sermaye piyasalarında yer alma, Avrupa Birliği’ne uyum sürecinde gösterilen gayretler, Türkiye muhasebe standartlarının, uluslararası muhasebe standartları ile eşgüdümlü olması gereğini doğurmuştur. Bu konu kapsamında mercilerin bu konuyla ilgili çeşitli çalışmaları bulunmaktadır. Bu çalışmaları, Sermaye Piyasa Kurulu’nun 15.11.2003 tarihinde Resmi Gazete’de, IFRS uyumlu Seri 11 ve No: 25 sayılı muhasebe standartları (Bu standartlar 01.01.2005 tarihinden sonra sonlanan ilk ara mali raporlarda geçerlidir.) yayınlaması; TMSK’nın Nisan 2006 tarihinde IFRS uyumlu Türkiye muhasebe standartlarını yayınlaması; BDDK’nın 2006 yılında banka muhasebe işlemlerinde TMS’ye uyulması kararının alınması ve TTK’da da 88. madde kapsamında tacirlerin muhasebe işlemlerin de TMS’ye uyulması hükmünün karara bağlanmış olması sayabiliriz.

Konumuz gereği bizi ilgilendiren, inceleme kapsamına aldığımız konsolide ve bireysel tabloların hazırlanmasıyla ilgili yayınlanmış bulunan tebliğ 17.12.2005 tarihinde Resmi Gazete’de ilan edilen 27 Numaralı ‘Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı’dır. TMSK’nın IASB ile gerçekleştirdiği uluslararası muhasebe standartlarının çevirisi kapsamında, direk olarak IAS 27’den elde edilmiştir. Bu standart 01.01.2006 tarihinden sonraki hesap dönemleri için uygulanmaya alınacaktır. Araştırmamızın temeli de bu tebliğe dayanmaktadır.

3. BÖLÜM

3. KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN HAZIRLANMASINA İLİŞKİN HİPOTETİK BİR UYGULAMA

Üçüncü ve son bölümümüzde, finansal tabloların konsolide edilmesi konusunun daha iyi anlaşılabilmesi için teorik bir uygulamaya yer verilmiştir. Uygulamamızda, madencilik kapsamında, kireç sektöründe faaliyet gösteren bir ana şirket çatısı altında bulunan 3 farklı şirket ele alınmıştır. Araştırmamızda şirketlerin unvanları verilmemiş, ana şirket (holding şirket) A, bağlı şirketler ise B, C ve D olarak adlandırılmışlardır.

B, C ve D şirketlerinin faaliyet konuları kireç ve türevlerinin üretim ve satışlarıdır. Bu şirketler kireç sektörünün benzer veya aynı ürünlerini Türkiye'nin değişik mevkilerinde üretilip satışı sunan büyük kireç ürünleri üretim tesisleridir. Tabii ki tüm bu yavru şirketler ayrı birer tüzel kişiliğe sahiptirler.

Örneğimizde yer alan işletmeler, TTK'na tabii olup muhasebe işlemlerini Türkiye Muhasebe Standartları kapsamında gerçekleştirmektedirler.

İşletmelerin ürettiği kireç ürünleri temel olarak sönmüş ve sönmemiş kireç ürünleri olmak üzere iki kategoriye ayrılmaktadırlar. Kalsiyum oksidin ticari adı sönmemiş kireçtir (bazen piyasada sönmemiş kireç için parça veya kelle kireç tabiri de kullanılmaktadır). Kalsiyum oksit, suyla reaksiyona sokulması sonucunda kalsiyum hidroksite veya ticari adıyla sönmüş kirece dönüşür. Dolayısıyla, kireçtaşı (kirecin hammadde olarak nitelendirilebileceğimiz kireçtaşı, piyasada fırıntaşı adıyla da bilinmektedir), sönmemiş kireç ve sönmüş kireçten oluşan ürün grubuna 'kireç ürünleri' adı verilir. Örneğimizde yer alan şirketler kireç ürünlerinin tümünü üretme yetkisine ve kapasitesine sahip büyük işletmelerdir. Ancak şu ayrım belirtilmelidir ki; işletmeler hammadde olarak kullandıkları kalker (kireçtaşını) kendileri değil, diğer tedarikçi taşeron firmalardan hak edişler yapılarak sağlamaktadırlar.

Türkiye'de kireç sektöründe faaliyette bulunan işletmeler, kireç üretim maliyetinin düşük olması nedeniyle eski teknolojiyle üretim yapan küçük kireç imalathanelerinden, ileri teknolojiyle üretim yapan çok büyük tesislere kadar pek çok

sayıda ve çeşittedir. Ayrıca, kirecin üretim maliyetinin düşük olması küçük üretim tesislerinin büyük tesisler karşısında rekabet edebilme şansını da arttırmaktadır. Bunlarla birlikte, kirecin ucuz elde edilen bir ürün olması satış fiyatlarına da yansımakta ve kirecin dış ticarete önemli bir kalem olmasını engellemektedir. Aynı ülke sınırları içinde bile değerlendirildiğinde, nakliye giderlerinin yüksek olması, kireççilerin buldukları bölgeyi hedef pazar olarak seçmelerine neden olmakta, satışların lokal olarak gerçekleşmesi sonucunu doğurmaktadır.

Dünya genelinde kireç ürünlerinin kullanım alanı çok geniştir. Kireç ve türevleri, inşaat ve yapı sektöründen, metalurjiye; çimento yapımından, tarım, cam ve kağıt sanayine kadar pek çok sektörde kullanılmaktadır.

Türkiye’de de sönmüş ve sönmemiş kireç ürünleri değişik sanayi kollarında ve tarım sektöründe yaygın olarak kullanılmaktadırlar. Ülkemizin sahip olduğu zengin rezervler nedeniyle de çok sayıda kireç üretim tesisi ileri teknoloji kullanarak kireç sektöründe faaliyet göstermektedir.

Araştırmamız kapsamında, 27 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı’na uygun olarak, gerekli konsolidasyon işlemlerinden geçirek konsolide finansal tablolarını düzenleyeceğimiz A, B, C, D şirketlerinin konsolidasyon öncesi mali tabloları (Gelir Tabloları ve Bilançoları) Şekil 22 ve 23’de gösterilmiştir.

Şekil 22. A, B, C, D Şirketleri Konsolidasyon Öncesi Bilançoları

.... BİLANÇOSU / BALANCE - SHEET	A	B	C	D
A K T İ F				
I. DÖNEN VARLIKLAR	43.164,34	4.748.088,07	1.720.330,92	38.544.378,45
A. HAZIR DEĞERLER	2.057,47	440.960,03	578,31	9.915.764,10
1. Kasa	757,65	2.686,09	310,53	42.355,27
2. Alınan Çekler	0,00	433.804,57	0,00	10.352.602,62
3. Bankalar	1.299,82	5.067,11	267,78	4.146.742,90
(-) 4. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri	0,00	-597,74	0,00	-4.625.936,69
5. Diğer Hazır Değerler	0,00	0,00	0,00	0,00
B. MENKUL KIYMETLER	0,00	0,00	0,00	0,00
1. Hisse Senetleri	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Kamu Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Diğer Menkul Kıymetler	0,00	0,00	0,00	0,00
(-) 5. Menkul Kıymet Değ. Düş. Karş.	0,00	0,00	0,00	0,00
C. TİCARİ ALACAKLAR	2.339,44	3.412.734,59	1.454.118,77	11.482.670,93
1. Alıcılar	2.339,44	3.412.734,59	1.454.118,77	11.446.398,70
2. Alacak Senetleri	0,00	0,00	0,00	26.178,73
(-) 3. Alacak Senetleri Reeskontu	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Verilen Depozito ve Teminatlar	0,00	0,00	0,00	10.093,50
5. Diğer Ticari Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00
6. Şüpheli Ticari Alacaklar	0,00	80.606,25	0,00	864.504,18
(-) 7. Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı	0,00	-80.606,25	0,00	-864.504,18
D. DİĞER ALACAKLAR	38.624,95	3.572,72	93,86	5.675,13
1. Ortaklardan Alacaklar	38.624,95	0,00	0,00	0,00
2. İştiraklerden Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Bağlı Ortaklardan Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Personelden Alacaklar	0,00	0,00	93,86	0,00
5. Diğer Çeşitli Alacaklar	0,00	3.572,72	0,00	5.675,13
(-) 6. Diğer Alacak Senetleri Reeskontu	0,00	0,00	0,00	0,00
7. Şüpheli Diğer Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00
(-) 8. Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00
E. STOKLAR	0,00	890.819,32	144.666,54	14.802.374,95
1. İlk Madde ve Malzeme	0,00	568.160,16	133.025,73	6.192.549,36
2. Yarı Mamul Stokları	0,00	147.207,61	0,00	4.811.853,25
3. Mamul Stokları	0,00	40.812,21	0,00	59.804,44
4. Ticari Mallar	0,00	6.676,28	11.640,81	1.087.251,10
5. Diğer Stoklar	0,00	0,00	0,00	0,00
(-) 6. Stok Değer Düşüş Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00
7. Verilen Sipariş Avansları	0,00	127.963,06	0,00	2.650.916,81
F. YILL. YAYGIN İNŞ. VE ONARIM MLY.	0,00	0,00	0,00	0,00
1. Yıllara Yaygın İnş. ve Onarım Mly.	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Taşeronlara Verilen Avanslar	0,00	0,00	0,00	0,00
G. GEL.AYLAR GELİR VE GİDER TAH.	142,48	0,00	0,00	834.910,25
1. Gelecek Aylara Ait Giderler	142,48	0,00	0,00	259.694,66
2. Gelir Tahakkukları	0,00	0,00	0,00	575.215,59

H. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	0,00	1,41	120.873,44	1.502.983,09
1. Devreden KDV	0,00	0,00	26.172,92	766.107,62
2. İndirilecek KDV	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Diğer KDV	0,00	0,00	0,00	197.018,23
4. Peşin Ödenen Vergiler Fonlar	0,00	1,41	78.109,73	0,00
5. Verilen İş Avansları	0,00	0,00	13.374,39	539.857,24
6. Personel Avansları	0,00	0,00	3.216,40	0,00
7. Sayım Tesellüm Noksanları	0,00	0,00	0,00	0,00
8. Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar	0,00	0,00	0,00	0,00
(-) 9. Diğer Dönen Varlıklar Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00
II. DURAN VARLIKLAR	38.403.756,31	3.521.016,01	353.817,67	28.014.098,12
A. TİCARİ ALACAKLAR	3.385,60	2.012,80	6.311,24	70.467,26
1. Alıcılar	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Alacak Senetleri	0,00	0,00	0,00	0,00
(-)3. Alacak Senetleri Reeskontu	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Verilen Depozito ve Teminatlar	3.385,60	2.012,80	6.311,24	70.467,26
(-) 5. Şüpheli Alacaklar Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00
B. DİĞER ALACAKLAR	0,00	0,00	0,00	0,00
1. Ortaklardan Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00
2. İştiraklerden Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Bağlı Ortaklardan Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Personelden Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Diğer Çeşitli Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00
(-) 6. Diğer Alacak Senetleri Reeskontu	0,00	0,00	0,00	0,00
(-) 7. Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00
C. MALİ DURAN VARLIKLAR	38.280.039,03	0,00	0,00	353.938,00
1. Bağlı Menkul Kıymetler	3.935,98	0,00	0,00	0,00
(-) 2. Bağlı Menk. Kıym. Değ. Düş. Karş.	0,00	0,00	0,00	0,00
3. İştirakler	1.485.435,22	0,00	0,00	18.308,01
(-) 4. İştiraklere Sermaye Taahhüdü	0,00	0,00	0,00	0,00
(-) 5. İştirakler Ser. Pay. Değer Düşüş Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00
6. Bağlı Ortaklıklar	36.790.667,83	0,00	0,00	335.629,99
(-) 7. Bağlı Ortaklıklar Serm. Taah.	0,00	0,00	0,00	0,00
(-) 8. Bağlı Ortaklıklar Ser.Pay. Düşüş. Karş.	0,00	0,00	0,00	0,00
9. Diğer Mali Duran Varlıklar	0,00	0,00	0,00	0,00
10. Verilen Avanslar	0,00	0,00	0,00	0,00
D. MADDİ DURAN VARLIKLAR	113.327,72	3.492.368,43	338.751,28	27.470.682,77
1. Arazi ve Arsalar	113.327,72	1.900.723,35	105.889,61	1.312.378,51
2. Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	0,00	881.166,70	0,00	1.299.914,17
3. Binalar	0,00	16.708.323,47	0,00	4.657.056,17
4. Makine,Tesis ve Cihazlar	0,00	17.439.635,45	396.008,00	105.639.622,19
5. Taşıtlar	0,00	22.409,54	0,00	872.578,82
6. Döşeme ve Demirbaşlar	0,00	302.925,14	31.998,13	1.677.299,21
7. Diğer Maddi Duran Varlıklar	0,00	0,00	0,00	0,00
(-) 8. Birikmiş Amortismanlar	0,00	33.762.815,22	-195.144,46	-96.358.957,31
9. Yapılmakta Olan Yatırımlar	0,00	0,00	0,00	8.370.791,01
10. Verilen Sipariş Avansları	0,00	0,00	0,00	0,00
E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIK.	7.003,96	25.536,19	8.755,15	105.883,93
1. Haklar	9.322,03	28.744,06	9.313,97	14.900,22
2. Şerefiye	0,00	0,00	0,00	0,00

3. Kuruluş ve Örgütlenme Gideri	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Araştırma Geliştirme Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Özel Maliyetler	0,00	0,00	0,00	3.744.908,53
6. Diğ. Maddi Olm. Duran Varlık	6.248,75	5.128,05	0,00	406.549,43
(-) 7. Birikmiş Amortismanlar	-8.566,82	-8.335,92	-558,82	-4.060.474,25
8. Verilen Avanslar	0,00	0,00	0,00	0,00
F.ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKL.	0,00	0,00	0,00	0,00
1. Arama Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Hazırlık ve Geliştirme Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar	0,00	0,00	0,00	0,00
(-) 4. Birikmiş Tükenme Payları	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Verilen Avanslar	0,00	0,00	0,00	0,00
G. GEL.YIL. AİT GELİR VE GİDER TAH.	0,00	1.098,59	0,00	13.126,16
1. Gelecek Yıll. Ait Giderler	0,00	1.098,59	0,00	13.126,16
2. Gelir Tahakkukları	0,00	0,00	0,00	0,00
H. DİĞER DURAN VARLIKLAR	0,00	0,00	0,00	0,00
1. Gel. Yıll. İnd. KDV	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Diğer KDV	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Gelecek Yıllar İhtiyacı Stoklar	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Elden çıkarılacak stoklar ve MDV'lar	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Peşin Ödenen Vergiler Fonlar	0,00	0,00	0,00	0,00
6. Diğer Çeşitli Duran Varlıklar	0,00	0,00	0,00	0,00
AKTİF TOPLAMI	38.446.920,65	8.269.104,08	2.074.148,59	66.558.476,57
NAZİM HESAPLAR	22.728,00	173.161,30	13.922,80	2.001.626,37
GENEL TOPLAM	38.469.648,65	8.442.265,38	2.088.071,39	68.560.102,94

.... BİLANCOSU / BALANCE - SHEET				
PASİF				
I. KISA VADELİ YAB. KAYNAKLAR	1.036.281,19	3.641.722,31	417.288,51	19.259.337,78
A. MALİ BORÇLAR	436.762,50	12.565,08	34.451,46	168.594,84
1. Banka Kredileri	436.762,50	12.565,08	34.451,46	115.521,66
2. Uzun Vade Kredi Ana Para Taksit	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Tahvil, Ana Para Borç Taksit Faiz.	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0,00	0,00	0,00	0,00
(-) 6. Menkul Kıymetler İhraç Farkı	0,00	0,00	0,00	0,00
7. Diğer Mali Borçlar	0,00	0,00	0,00	53.073,18
B. TİCARİ BORÇLAR	441.409,90	1.824.559,15	264.505,96	10.644.501,81
1. Satıcılar	441.409,90	1.306.162,84	264.505,96	10.644.501,81
2. Borç Senetleri	0,00	518.396,31	0,00	0,00
(-) 3. Borç Senetleri Reeskontu	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00			
4. Alınan Depozito ve Teminatlar	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Diğer Ticari Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00

C. DİĞER BORÇLAR	0,00	1.672.890,76	762,25	2.853.729,58
1. Ortaklara Borçlar	0,00	1.672.890,76	0,00	188.908,41
2. İştiraklere Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Bağlı Ortaklara Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Personele Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Kısa Vadeli Diğer Borçlar	0,00	0,00	762,25	2.664.821,17
(-) 6. Diğer Borç Senetleri Reeskontu	0,00	0,00	0,00	0,00
D. ALINAN AVANSLAR	0,00	0,00	0,00	4.854.738,62
1. Alınan Sipariş Avansları	0,00		0,00	4.854.738,62
2. Alınan Diğer Avanslar	0,00	0,00	0,00	0,00
E. YILL. YAYG. İNŞ. VE ONARIM HAKEDİŞLERİ	0,00	0,00	0,00	0,00
1. Yıllara Yayg. İnş. Ve Onarım Hakedişleri	0,00	0,00	0,00	0,00
F. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞ. YÜK.	147.959,53	109.403,32	52.620,16	256.557,32
1. Ödenecek Vergi Fon ve Kesintiler	147.959,53	97.786,72	15.854,33	126.163,93
2. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	0,00	11.616,60	36.765,83	130.393,39
3. Vadesi Geçmiş Ertelen. veya Taksit. Vergi ve Diğer Yükümlülük	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Diğer Yükümlülük	0,00	0,00	0,00	0,00
G. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	0,00	0,00	0,00	14.755,60
1. Dönem Karı Vergi ve Yas. Yük. Karş.	659.726,21	227.886,23	118.097,65	1.784.484,21
(-) 2. Dönem Karı. Peşin Öd. Vergi ve Diğ. Yük.	-659.726,21	-227.886,23	-118.097,65	-1.769.728,61
3. Kıdem Tazminatı Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Maliyet Giderleri Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00
6. Diğer Borç ve Gider Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00
H. GELECEK AYLARA AİT GELİR VE GİDER TAHAKKUKLARI	10.149,26	22.304,00	64.948,68	464.618,10
1. Gelecek Aylara Ait Gelirler	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Gider Tahakkukları	10.149,26	22.304,00	64.948,68	464.618,10
I. DİĞER KISA VAD. YAB. KAYNAK.	0,00	0,00	0,00	1.841,91
1. Hesaplanan KDV	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Diğer KDV	0,00	0,00	0,00	1.841,91
3. Merkez ve Şubeler Cari Hesabı	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Sayım Tesellüm Fazlaları	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar	0,00	0,00	0,00	0,00
II. UZUN VADELİ YAB. KAYNAKLAR	14.817.258,66	128.099,30	323.155,15	19.001.707,57
A. MALİ BORÇLAR	0,00	0,00	0,00	17.723.786,32
1. Banka Kredileri	0,00	0,00	0,00	17.635.027,25
2. Çıkarılmış Tahviller	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0,00	0,00	0,00	0,00
(-) 4. Menkul Kıymetler İhraç Farkı	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Diğer Mali Borçlar	0,00	0,00	0,00	88.759,07
B. TİCARİ BORÇLAR	14.817.258,66	0,00	0,00	0,00
1. Satıcılar	14.817.258,66	0,00	0,00	0,00
2. Borç Senetleri	0,00	0,00	0,00	0,00
(-) 3. Borç Senetleri Reeskontu	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Alınan Depozito ve Teminatlar	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Diğer Ticari Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00
C. DİĞER BORÇLAR	0,00	0,00	0,00	0,00
1. Ortaklara Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00
2. İştiraklere Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00

3. Bağlı Ortaklara Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Diğer Çeşitli Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00
(-) 5. Diğer Borç Senetleri Reeskontu	0,00	0,00	0,00	0,00
6. Kamuya Olan Ertelen. veya Taksit.Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00
Vergi ve Diğer Yükümlülük				
D. ALINAN AVANSLAR	0,00	28.030,60	0,00	0,00
1. Alınan Sipariş Avansları	0,00	28.030,60	0,00	0,00
2. Alınan Diğer Avanslar	0,00	0,00	0,00	0,00
E. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	0,00	100.068,70	323.155,15	1.277.921,25
1. Kıdem Tazminatı Karşılıkları	0,00	100.068,70	323.155,15	1.277.921,25
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	0,00	0,00	0,00	0,00
F. GEL.YIL.AİT GELİR VE GİDER TAH.	0,00	0,00	0,00	0,00
1. Gelecek Yıll.Ait Gelirler	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Gider Tahakkukları	0,00	0,00	0,00	0,00
G.DİĞER UZUN VAD. YAB.KAYNAK.	0,00	0,00	0,00	0,00
1. Gelecek Yıll.Erte.veya Terkin KDV	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Diğer Uzun Vade Yab.Kaynaklar	0,00	0,00	0,00	0,00
III. ÖZKAYNAKLAR	22.593.380,80	4.499.282,47	1.333.704,93	28.297.431,22
A.ÖDENMİŞ SERMAYE	16.653.000,00	3.531.999,05	21.315,75	28.604.472,00
1. Sermaye	16.653.000,00	122.100,00	10.000,00	28.604.472,00
1. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	0,00	3.409.899,05	11.315,75	0,00
B. SERMAYE YEDEKLERİ	0,00	0,00	0,00	0,00
1. Hisse Senedi İhraç Primleri	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Hisse Senedi İptal Karları	0,00	0,00	0,00	0,00
3. M.D.V Yeniden Değerleme Artışları	0,00	0,00	0,00	0,00
4. İştirakler Yen. Değer. Artışları	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Sermaye Yedekleri	0,00	0,00	0,00	0,00
C. KAR YEDEKLERİ	3.283.309,14	106.087,07	824.531,00	8.730.603,81
1. Yasal Yedekler	320.317,19	106.087,07	3.374,46	1.107.730,25
2. Statü Yedekleri	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Olağanüstü Yedekler	2.962.991,95	0,00	821.156,54	7.622.873,56
4. Diğer Kar Yedekler	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Özel Fonlar	0,00	0,00	0,00	0,00
D. GEÇMİŞ YILLAR KARLARI (enf.farkı)	0,00	0,00	26.621,03	0,00
E. GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI (-)	0,00	0,00	0,00	-15.864.889,47
F. DÖNEM NET KARI (ZARARI)	2.657.071,66	861.196,35	461.237,15	6.827.244,88
PASİF TOPLAMI	38.446.920,65	8.269.104,08	2.074.148,59	66.558.476,57
NAZİM HESAPLAR	22.728,00	173.161,30	13.922,80	2.001.626,37
GENEL TOPLAM	38.469.648,65	8.442.265,38	2.088.071,39	68.560.102,94

Şekil 23. A, B, C, D Şirketleri Konsolidasyon Öncesi Gelir Tabloları

.... GELİR / GİDER TABLOSU (YTL)	A	B	C	D
A. BRÜT SATIŞLAR	611.309,55	9.713.496,34	4.280.110,29	83.075.903,38
1. YURTİÇİ SATIŞLAR	611.309,55	9.370.270,44	2.851.495,24	77.728.220,12
(a) Ürün Satışları	0,00	8.238.599,43	2.814.031,17	73.831.576,69
(b) Ticari Mal Satışları	36.673,14	592.072,01	37.464,07	3.442.614,11
(c) Diğer Satışlar	574.636,41	539.599,00	0,00	454.029,32
2. YURTDIŞI SATIŞLAR	0,00	343.225,90	0,00	5.133.454,58
(a) Ürün Satışları	0,00	335.910,70	0,00	5.127.730,63
(b) Ticari Mal Satışları	0,00	7.315,20	0,00	5.723,95
3. HİZMET SATIŞLARI	0,00	0,00	1.428.615,05	214.228,68
4. DİĞER SATIŞLAR	0,00	0,00	0,00	0,00
B. SATIŞTAN İNDİRİMLER (-)	0,00	1.393.575,62	306.584,19	6.971.430,32
1. İADELER	0,00	2.065,06	0,00	34.502,89
(a) Ürün Satış İadeleri	0,00	2.065,06	0,00	32.300,66
(b) Ticari Mal Satış İadeleri	0,00	0,00	0,00	2.202,23
2. İSKONTOLAR	0,00	77.845,14	306.584,19	388.745,03
(b) Ticari Mal Satış Nakl.	0,00	260.631,07	0,00	303.998,09
C. NET SATIŞLAR	611.309,55	8.319.920,72	3.973.526,10	76.104.473,06
D. SATIŞLARIN MALİYETİ	609.542,83	6.755.636,65	3.373.735,46	57.197.147,03
1. SATILAN MAL MALİYETİ	35.203,37	6.235.233,74	2.131.461,23	52.501.104,10
(a) Ürün Satış Mly.	0,00	5.969.803,34	2.101.317,66	54.131.014,31
(b) Ticari Mal Satış Mly.	35.203,37	265.430,40	30.143,57	2.632.200,30
2. YURT DIŞI SATIŞ MLYT.	0,00	257.343,77	0,00	4.262.110,51
(a) Ürün Satış Mly.	0,00	255.591,87	0,00	4.255.243,23
(b) Ticari Mal Satış Mly.	0,00	1.751,90	0,00	6.867,28
3. SATILAN HİZMET MALİYETİ	574.339,46	0,00	1.242.274,23	0,00
4. DİĞER SATIŞLARIN MALİYETİ	0,00	520.402,91	0,00	433.932,42
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	1.766,72	1.564.284,07	599.790,64	18.907.326,03
E. FAALİYET GİDERLERİ (-)	94.034,92	683.558,35	173.630,12	8.126.637,22
1. Araştırma ve Geliştirme Gid.	0,00	0,00	0,00	110.518,69
2. Pazarlama, Satış ve Dağ. Gid.	0,00	357.674,71	0,00	4.867.073,69
3. Genel Yönetim Gid.	94.034,92	325.883,64	173.630,12	3.149.044,84
FAALİYET KARI VEYA ZARARI	-92.268,20	880.725,72	426.160,52	10.780.688,81

F. DİĞER FAALİ. OLAĞAN GELİR VE KARLAR	4.069.325,98	309.609,73	164.718,80	2.567.370,55
1. İştiraklerden Temettü Gelirleri	38.624,95	0,00	0,00	381.310,16
2. Bağlı Ort. Temettü Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Faiz Gelirleri	867.000,00	77.471,01	0,00	72.613,53
4. Komisyon Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Konusu Kalm. Krş.lıklar	1.740,72	40.365,69	0,00	37.000,00
6. Enflasyon Düzeltme Karları	0,00	0,00	0,00	0,00
7. Kambiyo Karları	3.000.124,25	14.124,00	0,00	0,00
8. Vade Farkı Gelirleri	0,00	191.763,65	164.706,00	1.698.723,72
9. Faal. İlgili Diğ. Olağan Gel. ve Karl.	161.836,06	0,00	12,80	377.723,14
G. DİĞER FAALİ. OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	543.164,32	50.421,23	1,61	953.248,60
1. Komisyon Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Karşılık Giderleri	0,00	12.861,57	0,00	406.490,90
3. Menkul Kıymet Satış Zararları	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Kambiyo Zararları	543.151,22	10.542,28	0,00	540.833,37
5. Enflasyon düzeltme zararları	0,00	0,00	0,00	0,00
6. Diğer Olağan Gid. Ve Zararl.	13,10	27.017,38	1,61	5.924,33
H. FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	108.606,72	14.614,02	10.494,52	2.783.433,80
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	108.606,72	14.614,02	10.494,52	2.783.433,80
2. Uzun Vadeli Borçlanma Gider. (-)	0,00	0,00	0,00	0,00
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR	3.325.286,74	1.125.300,20	580.383,19	9.611.376,96
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	604,75	6.093,27	708,34	810.676,23
1. Önceki Dönem Gelir ve Kârları	0,00	0,00	0,00	413,00
2. Diğer Olağandıışı Gelir ve Kârlar	604,75	6.093,27	708,34	810.263,23
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	9.093,62	42.310,89	1.756,73	1.810.324,10
1. Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları (-)	0,00	39.200,14	746,12	1.115.018,08
2. Önceki Dön. Gider ve Zararları (-)	35,26	2.991,86	163,44	14.354,53
3. Diğer Olağandıışı Gider ve Zararlar	9.058,36	118,89	847,17	680.951,49
DÖNEM KARI VEYA ZARARI	3.316.797,87	1.089.082,58	579.334,80	8.611.729,09
K. DÖN. KARI VERGİ VE YASAL YÜK KARŞILI.	659.726,21	227.886,23	118.097,65	1.784.484,21
DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI	2.657.071,66	861.196,35	461.237,15	6.827.244,88

Konsolidasyon işlemlerine tabi tutulacak şirketlerin ilgili dönem içinde bilinmesi gereken, birbirleri ile olan ilişkileri ek bilgiler şeklinde aşağıda sıralanmıştır.

1. A Şirketi, holding şirketi olarak;

C Şirketi'nin %95 ile

D Şirketi'nin %99 ile ortağı konumundadır.

Tutarsal olarak incelendiğinde, A Şirketi C Şirketi'nin 10.000 Ytl'lik sermaye tutarının %95'ine 9.500 Ytl ödeyerek, D Şirketi'nin ise 28.604.472 Ytl'lik sermayesinin %99'u için 28.318.427 Ytl ödeyerek ortak olmuştur. Ayrıca, B Şirketi'nin 10.720,22 Ytl değerinde uzun dönemli tahvillerinden satın almıştır.

Diğer grup içi sermaye yapısında ise D Şirketi'nin B Şirketi'nin %86 pay ile ortağı olduğu görülmektedir. D Şirketi, bu pay için 124.500,00 Ytl'lik ödeme yapmıştır.

2. Grup içi şirketlerinin birbirleriyle olan borç ve alacak ilişkilerini aşağıdaki tabloda görebiliriz.

Borçlu

Alacaklı	A	B	C	D
A	-	-	-	-
B	100.107,00	-	-	-
C	-	-	-	1.453.927,00
D	-	390.199,00	-	-

3. Grup içi borç ve alacaklar nedeniyle ödenen faiz gelir ve giderleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

780 Faiz Gideri

642 Faiz Geliri	A	B	C	D
A	-	-	-	161.796,79
B	-	-	6.403,31	5.968,02
C	-	-	-	-
D	-	2.732,51	-	-

4. Holding bünyesindeki firmalarca 3 aylık dönemlerde yapılan vade farkı çalışması kapsamında ortaya çıkan vade farkı geliri ve gideri kalemlerini gösterir tablo aşağıda bulunmaktadır.

780 Vade Farkı Gideri

649 Diğ. Gelirler	A	B	C	D
A	-	-	-	-
B	-	-	-	4.231,00
C	-	-	-	144.078,28
D	-	2.732,51	-	-

5. İlgili dönemde grup içi şirketleri arasında gerçekleşen mamul alış ve satışları aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir.

a. C Şirketi'nin ilgili dönem içerisinde yapmış olduğu satışlarının 1.980.115,33 Ytl'lik kısmı D Şirketi'ne olmuştur.

b. B Şirketi D Şirketi'ne 392.363,58 Ytl'lik mamul satmıştır. Ayrıca, B Şirketi yerli piyasadan almış olduğu ticari mamulü 39.546,89 Ytl'ye C Şirketi'ne satmıştır.

6. İlgili dönemde grup içi şirketleri arasında gerçekleşen diğer hizmet ve mamul alış ve satışları aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir.

a. D Şirketi A Şirketi'nden üretim faaliyetlerinde kullanmak üzere, ilgili dönemde 575.459,94 Ytl değerinde elektrik satın almıştır.

b. C Şirketi, B Şirketi'nden 5.986,72 Ytl değerinde ambalaj malzemesi satın almıştır.

c. C Şirketi B Şirketi'nden 33.560,17 Ytl değerinde işletme sarf malzemesi satın alarak ilgili dönemde kullanmıştır.

d. D Şirketi, A Şirketi'nde çalışan 2 işçi personeli için, ilgili dönemde 3.897,16 Ytl'lik fatura kesmiştir.

e. D Şirketi, A Şirketi'ne vermiş olduğu genel koordinatörlük hizmeti için 41.036,52 Ytl'lik hizmet faturası kesmiştir.

f. B Şirketi C Şirketi'nden kiraladığı işçi personeli için 282.810,61 Ytl ücret ödemiştir.

g. D Şirketi B Şirketi'ne vermiş olduğu genel koordinatörlük hizmeti için 31.210,13 Ytl değerinde fatura kesmiştir.

h. D Şirketi B Şirketi'ne 6.617,53 Ytl'lik genel müdürlük hizmeti vermiştir.

i. D Şirketi C Şirketi'ne vermiş olduğu genel müdürlük ve genel koordinatörlük hizmeti neticesinde 4.933,68 Ytl'lik bir fatura kesmiştir.

j. D Şirketi C Şirketin'den araştırma ve geliştirme departmanında çalışmak üzere kiraladığı personel için 44.092,70 Ytl ödeme yapmıştır.

7. B Şirketi D Şirketi'ne 378.410,16 Ytl, A Şirketi'ne 38.624,95 Ytl temettü ödemesi yapmıştır.

8. Son olarak bağlı şirketlere ait azınlık payları da hesaplanarak konsolide tablolarda gösterilmiştir.

Grup içi şirketlerin birbirleriyle olan ilişkilerini belirten yukarıdaki bilgilere göre, eliminasyon kayıtlarını gösterip, konsolide tablolara aktararak konsolidasyon işlemimizi gerçekleştirelim.

1. Grup içi sermaye, bağlı ortaklık eliminasyonları ve varsa şerefiyelerin hesaplanması:

A ile C arasındaki sermaye ilişkisi:

C Sermaye	9.500
A Bağlı Ortaklıklar	9.500

A ile B arasındaki vadesi kısa süreli tahvil alımı nedeniyle ortaya çıkan borç eliminasyonu:

B Mali Borçlar	10.720,22
A Menkul Kıymetler	10.720,22

A ile D arasındaki sermaye ilişkisi:

D Sermaye	28.318.427,00
A Bağlı Ortaklıklar	28.318.427,00

D ile B arasındaki sermaye ilişkisi:

B Sermaye	105.006,00
Şerefiye	19.494,00
D Bağlı Ortaklık	124.500,00

Yukarıda ayrı ayrı göstermiş olduğumuz grup içi sermaye hareketlerini tek bir kayıtla göstererek konsolide bilançoda elimine edilmek üzere hazırlayalım:

Sermaye Hesapları Toplamı	28.443.653,22
Şerefiye	19.494,00
Mali Duran Varlıklar	28.463.147,22

Tek bir kayıta düzenlediğimiz sermaye eliminasyonunu ve şerefiyeyi gösteren kayıt ile, bilançonun mali duran varlıkları içinde yer alan bağlı ortaklıklar hesabı ve özkaynakların sermaye maddelerinden eliminasyon işlemi gerçekleştirilecektir. Şerefiye de maddi olmayan duran varlıklarda eliminasyon düzeltmeleri yapılırken gösterilmiştir.

2. Ticari borçların eliminasyonu:

Ticari Borçlar	1.944.233
A Ticari Borç	100.107,00
B Ticari Borç	390.199,00
D Ticari Borç	1.453.927,00
Ticari Alacaklar	1.944.233
B Ticari Alacak	100.107,00
D Ticari Alacak	390.199,00
C Ticari Alacak	1.453.927,00

Toplam borç – alacak eliminasyon tutarı 1.944.233,00 Ytl'dir. Bu tutar bilançonun aktif tarafındaki dönen varlıklar içindeki alıcılar ve pasif tarafındaki kısa vadeli yabancı kaynaklar içindeki satıcılar hesaplarından elimine edilmiştir.

3. Faiz gelir ve giderlerinin eliminasyonu:

Faiz Gelirleri	176.900,63
A Faiz Gelirleri	161.796,79
B Faiz Gelirleri	5.968,02
B Faiz Gelirleri	6.403,31
D Faiz Gelirleri	2.732,51
Finansman Giderleri	176.900,63
D Finans. Gid.	161.796,79
D Finans. Gid.	5.968,02
C Finans. Gid.	6.403,31
B Finans. Gid.	2.732,51

Faiz gelir ve giderleri olarak elimine edilecek tutar toplam olarak 176.900,63 Ytl olarak hesaplanmıştır.

4. Grup içi 3'er aylık dönemlerde yapılan vade farkı çalışması sonucu ortaya çıkan gelir ve giderlerin eliminasyonu:

Diğer Gelirler	151.041,79
B Diğ. Gelirler	4.231,00
C Diğ. Gelirler	144.078,28
D Diğ. Gelirler	2.732,51
Finansman Giderleri	151.041,79
D Finans. Gid.	4.231,00
D Finans. Gid.	144.078,28
B Finans. Gid.	2.732,52

Vade farkı çalışması toplam 151.041,79 Ytl'lik bir tutarın, grup içi zamanında ödenmeyen (vadesi geçmiş) faturalardan oluştuğunu göstermiş ve bu tutarın ilgili hesaplardan elimine edilmesi gerektiği anlaşılmıştır.

5. Grup içi mamul alım – satım eliminasyonu:

Yurt İçi Satışlar	2.372.478,91
C Yurt İçi Satışlar	1.980.115,33
B Yurt İçi Satışlar	392.363,58
Ticari Satışlar	39549,89
B Ticari Satışlar	39.546,89
Sat. Mamul Mal.	2.372.478,91
D Sat. Mal Maliyeti	1.980.115,33
D Sat. Mal Maliyeti	392.363,58
Sat. Tic Mal Maliyeti	39.546,89
C Sat. Tic. Mal Maliyeti	39.546,89

İşletmelerin kendilerinin ürettikleri mamullere ilişkin toplam yurtiçi satışlarının 2.372.478,91 Ytl değerindeki kısmının grup içi olduğu yapılan analizler ile belirlenmiştir. Grup içi satışa konu olan mamuller grup dışına hiç stok kalmayacak şekilde satılmaktadırlar. Dolayısıyla grup içi satış ilişkileri brüt satışlar ve satışların maliyeti hesaplarından elimine edilmiştir.

6. Diğer mal ve hizmet satışları eliminasyonu:

Diğer Satışlar	615.006,83
A Diğer Satışlar	575.459,94
B Diğer Satışlar	5.986,72
B Diğer Satışlar	33.560,17
Hizmet Satışları	414.598,33
D Hizmet Satışları	3.897,16
C Hizmet Satışları	282.810,61
D Hizmet Satışları	41.036,52
D Hizmet Satışları	31.210,13
D Hizmet Satışları	6.617,53
D Hizmet Satışları	4.933,68
D Hizmet Satışları	44.092,70
Satılan Mamul Mal.	901.714,6
D Sat. Mamul Mal.	575.459,94
C Sat. Mamul Mal.	5.986,72
C Sat. Mamul Mal.	33.560,17
A Sat. Mamul Mal.	3.897,16
B Sat. Mamul Mal.	282.810,61
Genel Yön. Giderleri	83.797,86
A Genel Yön. Gid	41.036,52
B Genel Yön. Gideri	31.210,13
B Genel Yön. Gideri	6.617,53
C Genel Yön. Gideri	4.933,68

AR-GE Giderleri	44.092,70
D AR-GE Gideri	44.092,70

Yapılan analizler, grup içi satış hareketlerinin sadece üretilen mamullerle sınırlı kalmadığını, firmaların birbirleriyle, personel hizmeti verilmesi, işletme sarf malzemesi satışı, koordinatörlük hizmeti verilmesi gibi bir takım ilişkilerinin de olduğu gözlemlenmiştir. Yine bu ilişkiler, satış kalemlerinden ve ilgili üretim maliyeti ya da gider kalemlerinden elimine edilmiştir.

7. B Şirketi'nin, D ve A Şirketlerine yapmış olduğu temettü ödemelerinin eliminasyonu:

D Diğer Faa. Olağan Gel. Ve Karlar (Dön. Net Karı)	378.410,16
A Diğer Faa. Olağan Gel. Ve Karlar (Dön. Net Karı)	38.624,95
B Yedekler	417.035,11

Kar dağıtımları toplamı 417.035,11 Ytl olup ilgili hesaplardan elimine edilmiştir.

8. Azınlık paylarının hesaplanması:

A, B, C ve D şirketlerine ait ilgili dönemde bilançonun özkaynaklarını gösteren kısmı aşağıda bulunmaktadır.

	A	B	C	D
III. ÖZKAYNAKLAR	22.593.380,80	4.499.282,47	1.333.704,93	28.297.431,22
A. ÖDENMİŞ SERMAYE	16.653.000,00	3.531.999,05	21.315,75	28.604.472,00
1. Sermaye	16.653.000,00	122.100,00	10.000,00	28.604.472,00
1. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	0,00	3.409.899,05	11.315,75	0,00
B. SERMAYE YEDEKLERİ	0,00	0,00	0,00	0,00
C. KAR YEDEKLERİ	3.283.309,14	106.087,07	824.531,00	8.730.603,81

1. Yasal Yedekler	320.317,19	106.087,07	3.374,46	1.107.730,25
2. Statü Yedekleri	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Olağanüstü Yedekler	2.962.991,95	0,00	821.156,54	7.622.873,56
4. Diğer Kar Yedekler	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Özel Fonlar	0,00	0,00	0,00	0,00
D. GEÇMİŞ YILLAR KARLARI				
(enf.farkı)	0,00	0,00	26.621,03	0,00
E. GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI				
(-)	0,00	0,00	0,00	-15.864.889,47
F. DÖNEM NET KARI (ZARARI)	2.657.071,66	861.196,35	461.237,15	6.827.244,88

Grup içi firmaların özkaynak kalemleri, azınlık pay oranları ile hesaplanarak azınlık payları belirlenir.

B Şirketi'nin azınlık payının hesaplanması:

B Şirketi'nin azınlık payı oranı %14'tür.

Sermaye	17.094,00
Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	477.385,87
Yasal Yedekler	14.852,18
Dönem Net Karı	120.567,49
B Şirketi Azınlık Payları	629.899,55

C Şirketi'nin azınlık payının hesaplanması:

C Şirketi'nin azınlık payı oranı %5'tir.

Sermaye	500,00
Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	565,79
Yasal Yedekler	168,72
Olağanüstü Yedekler	41.057,83
Geçmiş Yıl Karları	1.331,05

Dönem Net Karı	23.061,86
C Şirketi Azınlık Payları	66.685,25

D Şirketi'nin azınlık payının hesaplanması:

D Şirketi'nin azınlık payı oranı %1'dir.

Sermaye	286.044,72
Yasal Yedekler	11.077,30
Olağanüstü Yedekler	76.228,74
Geçmiş Yıl Zararları	(158.648,90)
Dönem Net Karı	68.272,45
D Şirketi Azınlık Payları	282.974,31

Grup içi toplam azınlık payı 979.559,10 Ytl'dir. Yukarıdaki kayıtları tek bir maddede toplayalım:

Sermaye	303.638,72
Düzeltilme Fark.	477.951,66
Yasal Yed.	26.098,20
Olağanüstü Yed.	117.286,57
Dön. Karı	211.901,80
Geçmiş Yıl Karları	1.331,05
Geçmiş Yıl Zararları	(158.648,90)
Toplam Azınlık Payları	979.559,10

Bilançoda özkaynaklar grubu içerisinde ayrı bir satırda gösterilen azınlık payı toplamı yapılan hesaplamalar doğrultusunda toplam 979.559,10 Ytl olarak belirlenmiştir.

Bilanço çalışma tablosu (Şekil 24) ve Gelir Tablosu çalışma tablosu (Şekil 25) düzenlenerek, grup içi ilişkiler kapsamında yapmış olduğumuz hesaplamalar için eliminasyon işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Şekil 24. A, B, C, D Şirketleri Konsolidasyon İşlemleri Bilanço Çalışma Tablosu

... BİLANÇOSU / BALANCE - SHEET	A	B	C	D	ELİMİNASYON DÜZELTMELERİ		KONSOLİDE BİLANÇO
					BORÇ	ALACAK	
AKTİF							
I. DÖNEN VARLIKLAR	43.164,34	4.748.088,07	1.720.330,92	38.544.378,45		1.954.953,22	43.101.008,56
A. HAZIR DEĞERLER	2.057,47	440.960,03	578,31	9.915.764,10			10.359.359,91
1. Kasa	757,65	2.686,09	310,53	42.355,27			46.109,54
2. Alınan Çekler	0,00	433.804,57	0,00	10.352.602,62			10.786.407,19
3. Bankalar	1.299,82	5.067,11	267,78	4.146.742,90			4.153.377,61
(-) 4. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri	0,00	-597,74	0,00	-4.625.936,69			-4.626.534,43
5. Diğer Hazır Değerler	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
B. MENKUL KIYMETLER	38.624,95	0,00	0,00	0,00		10.720,22	27.904,73
1. Hisse Senetleri	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
2. Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	38.624,95	0,00	0,00	0,00		10.720,22 (1)	27.904,73
3. Kamu Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
4. Diğer Menkul Kıymetler	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
(-) 5. Menkul Kıymet Değ. Düş. Karş.	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
C. TİCARİ ALACAKLAR	2.339,44	3.412.734,59	1.454.118,77	11.482.670,93		1.944.233	14.407.630,73
1. Alıcılar	2.339,44	3.412.734,59	1.454.118,77	11.446.398,70		1.944.233 (2)	14.371.358,50
2. Alacak Senetleri	0,00	0,00	0,00	26.178,73			26.178,73
(-)3. Alacak Senetleri Reeskontu	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
4. Verilen Depozito ve Teminatlar	0,00	0,00	0,00	10.093,50			10.093,50
5. Diğer Ticari Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
6. Şüpheli Ticari Alacaklar	0,00	80.606,25	0,00	864.504,18			945.110,43
(-)7. Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı	0,00	-80.606,25	0,00	-864.504,18			-945.110,43
D. DİĞER ALACAKLAR	0,00	3.572,72	93,86	5.675,13			9.341,71
1. Ortaklardan Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
2. İştiraklerden Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
3. Bağlı Ortaklardan Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
4. Personelden Alacaklar	0,00	0,00	93,86	0,00			93,86

5. Diğer Çeşitli Alacaklar	0,00	3.572,72	0,00	5.675,13			9.247,85
(-) 6. Diğer Alacak Senetleri Reeskontu	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
7. Şüpheli Diğer Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
(-) 8. Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
E. STOKLAR	0,00	890.819,32	144.666,54	14.802.374,95			15.837.860,81
1. İlk Madde ve Malzeme	0,00	568.160,16	133.025,73	6.192.549,36			6.893.735,25
2. Yarı Mamul Stokları	0,00	147.207,61	0,00	4.811.853,25			4.959.060,86
3. Mamul Stokları	0,00	40.812,21	0,00	59.804,44			100.616,65
4. Ticari Mallar	0,00	6.676,28	11.640,81	1.087.251,10			1.105.568,19
5. Diğer Stoklar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
(-) 6. Stok Değer Düşüş Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
7. Verilen Sipariş Avansları	0,00	127.963,06	0,00	2.650.916,81			2.778.879,87
F. YILL. YAYGIN İNŞ. VE ONARIM MLY.	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
1. Yıllara Yaygın İnş. Ve Onarım Mly.	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
2. Taşeronlara Verilen Avanslar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
G. GELAYLAR GELİR VE GİDER TAH.	142,48	0,00	0,00	834.910,25			835.052,73
1. Gelecek Aylara Ait Giderler	142,48	0,00	0,00	259.694,66			259.837,14
2. Gelir Tahakkukları	0,00	0,00	0,00	575.215,59			575.215,59
H. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	0,00	1,41	120.873,44	1.502.983,09			1.623.857,94
1. Devreden KDV	0,00	0,00	26.172,92	766.107,62			792.280,54
2. İndirilecek KDV	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
3. Diğer KDV	0,00	0,00	0,00	197.018,23			197.018,23
4. Peşin Ödenen Vergiler Fonlar	0,00	1,41	78.109,73	0,00			78.111,14
5. Verilen İş Avansları	0,00	0,00	13.374,39	539.857,24			553.231,63
6. Personel Avansları	0,00	0,00	3.216,40	0,00			3.216,40
7. Sayım Tesellüm Noksanları	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
8. Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
(-) 9. Diğer Dönen Varlıklar Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
II. DURAN VARLIKLAR	38.403.756,31	3.521.016,01	353.817,67	28.014.098,12	19.494,00	28.463.147,22	41.849.034,89
A. TİCARİ ALACAKLAR	3.385,60	2.012,80	6.311,24	70.467,26			82.176,90
1. Alıcılar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
2. Alacak Senetleri	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00

(-)3. Alacak Senetleri Reeskontu	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
4. Verilen Depozito ve Teminatlar	3.385,60	2.012,80	6.311,24	70.467,26		82.176,90
(-) 5. Şüpheli Alacaklar Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
B. DİĞER ALACAKLAR	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
1. Ortaklardan Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
2. İştiraklerden Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
3. Bağlı Ortaklardan Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
4. Personelden Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
5. Diğer Çeşitli Alacaklar	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
(-) 6. Diğer Alacak Senetleri Reeskontu	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
(-) 7. Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
C. MALİ DURAN VARLIKLAR	38.280.039,03	0,00	0,00	353.938,00	28.463.147,22	10.170.829,81
1. Bağlı Menkul Kıymetler	3.935,98	0,00	0,00	0,00		3.935,98
(-) 2. Bağlı Menk. Kıym. Değ. Düş. Karş.	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
3. İştirakler	1.485.435,22	0,00	0,00	18.308,01		1.503.743,23
(-) 4. İştiraklere Sermaye Taahhüdü	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
(-) 5. İştirakler Ser.Pay.Değer Düşüş Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
6. Bağlı Ortaklıklar	36.790.667,83	0,00	0,00	335.629,99	28.463.147,22 (1)	8.663.150,60
(-) 7. Bağlı Ortaklıklar Serm. Taah.	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
(-) 8. Bağlı Ortaklıklar Ser.Pay. Düşüş. Karş.	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
9. Diğer Mali Duran Varlıklar	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
10. Verilen Avanslar	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
D. MADDİ DURAN VARLIKLAR	113.327,72	3.492.368,43	338.751,28	27.470.682,77		31.415.130,20
1. Arazi ve Arsalar	113.327,72	1.900.723,35	105.889,61	1.312.378,51		3.432.319,19
2. Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	0,00	881.166,70	0,00	1.299.914,17		2.181.080,87
3. Binalar	0,00	16.708.323,47	0,00	4.657.056,17		21.365.379,64
4. Makina, Tesis ve Cihazlar	0,00	17.439.635,45	396.008,00	105.639.622,19		123.475.265,64
5. Taşıtlar	0,00	22.409,54	0,00	872.578,82		894.988,36
6. Döşeme ve Demirbaşlar	0,00	302.925,14	31.998,13	1.677.299,21		2.012.222,48
7. Diğer Maddi Duran Varlıklar	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
(-) 8. Birikmiş Amortismanlar	0,00	-33.762.815,22	-195.144,46	-96.358.957,31		-130.316.916,99
9. Yapılmakta Olan Yatırımlar	0,00	0,00	0,00	8.370.791,01		8.370.791,01
10. Verilen Sipariş Avansları	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIK.	7.003,96	25.536,19	8.755,15	105.883,93	19.494,00	166.673,23
1. Haklar	9.322,03	28.744,06	9.313,97	14.900,22		62.280,28
2. Şerefiye	0,00	0,00	0,00	0,00	19.494,00 (1)	19.494,00
3. Kuruluş ve Örgütlenme Gideri	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
4. Araştırma Geliştirme Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
5.Özel Maliyetler	0,00	0,00	0,00	3.744.908,53		3.744.908,53
6.Diğ.Maddi Olm.Duran Varlık	6.248,75	5.128,05	0,00	406.549,43		417.926,23
(-) 7. Birikmiş Amortismanlar	-8.566,82	-8.335,92	-558,82	-4.060.474,25		-4.077.935,81
8. Verilen Avanslar	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
F.ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKL.	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
1. Arama Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
2. Hazırlık ve Geliştirme Giderleri	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
3. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
(-) 4. Birikmiş Tükenme Payları	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
5. Verilen Avanslar	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
G. GEL.YIL. AİT GELİR VE GİDER TAH.	0,00	1.098,59	0,00	13.126,16		14.224,75
1. Gelecek Yıll. Ait Giderler	0,00	1.098,59	0,00	13.126,16		14.224,75
2. Gelir Tahakkukları	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
H. DİĞER DURAN VARLIKLAR	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
1. Gel. Yıll. İnd. KDV	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
2. Diğer KDV	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
3. Gelecek Yıllar İhtiyacı Stoklar	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
4. Elden Çıkarılacak Stoklar ve MDV'lar	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
5. Peşin Ödenen Vergiler Fonlar	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
6. Diğer Çeşitli Duran Varlıklar	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
						0,00
AKTİF TOPLAMI	38.446.920,65	8.269.104,08	2.074.148,59	66.558.476,57		84.950.043,45
NAZİM HESAPLAR	22.728,00	173.161,30	13.922,80	2.001.626,37		2.211.438,47
GENEL TOPLAM	38.469.648,65	8.442.265,38	2.088.071,39	68.560.102,94		87.161.481,92

... BİLANÇOSU / BALANCE - SHEET	A	B	C	D	ELİMİNASYON DÜZELTMELERİ		KONSOLİDE BİLANÇO
					BORÇ	ALACAK	
PASİF							
I. KISA VADELİ YAB.KAYNAKLAR	1.036.281,19	3.641.722,31	417.288,51	19.259.337,78	1.954.953,22		22.399.676,57
A. MALİ BORÇLAR	436.762,50	12.565,08	34.451,46	168.594,84	10.720,22		641.653,66
1. Banka Kredileri	436.762,50	0,00	34.451,46	115.521,66			586.735,62
2. Uzun Vade Kredi Ana Para Taksit	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
3. Tahvil, Ana Para Borç Taksit Faiz.	0,00	12.565,08	0,00	0,00	10.720,22 (1)		1.844,86
4. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
5. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
(-) 6. Menkul Kıymetler İhraç Farkı	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
7. Diğer Mali Borçlar	0,00	0,00	0,00	53.073,18			53.073,18
B. TİCARİ BORÇLAR	441.409,90	1.824.559,15	264.505,96	10.644.501,81	1.944.233		11.230.743,82
1. Satıcılar	441.409,90	1.306.162,84	264.505,96	10.644.501,81	1.944.233 (2)		10.712.347,51
2. Borç Senetleri	0,00	518.396,31	0,00	0,00			518.396,31
(-) 3. Borç Senetleri Reeskontu	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
4. Alınan Depozito ve Teminatlar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
5. Diğer Ticari Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
C. DİĞER BORÇLAR	0,00	1.672.890,76	762,25	2.853.729,58			4.527.382,59
1. Ortaklara Borçlar	0,00	1.672.890,76	0,00	188.908,41			1.861.799,17
2. İştiraklere Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
3. Bağlı Ortaklara Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
4. Personele Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
5. Kısa Vadeli Diğer Borçlar	0,00	0,00	762,25	2.664.821,17			2.665.583,42
(-) 6. Diğer Borç Senetleri Reeskontu	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
D. ALINAN AVANSLAR	0,00	0,00	0,00	4.854.738,62			4.854.738,62
1. Alınan Sipariş avansları	0,00		0,00	4.854.738,62			4.854.738,62
2. Alınan Diğer Avanslar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
E. YILL. YAYG. İNŞ. VE ONARIM HAKEDİŞLERİ	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
1. Yıllara Yayg. İnş. Ve Onarım Hakedişleri	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
F. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞ.YÜK.	147.959,53	109.403,32	52.620,16	256.557,32			566.540,33
1. Ödenecek Vergi Fon ve Kesintiler	147.959,53	97.786,72	15.854,33	126.163,93			387.764,51

2. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	0,00	11.616,60	36.765,83	130.393,39	178.775,82
3. Vadesi Geçmiş Ertelen. veya Taksit. Vergi ve Diğer Yükümlülük	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Diğer Yükümlülük	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	0,00	0,00	0,00	14.755,60	14.755,60
1. Dönem Karı Vergi ve Yas. Yük. Karşılıkları	659.726,21	227.886,23	118.097,65	1.784.484,21	2.790.194,30
(-) 2. Dönem Karı. Peşin Öd. Vergi ve Diğ. Yük.	-659.726,21	-227.886,23	-118.097,65	-1.769.728,61	-2.775.438,70
3. Kıdem Tazminatı Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Maliyet Giderleri Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6. Diğer Borç ve Gider Karşılığı	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
H. GELECEK AYLARA AİT GELİR VE GİDER TAHAKKUKLARI	10.149,26	22.304,00	64.948,68	464.618,10	562.020,04
1. Gelecek Aylara Ait Gelirler	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Gider Tahakkukları	10.149,26	22.304,00	64.948,68	464.618,10	562.020,04
LDİĞER KISA VAD. YAB.KAYNAK.	0,00	0,00	0,00	1.841,91	1.841,91
1. Hesaplanan KDV	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Diğer KDV	0,00	0,00	0,00	1.841,91	1.841,91
3. Merkez ve Şubeler Cari Hesabı	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Sayım Tesellüm Fazlaları	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II. UZUN VADELİ YAB.KAYNAKLAR	14.817.258,66	128.099,30	323.155,15	19.001.707,57	34.270.220,68
A. MALİ BORÇLAR	0,00	0,00	0,00	17.723.786,32	17.723.786,32
1. Banka Kredileri	0,00	0,00	0,00	17.635.027,25	17.635.027,25
2. Çıkarılmış Tahviller	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
(-) 4. Menkul Kıymetler İhraç Farkı	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Diğer Mali Borçlar	0,00	0,00	0,00	88.759,07	88.759,07
B. TİCARİ BORÇLAR	14.817.258,66	0,00	0,00	0,00	14.817.258,66
1. Satıcılar	14.817.258,66	0,00	0,00	0,00	14.817.258,66
2. Borç Senetleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
(-) 3. Borç Senetleri Reeskontu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

4. Alınan Depozito ve Teminatlar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
5. Diğer Ticari Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
C. DİĞER BORÇLAR	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
1. Ortaklara Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
2. İştiraklere Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
3. Bağlı Ortaklara Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
4. Diğer Çeşitli Borçlar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
(-) 5. Diğer Borç Senetleri Reeskontu	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
6. Kamuya Olan Ertelen. veya Taksit.Borçlar Vergi ve Diğer Yükümlülük	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
D. ALINAN AVANSLAR	0,00	28.030,60	0,00	0,00			28.030,60
1. Alınan Sipariş avansları	0,00	28.030,60	0,00	0,00			28.030,60
2. Alınan Diğer Avanslar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
E. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	0,00	100.068,70	323.155,15	1.277.921,25			1.701.145,10
1. Kıdem Tazminatı Karşılıkları	0,00	100.068,70	323.155,15	1.277.921,25			1.701.145,10
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
F. GEL.YILAİT GELİR VE GİDER TAH.	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
1. Gelecek Yıll.Ait Gelirler	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
2. Gider Tahakkukları	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
G.DİĞER UZUN VAD. YAB.KAYNAK.	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
1. Gelecek Yıll.Erte.veya Terkin KDV	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
2. Diğer Uzun Vade Yab.Kaynaklar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
III. ÖZKAYNAKLAR	22.593.380,80	4.499.282,47	1.333.704,93	28.297.431,22	29.840.247,43	417.035,11	27.300.587,09
A.ÖDENMİŞ SERMAYE	16.653.000,00	3.531.999,05	21.315,75	28.604.472,00	29.368.528,37		19.442.258,43
1. Sermaye	16.653.000,00	122.100,00	10.000,00	28.604.472,00	28.443.653,22 (1) / 303.638,72 (8)		16.642.280,06
1. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	0,00	3.409.899,05	11.315,75	0,00	477.951,66 (8)		2.943.363,14
B. SERMAYE YEDEKLERİ	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
1. Hisse Senedi İhraç Primleri	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
2. Hisse Senedi İptal Karları	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
3. M.D.V Yeniden Değerleme Artışları	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00

4. İştirakler Yen. Değer. Artışları	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
5. Sermaye Yedekleri	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
C. KAR YEDEKLERİ	3.283.309,14	106.087,07	824.531,00	8.730.603,81		417.035,11	13.361.566,13
1. Yasal Yedekler	320.317,19	106.087,07	3.374,46	1.107.730,25	26.098,2 (8)		1.511.410,77
2. Statü Yedekleri	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
3. Olağanüstü Yedekler	2.962.991,95	0,00	821.156,54	7.622.873,56	117.286,57 (8)		11.289.735,48
4. Diğer Kar Yedekler	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
5. Özel Fonlar	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
D. GEÇMİŞ YILLAR KARLARI(enf.farkı)	0,00	0,00	26.621,03	0,00	1.331,05 (8)		25.289,98
E. GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI (-)	0,00	0,00	0,00	-15.864.889,47	(158.648,9) (8)		-15.706.240,57
F. DÖNEM NET KARI (ZARARI)	2.657.071,66	861.196,35	461.237,15	6.827.244,88	628.936,91 (8)		10.177.813,12
IV. AZINLIK PAYLARI						979.559,10 (8)	979.559,10
PASİF TOPLAMI	38.446.920,65	8.269.104,08	2.074.148,59	66.558.476,57			84.950.043,45
NAZİM HESAPLAR	22.728,00	173.161,30	13.922,80	2.001.626,37			2.211.438,47
GENEL TOPLAM	38.469.648,65	8.442.265,38	2.088.071,39	68.560.102,94			87.161.481,92

Şekil 25. A, B, C, D Şirketleri Konsolidasyon İşlemleri Gelir Tablosu Çalışma Tablosu

... GELİR / GİDER TABLOSU (YTL)	A	B	C	D	ELİMİNASYON DÜZELTMELERİ		KONSOLİDE GELİR TABLOSU
					BORÇ	ALACAK	
A. BRUT SATIŞLAR	611.309,55	9.713.496,34	4.280.110,29	83.075.903,38	3.441.633,96		94.239.185,60
1. YURTİÇİ SATIŞLAR	611.309,55	9.370.270,44	2.851.495,24	77.728.220,12	3.441.633,96		87.119.661,39
(a) Ürün Satışları	0,00	8.238.599,43	2.814.031,17	73.831.576,69	2.372.478,91 (5)		82.511.728,38
(b) Ticari Mal Satışları	36.673,14	592.072,01	37.464,07	3.442.614,11	39.549,89 (5)		4.069.273,44
(c) Diğer Satışlar	574.636,41	539.599,00	0,00	454.029,32	615.006,83 (6)		953.257,90
2. YURTDIŞI SATIŞLAR	0,00	343.225,90	0,00	5.133.454,58			5.476.680,48
(a) Ürün Satışları	0,00	335.910,70	0,00	5.127.730,63			5.463.641,33
(b) Ticari Mal Satışları	0,00	7.315,20	0,00	5.723,95			13.039,15
3. HİZMET SATIŞLARI	0,00	0,00	1.428.615,05	214.228,68	414.598,33 (6)		1.228.245,40
4. DİĞER SATIŞLAR	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
Vade Farkları	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
Navlun Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
B. SATIŞTAN İNDİRİMLER (-)	0,00	1.393.575,62	306.584,19	6.971.430,32			8.671.590,13
1. İADELER	0,00	2.065,06	0,00	34.502,89			36.567,95
(a) Ürün Satış İadeleri	0,00	2.065,06	0,00	32.300,66			34.365,72
(b) Ticari Mal Satış İadeleri	0,00	0,00	0,00	2.202,23			2.202,23
2. İSKONTOLAR	0,00	77.845,14	306.584,19	388.745,03			773.174,36
(a) Ürün Satış İsk.	0,00	77.845,14	306.584,19	374.503,09			758.932,42
(b) Ticari Mal Satış İsk.	0,00	0,00	0,00	14.241,94			14.241,94
3. NAKLİYELER	0,00	1.313.665,42	0,00	6.548.182,40			7.861.847,82
(a) Ürün Satış Nakl.	0,00	1.053.034,35	0,00	6.244.184,31			7.297.218,66
(b) Ticari Mal Satış Nakl.	0,00	260.631,07	0,00	303.998,09			564.629,16
C. NET SATIŞLAR	611.309,55	8.319.920,72	3.973.526,10	76.104.473,06			89.009.229,43
D. SATIŞLARIN MALİYETİ	609.542,83	6.755.636,65	3.373.735,46	57.197.147,03		3.027.032,63	64.909.029,35
1. SATILAN MAL MALİYETİ	35.203,37	6.235.233,74	2.131.461,23	52.501.104,10		3.313.740,40	57.589.262,05

(a) Ürün Satış Mly.	0,00	5.969.803,34	2.101.317,66	54.131.014,31		2372478,91 (5)	59.829.656,41
(b) Ticari Mal Satış Mly.	35.203,37	265.430,40	30.143,57	2.632.200,30		395.46,89 (5)	2.923.430,75
2.YURT DIŞI SATIŞ MLYT.	0,00	257.343,77	0,00	4.262.110,51			4.519.454,28
(a) Ürün Satış Mly.	0,00	255.591,87	0,00	4.255.243,23			4.510.835,10
(b) Ticari Mal Satış Mly.	0,00	1.751,90	0,00	6.867,28			8.619,18
3. SATILAN HİZMET MALİYETİ	574.339,46	0,00	1.242.274,23	0,00		286.707,77 (6)	1.529.905,92
4. DİĞER SATIŞLARIN MALİYETİ	0,00	520.402,91	0,00	433.932,42		615.006,83 (6)	339.328,50
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	1.766,72	1.564.284,07	599.790,64	18.907.326,03			21.073.167,45
E. FAALİYET GİDERLERİ (-)	94.034,92	683.558,35	173.630,12	8.126.637,22		127.890,56	8.949.970,05
1. Araştırma ve Geliştirme Gid.	0,00	0,00	0,00	110.518,69		44.092,7 (6)	66.425,99
2. Pazarlama,Satış ve Dağ. Gid.	0,00	357.674,71	0,00	4.867.073,69			5.140.950,54
3. Genel Yönetim Gid.	94.034,92	325.883,64	173.630,12	3.149.044,84		83.797,86 (6)	3.658.795,66
FAALİYET KARI VEYA ZARARI	-92.268,20	880.725,72	426.160,52	10.780.688,81			11.995.306,84
F. DİĞER FAALİ. OLAĞAN GELİR VE KARLAR	4.069.325,98	309.609,73	164.718,80	2.567.370,55	327.942,42		6.783.082,64
1. İştiraklerden Temettü Gelirleri	38.624,95	0,00	0,00	381.310,16			419.935,11
3. Faiz Gelirleri	867.000,00	77.471,01	0,00	72.613,53	176.900,63 (3)		840.183,91
5. Konusu Kalm. Krş.lıklar	1.740,72	40.365,69	0,00	37.000,00			79.106,41
7. Kambiyo Karları	3.000.124,25	14.124,00	0,00	0,00			3.014.248,25
8. Vade Farkı Gelirleri	0,00	191.763,65	164.706,00	1.698.723,72	151.041,79 (4)		1.904.151,58
9. Faal. İlgili Diğ. Olağan Gel. Ve Karl.	161.836,06	0,00	12,80	377.723,14			539.572,00
G. DİĞER FAALİ. OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	543.164,32	50.421,23	1,61	953.248,60			1.546.835,76
2. Karşılık Giderleri	0,00	12.861,57	0,00	406.490,90			419.352,47
4. Kambiyo Zararları	543.151,22	10.542,28	0,00	540.833,37			1.094.526,87
6. Diğere Olağan Gid. Ve Zararl.	13,10	27.017,38	1,61	5.924,33			32.956,42
H. FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	108.606,72	14.614,02	10.494,52	2.783.433,80		327.942,42	2.589.206,64
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	108.606,72	14.614,02	10.494,52	2.783.433,80		327.942,42	2.589.206,64
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00

OLAĞAN KAR VEYA ZARAR	3.325.286,74	1.125.300,20	580.383,19	9.611.376,96		14.642.347,09
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	604,75	6.093,27	708,34	810.676,23		818.082,59
1. Önceki Dönem Gelir ve Kârları	0,00	0,00	0,00	413,00		413,00
2. Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	604,75	6.093,27	708,34	810.263,23		817.669,59
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	9.093,62	42.310,89	1.756,73	1.810.324,10		1.863.485,34
1. Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları (-)	0,00	39.200,14	746,12	1.115.018,08		1.154.964,34
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	35,26	2.991,86	163,44	14.354,53		17.545,09
3. Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar	9.058,36	118,89	847,17	680.951,49		690.975,91
DÖNEM KARI VEYA ZARARI	3.316.797,87	1.089.082,58	579.334,80	8.611.729,09		13.310.233,56
K. DÖN. KARI VERGİ VE YASAL YÜK KARŞILI.	659.726,21	227.886,23	118.097,65	1.784.484,21		2.790.194,30
DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI	2.657.071,66	861.196,35	461.237,15	6.827.244,88		10.520.039,26
AZINLIK KAR PAYLARI	0,00	0,00	0,00	0,00	-211.901,80	-211.901,80
KONSOLİDE EDİLMİŞ KAR	0,00	0,00	0,00	0,00		10.308.137,46

Şekil 26. A Holding Şirketi Konsolide Bilançosu

... KONSOLİDE BİLANÇOSU / BALANCE - SHEET		
A K T İ F		-
I. DÖNEN VARLIKLAR		43.101.008,56
A. HAZIR DEĞERLER		10.359.359,91
1. Kasa	46.109,54	
2. Alınan Çekler	10.786.407,19	
3. Bankalar	4.153.377,61	
(-) 4. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri	-4.626.534,43	
5. Diğer HAZIR DEĞERLER	0,00	
B. MENKUL KIYMETLER		27.904,73
1. Hisse Senetleri	0,00	
2. Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	27.904,73	
3. Kamu Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	0,00	
4. Diğer Menkul Kıymetler	0,00	
(-) 5. Menkul Kıymet Değ. Düş. Karş.	0,00	
C. TİCARİ ALACAKLAR		14.407.630,73
1. Alıcılar	14.371.358,50	
2. Alacak Senetleri	26.178,73	
(-)3. Alacak Senetleri Reeskontu	0,00	
4. Verilen Depozito ve Teminatlar	10.093,50	
5. Diğer Ticari Alacaklar	0,00	
6. Şüpheli Ticari Alacaklar	945.110,43	
(-)7. Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı	-945.110,43	
D. DİĞER ALACAKLAR		9.341,71
1. Ortaklardan Alacaklar	0,00	
2. İştiraklerden Alacaklar	0,00	
3. Bağlı Ortaklardan Alacaklar	0,00	
4. Personelden Alacaklar	93,86	
5. Diğer Çeşitli Alacaklar	9.247,85	
(-) 6. Diğer Alacak Senetleri Reeskontu	0,00	
7. Şüpheli Diğer Alacaklar	0,00	
(-) 8. Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı	0,00	
E. STOKLAR		15.837.860,81
1. İlk Madde ve Malzeme	6.893.735,25	
2. Yarı Mamul Stokları	4.959.060,86	
3. Mamul Stokları	100.616,65	
4. Ticari Mallar	1.105.568,19	
5. Diğer Stoklar	0,00	
(-) 6. Stok Değer Düşüş Karşılığı	0,00	
7. Verilen Sipariş Avansları	2.778.879,87	
F. YILL. YAYGIN İNŞ. VE ONARIM MLY.		0,00
1. Yıllara Yaygın İnş. Ve Onarım Mly.	0,00	
2. Taşeronlara Verilen Avanslar	0,00	
G. GEL.AYLAR GELİR VE GİDER TAH.		835.052,73
1. Gelecek Aylara Ait Giderler	259.837,14	

2. Gelir Tahakkukları	575.215,59	
H. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR		1.623.857,94
1. Devreden KDV	792.280,54	
2. İndirilecek KDV	0,00	
3. Diğer KDV	197.018,23	
4. Peşin Ödenen Vergiler Fonlar	78.111,14	
5. Verilen İş Avansları	553.231,63	
6. Personel Avansları	3.216,40	
7. Sayım Tesellüm Noksanları	0,00	
8. Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar	0,00	
(-) 9. Diğer Dönen Varlıklar Karşılığı	0,00	
II. DURAN VARLIKLAR		41.849.034,89
A. TİCARİ ALACAKLAR		82.176,90
1. Alıcılar	0,00	
2. Alacak Senetleri	0,00	
(-)3. Alacak Senetleri Reeskontu	0,00	
4. Verilen Depozito ve Teminatlar	82.176,90	
(-) 5. Şüpheli Alacaklar Karşılığı	0,00	
B. DİĞER ALACAKLAR		0,00
1. Ortaklardan Alacaklar	0,00	
2. İştiraklerden Alacaklar	0,00	
3. Bağlı Ortaklardan Alacaklar	0,00	
4. Personelden Alacaklar	0,00	
5. Diğer Çeşitli Alacaklar	0,00	
(-) 6. Diğer Alacak Senetleri Reeskontu	0,00	
(-) 7. Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı	0,00	
C. MALİ DURAN VARLIKLAR		10.170.829,81
1. Bağlı Menkul Kıymetler	3.935,98	
(-) 2. Bağlı Menk. Kıym. Değ. Düş. Karş.	0,00	
3. İştirakler	1.503.743,23	
(-) 4. İştiraklere Sermaye Taahhüdü	0,00	
(-) 5. İştirakler Ser.Pay.Değer Düşüş Karşılığı	0,00	
6. Bağlı Ortaklıklar	8.663.150,60	
(-) 7. Bağlı Ortaklıklar Serm. Taah.	0,00	
(-) 8. Bağlı Ortaklıklar Ser.Pay. Düşüş. Karş.	0,00	
9. Diğer Mali Duran Varlıklar	0,00	
10. Verilen Avanslar	0,00	
D. MADDİ DURAN VARLIKLAR		31.415.130,20
1. Arazi ve Arsalar	3.432.319,19	
2. Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	2.181.080,87	
3. Binalar	21.365.379,64	
4. Makina, Tesis ve Cihazlar	123.475.265,64	
5. Taşıtlar	894.988,36	
6. Döşeme ve Demirbaşlar	2.012.222,48	
7. Diğer Maddi Duran Varlıklar	0,00	
(-) 8. Birikmiş Amortismanlar	-130.316.916,99	
9. Yapılmakta Olan Yatırımlar	8.370.791,01	
10. Verilen Sipariş Avansları	0,00	
E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIK.		166.673,23

1. Haklar	62.280,28	
2. Şerhiye	19.494,00	
3. Kuruluş ve Örgütlenme Gideri	0,00	
4. Araştırma Geliştirme Giderleri	0,00	
5.Özel Maliyetler	3.744.908,53	
6.Diğ.Maddi Olm.Duran Varlık	417.926,23	
(-) 7. Birikmiş Amortismanlar	-4.077.935,81	
8. Verilen Avanslar	0,00	
F.ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKL.		0,00
1. Arama Giderleri	0,00	
2. Hazırlık ve Geliştirme Giderleri	0,00	
3. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar	0,00	
(-) 4. Birikmiş Tükenme Payları	0,00	
5. Verilen Avanslar	0,00	
G. GEL.YIL.ĀİT GELİR VE GİDER TAH.		14.224,75
1. Gelecek Yıll.Āit Giderler	14.224,75	
2.Gelir Tahakkukları	0,00	
H.DİĞER DURAN VARLIKLAR		0,00
1.Gel.Yıll.İnd. KDV	0,00	
2. Diğer KDV	0,00	
3. Gelecek Yıllar İhtiyacı Stoklar	0,00	
4. Elden çıkarılacak stoklar ve MDV'lar	0,00	
5. Peşin Ödenen Vergiler Fonlar	0,00	
6. Diğer Çeşitli Duran Varlıklar	0,00	
AKTİF TOPLAMI		84.950.043,45
NAZIM HESAPLAR		2.211.438,47
GENEL TOPLAM		87.161.481,92

... KONSOLİDE BİLANÇOSU / BALANCE - SHEET		
PASİF		
I. KISA VADELİ YAB.KAYNAKLAR		22.399.676,57
A. MALİ BORÇLAR		641.653,66
1. Banka Kredileri	586.735,62	
2. Uzun Vade Kredi Ana Para Taksit	0,00	
3. Tahvil, Ana Para Borç Taksit Faiz.	1.844,86	
4. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	0,00	
5. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0,00	
(-) 6. Menkul Kıymetler İhraç Farkı	0,00	
7. Diğer Mali Borçlar	53.073,18	
B. TİCARİ BORÇLAR		11.230.743,82
1. Satıcılar	10.712.347,51	
2. Borç Senetleri	518.396,31	
(-) 3. Borç Senetleri Reeskontu	0,00	

4. Alınan Depozito ve Teminatlar	0,00	
5. Diğer Ticari Borçlar	0,00	
C. DİĞER BORÇLAR		4.527.382,59
1. Ortaklara Borçlar	1.861.799,17	
2. İştiraklere Borçlar	0,00	
3. Bağlı Ortaklara Borçlar	0,00	
4. Personele Borçlar	0,00	
5. Kısa Vadeli Diğer Borçlar	2.665.583,42	
(-) 6. Diğer Borç Senetleri Reeskontu	0,00	
D. ALINAN AVANSLAR		4.854.738,62
1. Alınan Sipariş avansları	4.854.738,62	
2. Alınan Diğer Avanslar	0,00	
E. YILL. YAYG. İNŞ. VE ONARIM HAKEDİŞLERİ		0,00
1. Yıllara Yayg. İnş. Ve Onarım Hakedişleri	0,00	
F. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞ.YÜK.		566.540,33
1. Ödenecek Vergi Fon ve Kesintiler	387.764,51	
2. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	178.775,82	
3. Vadesi Geçmiş Ertelen. veya Taksit. Vergi ve Diğer Yükümlülük	0,00	
4. Diğer Yükümlülük	0,00	
G. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		14.755,60
1. Dönem Karı Vergi ve Yas. Yük. Karşılıkları	2.790.194,30	
(-) 2. Dönem Karı. Peşin Öd. Vergi ve Diğ. Yük.	-2.775.438,70	
3. Kıdem Tazminatı karşılığı	0,00	
5. Maliyet Giderleri Karşılığı	0,00	
6. Diğer Borç ve Gider Karşılığı	0,00	
H. GELECEK AYLARA AİT GEL. VE GİD. TAHAK.		562.020,04
1. Gelecek Aylara Ait Gelirler	0,00	
2. Gider Tahakkukları	562.020,04	
I. DİĞER KISA VAD. YAB. KAYNAK.		1.841,91
1. Hesaplanan KDV	0,00	
2. Diğer KDV	1.841,91	
3. Merkez ve Şubeler Cari Hesabı	0,00	
4. Sayım Tesellüm Fazlaları	0,00	
5. Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar	0,00	
II. UZUN VADELİ YAB. KAYNAKLAR		34.270.220,68
A. MALİ BORÇLAR		17.723.786,32
1. Banka Kredileri	17.635.027,25	
2. Çıkarılmış Tahviller	0,00	
3. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0,00	
(-) 4. Menkul Kıymetler İhraç Farkı	0,00	
5. Diğer Mali Borçlar	88.759,07	
B. TİCARİ BORÇLAR		14.817.258,66
1. Satıcılar	14.817.258,66	
2. Borç Senetleri	0,00	
(-) 3. Borç Senetleri Reeskontu	0,00	
4. Alınan Depozito ve Teminatlar	0,00	
5. Diğer Ticari Borçlar	0,00	
C. DİĞER BORÇLAR		0,00

1. Ortaklara Borçlar	0,00	
2. İştiraklere Borçlar	0,00	
3. Bağlı Ortaklara Borçlar	0,00	
4. Diğer Çeşitli Borçlar	0,00	
(-) 5. Diğer Borç Senetleri Reeskontu	0,00	
6. Kamuya Olan Ertelen. veya Taksit.Borçlar	0,00	
Vergi ve Diğer Yükümlülük	0,00	
D. ALINAN AVANSLAR		28.030,60
1. Alınan Sipariş avansları	28.030,60	
2. Alınan Diğer Avanslar	0,00	
E. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		1.701.145,10
1. Kıdem Tazminatı Karşılıkları	1.701.145,10	
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	0,00	
F. GEL.YIL.AİT GELİR VE GİDER TAH.		0,00
1. Gelecek Yıll.Ait Gelirler	0,00	
2. Gider Tahakkukları	0,00	
G.DİĞER UZUN VAD. YAB.KAYNAK.		0,00
1. Gelecek Yıll.Erte.veya Terkin KDV	0,00	
2. Diğer Uzun Vade Yab.Kaynaklar	0,00	
III. ÖZKAYNAKLAR		27.300.587,09
A.ÖDENMİŞ SERMAYE		19.442.258,43
1. Sermaye	16.642.280,06	
1. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	2.943.263,14	
B. SERMAYE YEDEKLERİ		0,00
1. Hisse Senedi İhraç Primleri	0,00	
2. Hisse Senedi İptal Karları	0,00	
3. M.D.V Yeniden Değerleme Artışları	0,00	
4. İştirakler Yen. Değer. Artışları	0,00	
5. Sermaye Yedekleri	0,00	
C. KAR YEDEKLERİ		13.361.566,13
1. Yasal Yedekler	1.511.410,77	
2. Statü Yedekleri	0,00	
3. Olağanüstü Yedekler	11.289.735,48	
4. Diğer Kar Yedekler	0,00	
5. Özel Fonlar	0,00	
D. GEÇMİŞ YILLAR KARLARI(enf.farkı)		25.289,98
E. GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI (-)		-15.706.240,57
F. DÖNEM NET KARI (ZARARI)		10.177.813,12
IV. AZINLIK PAYLARI		979.559,10
PASİF TOPLAMI		84.950.043,45
NAZİM HESAPLAR		2.211.438,47
GENEL TOPLAM		87.161.481,92

Şekil 27. A Holding Şirketi Konsolide Gelir Tablosu

.... KONSOLİDE GELİR / GİDER TABLOSU (YTL)		
A. BRUT SATIŞLAR		94.239.185,60
1. YURTIÇİ SATIŞLAR		87.119.661,39
(a) Ürün Satışları	82.511.728,38	
(b) Ticari Mal Satışları	4.069.273,44	
(c) Diğer Satışlar	953.257,90	
2. YURTDIŞI SATIŞLAR		5.476.680,48
(a) Ürün Satışları	5.463.641,33	
(b) Ticari Mal Satışları	13.039,15	
3. HİZMET SATIŞLARI		1.228.245,40
4. DİĞER SATIŞLAR		0,00
Vade Farkları	0,00	
Navlun Gelirleri	0,00	
B. SATIŞTAN İNDİRİMLER (-)		8.671.590,13
1. İADELER		36.567,95
(a) Ürün Satış İadeleri	34.365,72	
(b) Ticari Mal Satış İadeleri	2.202,23	
2. İSKONTOLAR		773.174,36
(a) Ürün Satış İsk.	758.932,42	
(b) Ticari Mal Satış İsk.	14.241,94	
3. NAKLİYELER		7.861.847,82
(a) Ürün Satış Nakl.	7.297.218,66	
(b) Ticari Mal Satış Nakl.	564.629,16	
C. NET SATIŞLAR		89.009.229,43
D.SATIŞLARIN MALİYETİ		64.909.029,35
1. SATILAN MAL MALİYETİ		57.589.262,05
(a) Ürün Satış Mly.	59.829.656,41	
(b) Ticari Mal Satış Mly.	2.923.430,75	
2.YURT DIŞI SATIŞ MLYT.		4.519.454,28
(a) Ürün Satış Mly.	4.510.835,10	
(b) Ticari Mal Satış Mly.	8.619,18	
3. SATILAN HİZMET MALİYETİ		1.529.905,92
4. DİĞER SATIŞLARIN MALİYETİ		339.328,50
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI		21.073.167,45
E. FAALİYET GİDERLERİ (-)		8.949.970,05

1.	Araştırma ve Geliştirme Gid.	66.425,99	
2.	Pazarlama,Satış ve Dağ. Gid.	5.140.950,54	
3.	Genel Yönetim Gid.	3.658.795,66	
	FAALİYET KARI VEYA ZARARI		11.995.306,84
	F. DİĞER FAALİ. OLAĞAN GELİR VE KARLAR		6.783.082,64
1.	İştiraklerden Temettü Gelirleri	419.935,11	
3.	Faiz Gelirleri	840.183,91	
5.	Konusu Kalm. Krş.lıklar	79.106,41	
7.	Kambiyo Karları	3.014.248,25	
8.	Vade Farkı Gelirleri	1.904.151,58	
9.	Faal. İlgili Diğ. Olağan Gel. Ve Karl.	539.572,00	
	G. DİĞER FAALİ. OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)		1.546.835,76
2.	Karşılık Giderleri	419.352,47	
4.	Kambiyo Zararları	1.094.526,87	
6.	Diğer Olağan Gid. Ve Zararl.	32.956,42	
	H. FİNANSMAN GİDERLERİ (-)		2.589.206,64
1.	Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	2.589.206,64	
2.	Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	0,00	
	OLAĞAN KAR VEYA ZARAR		14.642.347,09
	I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR		818.082,59
1.	Önceki Dönem Gelir ve Kârları	413,00	
2.	Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	817.669,59	
	J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)		1.863.485,34
1.	Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları (-)	1.154.964,34	
2.	Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	17.545,09	
3.	Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar	690.975,91	
	DÖNEM KARI VEYA ZARARI		13.310.233,56
	K. DÖN. KARI VERGİ VE YASAL YÜK KARŞILI.		2.790.194,30
	DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI		10.520.039,26
	AZINLIK KAR PAYLARI		-211.901,80
	KONSOLİDE EDİLMİŞ KAR		10.308.137,46

SONUÇ

Dünya ekonomik gelişme süreci, işletmelerin bir takım ekonomik ortaklıklar içine girmelerine neden olmuş, bu büyüme hareketi içinde holding şirketleri ortaya çıkmıştır. Holding şirketleri güçlü mali yapıları nedeniyle zaman içerisinde birer ekonomik güç haline almışlardır. Bu nedenle dünyada ve ülkemizde holdingler desteklenmekte ve itibar görmektedirler.

Ekonomi içerisindeki güçlü dinamikler olarak öne çıkan holding oluşumlarının gerçek mali yapılarının, topluluk içerisindeki şirketlerin hazırlamış oldukları bireysel mali tabloların analiz edilmesiyle görülmesi kesin ve anlamlı bir sonucu ortaya koyamaz. Bu durum, konsolidasyon işlemlerinin holdingin gerçek mali yapısını görebilmek için vazgeçilmez olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde konsolide finansal tabloların hazırlanmasıyla ilgili geçerli olan muhasebe standardı, 27 Numaralı ‘Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı’dır. Bu standart Türkiye’nin AB’ye uyum süreci kapsamında TMSK’nın çevirisini yapmış olduğu 27 Numaralı IFRS’in aynısıdır. BDDK ve SPK’nın da kendilerine tabi işletmelerin muhasebe işlemlerini TMS ile uyumlu hale getirmeleri, TTK’nun TMS ile uyumlu olacağını gösteren ilgili maddeyi yayınlaması, araştırmamızda konsolidasyon ve konsolide finansal tabloların hazırlanmasıyla ilgili başka bir mevzuat ya da kanunu incelememizi gereksiz kılmıştır.

TMSK’nın yapmış olduğu atılım ve uluslararası muhasebe standartlarının Türkiye’ye entegrasyonu yabancı yatırımcıların analizlerinde anlaşılabilir sonuçlar çıkartabilmelerinde de olumlu rol oynayabilmektedir.

Konsolidasyon işlemleri ve konsolide mali tabloların hazırlanması konusunda ilgili ülkemizde yasal bir zorunluluk bulunmamaktadır. Bu nedenle konsolide tablolar, holding yönetiminin talebiyle hazırlanıp, ilgililere sunulmaktadır. Ülkemizdeki yasal mevzuat incelendiğinde holdingler için de ayrıca düzenlenmiş bir yasanın bulunmadığı, sadece TTK 466. Madde’de bir cümle ile geçtiğini görmekteyiz. Kanımızca, ileride holdingler ile ilgili bir düzenlemenin yapılması, belki de denetimlerinin bağımsız bir kuruluş vasıtasıyla bu yasal düzenleme kapsamında gerçekleştirilerek, denetim etkinliği sağlanması olumlu olacaktır. Böylece holdinglerin güçlü mali yapılarının vermiş olduğu itibarla, piyasadan bulabilecekleri fon kaynaklarının etkin kullanılabilmesi

sağlanabilecek, ülke içi fon kaynaklarının, doğru yatırımlara aktarılması, gerekli alanlara yönlendirilmesine imkan tanıyacaktır. Ayrıca, holding çatısı altında, grup içi işletmeler arasında bir takım gelir ve gider düzeltmeleri ya da aktarımları yaparak karı düşük gösterme çabası güdüldüğü de görülebilmektedir. Bu yolla vergi kaçırma, hatta yerli veya yabancı ortaklı bir firmanın karını, grup içindeki başka firmalarla olan suni gelir- gider hareketleri ile küçük gösterme gibi etik dışı bir takım hareketler yapıldığı da gözlemlenebilmektedir. Ancak özellikle belirtmek gerekir ki, bu tip olumsuz durumların önüne geçebilmek adına, yetkili otoritenin almış olduğu transfer fiyatlandırma yoluyla örtülü kazancın engellenmesi çalışması başarılı bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırmamızın özellikle uygulama bölümü ile, konsolidasyon işlemleri marifetiyle elde edilen konsolide finansal tabloların, bireysel finansal tablolar ile yapılamayacak analizlere imkan sağladığı görülmüştür. Örneğin, B ve C yavru şirketlerinin bireysel finansal tabloları incelenip, sadece dönem net karlarına bakarak holdingin genel olarak karının düşük olduğu düşünülebilir. Ancak konsolidasyon ile D yavru şirketi ve A ana şirketinin de konsolide tablolarda yer almasıyla grubun genel mali yapısının ne derece güçlü olduğu analizi yapılabilmektedir.

17.12.2005 tarihinde Resmi Gazete’de ilan edilen 27 Numaralı Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı’nın yeni bir standart olması nedeniyle, ilgili literatür incelendiğinde, özellikle bu standart kapsamında konsolidasyon konusuyla alakalı çok fazla çalışma ya da araştırmanın yapılmamış olduğu fark edilebilir. Araştırma konumuzu bu standart kapsamında değerlendirme çabamız, umarız, muhasebe bilimine katkı sağlayabilme amacımızı gerçekleştirmiştir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

a. Kitaplar

- AKDOĞAN, Nalan; TENKER, Nejat; ‘Finansal Tablolar Ve Mali Analiz Teknikleri’; 7. Baskı; Gazi Kitabevi; 2001
- AKGÜÇ, Öztin; ‘Mali Tablolar Analizi’; 4. Baskı; Sermet Matbaası; 1979
- AKINCI, Nejat; ERDOĞAN, Necmettin; ‘Finansal Tablolar Ve Analizi’; 4. Baskı ; Barış Yayınları, Fakülteler Kitap Evi; 1995
- DANOS, Paul; IMHOFF, Eugene; Introduction To Financial Accounting, Irwin Inc., USA, 1991
- DEMİR, Hulusi Mehmet; ‘Bilanço Analizi’; Sulhi Garan Matbaası Varisleri Koll. Şti.; 1972
- DOĞAN, Muammer; ‘İşletme Ekonomisi ve Yönetimi’; Anadolu Matbaacılık; 1998
- ERGÜN, Ülkü; ‘Finansal Tablolar’; 3. Baskı; Ege Üniversitesi Basımevi; 1998
- FRASER, Ronald; (University Of British Columbia); ‘Consolidations A Simplified Approach’; Kendall Hunt Publishing Company; 1981
- HATİPOĞLU, Zeyyat; ‘Temel Ticaret Ve Maliyet Muhasebesi’; Beta Yayıncılık; 1993
- HAWKINS, David F.; IRWIN, Richard D.; ‘Corporate Financial Reporting Text And Cases’; 1971
- Jerry Dermer & Joel Amernic; ‘Financial Accounting A Canadian Perspective’; The Macmillan Company Of Canada; 1979
- LAZOL, İbrahim; ‘Mali Analiz ve Enflasyon Muhasebesi Uygulamaları’; Ekin Kitabevi Yayınları; 2000

- MOORE, Carl L.; JAEDICKE, Robert K.; Dördüncü Baskıdan Çeviri Çeviren Prof. Dr. Alparslan Peker, 'Yönetim Muhasebesi'; Fatih Yayınevi; 1977
- SEVİLENGÜL, Orhan; 'Genel Muhasebe'; 12. Baskı; Gazi Kitabevi; 2005
- SOYDAN, Hakkı; ILDIR, Ali; 'Şirketler Muhasebesi'; Alfa Yayınları; 2002
- TENKER, Nejat; 'Finansal Muhasebe', 2. Baskı; Gazi Kitabevi; 2001
- USTA, Öcal; 'İşletme Finansı ve Finansal Yönetim'; Anadolu Matbaacılık; 2002
- YÜKÇÜ, Süleyman; 'Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi'; 4. Baskı; Cem Ofset; 1999

b. Makale ve Bildiriler

- AKBULUT, Yıldız; 'Konsolide Finansal Tabloların Düzenlenmesi İle İlgili Olarak Ums, ABD Ve İngiltere'deki Uygulamaların Amaç Ve Kapsam Açısından Karşılaştırılması', Mevzuat Dergisi, 2001, sayı 42
- 'Türkiye'de Muhasebe Mesleğinin Tarihçesi'
www.tmud.org.tr/dokumanlar/MuhasebeTarihce.doc (Erişim tarihi: 03.06.2008)
- AKDOĞAN, Nalan; 'Türkiye Muhasebe Standartları'nın İlk Uygulamasında Uyulacak Esaslar ve TFRS 'ye Geçiş Bilançosunun Düzenlenmesi';
http://www.modav.org/Upload/tezler/TURKIYE_MUHASEBE_STANDARTLARI.doc
[?ref=carstuning.biz](http://www.carstuning.biz); (Erişim tarihi: 13.06.2008)
- DEMİR, Volkan; 'Kobi' ler İçin UFRS' nin Son Taslağı Değerlendirmeler';
Makale; 2007;
<http://www.denetimnet.net/UserFiles/Documents/Makaleler/Akademik%20Makaleler>
(Erişim tarihi: 27.05.2008)
- Denetimnet Bültenleri; Bülten No: 2007/4; www.denetimnet.net
(Erişim tarihi: 10.06.2008)

- DERAN, Ali; AKTAŞ, Rafet; ‘Konsolide Mali Tablolara İlgili, IFRS Çerçevesinde Hazırlanan Ulusal Düzenlemelerin İncelenmesi’; 2004; <http://www.sosbil.gazi.edu.tr/edergi/makale.php?Makale=8> ;

(Erişim tarihi: 30.05.2008)

- <http://www.sehaselek.netfirms.com/nakitakimtablosu.htm>

(Erişim tarihi: 12.06.2008)

- İBİŞ, Cemal; ÖZKAN, Serdar; ‘Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (Ufrs)’na Genel Bakış’; Mali Çözüm Dergisi, Ocak – Şubat - Mart, 2006, Sayı:74

- KAYA, İdil; ‘FASB - IASB Anlaşması ve Global Finansal Muhasebe Standartlarına Doğru; 6. Muhasebe Denetimi Sempozyumu’, 2003; <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/sempozyum> (Erişim tarihi: 02.06.2008)

- YARDIMCIOĞLU, Mahmut; ‘Finansal Tabloların Konsolidasyonu ve Uluslararası Muhasebe Standartları Yönünden Değerlendirilmesi’; Makale; (MODAV 4. Uluslararası Muhasebe Kongresi’nde bildiri olarak sunulmuştur); 2007

c. Tebliğ, Kanun, Düzenlemeler

- ‘İşletme Birleşmelerine İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 3)

- Finansal Tabloların Sunumu Hakkında Tebliğ, Tebliğ No:2008/01, Resmi Gazete 18 Nisan 2008,

- Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı; TMS - 27

- SPK, Muhasebe Tebliği

- Türk Ticaret Kanunu

- Türkiye Muhasebe Standartları 1 Numaralı Tebliğ; ‘Finansal Tabloların Sunuluşu’

- Türkiye Muhasebe Standartları 7 Numaralı Tebliğ; ‘Nakit Akış Tablolarına İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ’

- Vergi Usul Kanunu

d. İnternet ve Diğer Kaynaklar

- <http://www.deloitte.com/>
- <http://www.iasc.gov.tr>
- <http://www.spk.gov.tr>
- <http://www.TMSk.org.tr/> ; (Erişim tarihi: 03.06.2008)
- <http://www.turmob.org.tr/TurmobWeb/turkce/index.aspx>
- www.consulta.com.tr/UFRS.html (Erişim tarihi 02.06.2008)
- <http://www.hukuki.net/kanun/6762.13.index.asp>
- <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/1045.html>
- <http://www.bddk.org.tr>
- <http://www.iasc.org.uk>